

Täysistunto

Keskiviikko 19.5.2021 klo 14.00—20.13

5. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 4.6.2021. Valtiovarainministeri Matti Vanhasen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 3 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Vanhanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.11 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehysriihi käytiin tilanteessa, jossa näkymä tulevasta on jo astetta selkeämpi kuin vuosi sitten. Emme kuitenkaan edelleenkään osaa vielä varmuudella sanoa, missä vaiheessa kulkutauti on lopullisesti nujerrettu ja mitä sen jälkihoito tulee meiltä vielä vaatimaan.

Valtiontalouden menokehykset ovat päättäjien sitoutumista menojen suunnitelmallisuuteen ja johdonmukaisuuteen. Kehysmenettely otettiin nykymuotoisena käyttöön ensimmäisen pääministerikauteni alussa vuonna 2003.

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, voitteko, ministeri, nostaa sitä mikrofonia vähän ylöspäin, jos kuuluisi paremmin?

Viime vuonna — ensimmäistä kertaa 18 vuoteen — kehyksistä oli luovuttava kesken hallituskauden koronaviruksen tuomien yllättävien, suurien menojen vuoksi. Muiden menojen karsinta ei ollut perusteltua yritysten ja kuntien tukitarpeiden, testauksen tai rokotusten vuoksi.

Eduskunnasta ja kansalaisten parista on aiheellisesti kysytty, miksi kehyksiin ei palata vielä vaalikauden jälkipuoliskollakaan, vaikka korona onkin jo hellittämässä. Useat menot ovat joko tarkentuneet aiemmin ennakoitua suuremmiksi, tai niihin ei ole alun perin varauduttu kehyksissä riittävällä tavalla. Näitä ovat muun muassa sote-uudistuksen kertaluonteiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

set tietojärjestelmäinvestoinnit ja kuntien valtionosuuksien merkittävä kustannusjaon tarkistus. Myös viime vuoden koronaelvitys heijastuu vielä lähivuosien menoihin. Myös EU:n jäsenmaksu on ennakoitua korkeampi koronasta johtuen. Yllätyksiä valtion menoissa tapahtuu vuosittain, mutta tällä kertaa valtiovarainministeriön pohjaehdotuksessa jouduttiin huomioimaan poikkeuksellisen paljon, noin miljardilla eurolla, sekä vuosina 22 että 23 erilaisia välttämättömiä arvioituja lisämenoja.

Mitä kehyskuriin palaaminen jo ensi vuonna olisi tarkoittanut? Tuntuu, varmasti kiipeitäkin säästöjä. Tiedän tämän hyvin, koska itse esitin tätä pohjaksi riihen päätökseksi. Kunnilta olisi säästetty tuntuvasti. Opetuksesta olisi leikattu niin korkeakouluissa kuin ammattikouluissa. Tulevaisuusinvestointeja olisi peruttu. Teollisuuden sähköistämisen tuki ja Veikkauksen edunsaajien osittainenkin kompensatio olisi jätetty toteuttamatta.

Hallitus päätyi neuvotteluiden jälkeen toisenlaiseen kompromissiin. Kehystasoa korotetaan 900 miljoonalla eurolla vuonna 22 ja 500 miljoonalla eurolla vuonna 23. Kehyskorotusten vastapainoksi tehdään pysyvät 370 miljoonan euron leikkaukset siten, että ne tulevat voimaan jo vuonna 23. Omassa pohjaehdotuksessani ei näitä pysyviä säästöjä ollut. Leikkaukset jyvitettiin hallinnonaloille valmiiksi jo kehysriihessä. Lopullisesti niiden yksityiskohtaisesta kohdentumisesta päätetään ensi vuoden keväällä.

Yhden asian leikkauksista haluan oikaista. Julkisessa keskustelussa turvealan oikeudenmukaisen siirtymän tukipaketti ja tiedeleikkaukset on asetettu varsin ikävällä tavalla vastakkain. Näillä ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Turvealan tuki kohdistuu ennen kaikkea tähän vuoteen seurauksena siitä, että yhteiskunta on halunnut tätä sinällään laillista elinkeinoa selkeästi supistaa. Vuodesta 23 lähtien toteutettavilta pysyviltä leikkauksilta haluttiin hallituksessa suojata erityisesti sosiaaliturva ja koulutus. Tämän vuoksi leikkaukset kohdistuvat yhteiskunnan muille sektoreille osuen osaltaan myös tutkimukseen.

Toukokuun lopulla annettavassa seuraavassa lisätalousarvioissa on tarve jatkaa koronatoimia ja jälkihoitoa. Arvioimme samalla hallituksessa, minkä verran tämän vuoden kehystasoa on korotettava pitkittyneen koronan vuoksi. Esimerkiksi yritysten kustannustukeen tarvitaan vielä yksi uusi hakukierros. Lisätalousarvion osana tulee olemaan toimenpidekokonaisuus lasten ja nuorten tukemiseksi. Päävastuu tässä asiassa on tietysti kunnilla, jotka ovat jo viime vuonna ennakolta saaneet runsaasti rahoitusta. Nyt pitäisi nopeasti yhteistyössä kuntien ja alan asiantuntijoiden kanssa muodostaa kokonaiskäsitys siitä, mitä toimia lasten ja nuorten tueksi tarvitaan, ja samalla pohtia valtion roolia tässä kokonaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Suomen kansantalous on selvinnyt koronasta säikähdyksellä pelkoihin verrattuna. Valtio on toiminut yhteiskunnan taloudellisena kilpenä ja ottanut iskuja vastaan. Tautitilanteen hallinta sekä samanaikainen yritysten, kuntien ja kansalaisten tukeminen on ollut perusteiltaan toimiva kokonaisuus. Uskon, että maailmalta tullaan jatkossa hakemaan Suomesta oppia tulevan varalle siitä, miten yhteiskunta pidetään poikkeusoloisakin mahdollisimman toimintakykyisenä.

Talouden ennakoitua parempi lähtötilanne vaikuttaa myös tulevaisuudennäkymiin. Koronan jälkivaikutuksista ja kehysylityksestä huolimatta valtiovarainministeriön tuoreen ennusteen mukaan Suomi on pääsemässä ensi vuonna EU:n perussopimuksen 3 prosentin alijäämäviitearvon paremmalle puolelle. Näin voisimme välttää liiallisen alijäämän menettelyn.

Vielä viime syksynä hallituksen tavoitteena oli saada julkisen talouden velkasuhde taitumaan kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä. Uutena tavoitteena on taittaa velka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

suhteen kasvu jo vuosikymmen puolivälissä. Velkasuhde saadaan kääntymään laskuun vuosikymmenen jälkipuoliskolla vahvistamalla julkista taloutta 2—2,5 miljardilla eurolla. Tähän tarvittavia toimenpiteitä on linjattu julkisen talouden kestävyystiekartassa, ja ne ovat valtiovarainministeriössä valmistelussa.

Onko Suomi vielä Pohjoismaa? Kysyin tätä helmikuussa, kun halusin ravistella julkis-takin keskustelua puoliväliriihen lähestyessä. Korona-ajasta oli nostettava katse pidem-mälle eli koko alkavalle vuosikymmenelle. Miten pääsemme naapurimaidemme työn tuot-tavuuden, väestökehityksen, työllisyysasteen ja talouden kasvun vauhtiin? Tavoitteena oli saada aikaan kasvuriihi. Ilman vahvempaa kasvua meidän on hyvin vaikea saada velkasuh-teen kasvua pysähtymään saati taloutta tasapainottumaan. Nopeavaikutteista apua antaa Suomen kestävä kasvun ohjelma. Suomessa se on ennen kaikkea uudistumisen ohjelma. Rahoitamme EU:n tuella vihreän siirtymän ja digitaalisia investointeja, jotka auttavat yri-tyksiämme pääsemään kansainvälisen talouden kasvaville markkinoille. Myös teollisuus-ten sähköistymisen tuella vauhditetaan päästöjä vähentäviä investointeja.

Tutkimus- ja kehitysinvestoinnit ovat välttämätön kasvun ja tuottavuuden vauhdittaja. Hallituksen päämäärä on nostaa Suomen t&k-investoinnit 4 prosenttiin bruttokansantuot-teesta vuosikymmenen loppuun mennessä. Parlamentaarista yhteisymmärrystä tarvitaan tämän toteuttamiseksi käytännössä osana tulevia budjetteja. Tarvitaan pitkäjänteistä rahoi-tusnäkemystä, johon yritykset ja tutkimusyhteisöt voivat luottaa. Tki-investoinnit ovat vält-tämätön mutta eivät yksin riittävä keino kasvuun. Sen lisäksi yritysten yleisen toimintaym-päristön pitää olla vakaa ja investointeihin rohkaiseva. Yrityksillä on oltava investointiky-kyä.

Riihessä otettuja verotuksen edistysaskelia pidän yritysten toimintaympäristön kannalta merkittävänä. Yritysten verotus ei kiristy, päinvastoin hallitus tekee investointeja vauhdit-tavia veroratkaisuja. Hallitus päätti jatkaa yritysten kone- ja laiteinvestointien kaksinker-taista poisto-oikeutta vuosille 24—25. Pysyvää t&k-verokannustinta arvioidaan osana käynnistyvää parlamentaarista työtä.

Hallitus tekee ensi kevääksi selvityksen myös yhteisöverotuksen rakennemuutoksesta. Tämä tarkoittaisi yhteisöverokantojen eriyttämistä yhtiöön jätetyn voiton ja yhtiöstä ulos-maksetun voiton osalta. Eli yhtiöön jätetyn voiton verokanta olisi alempi kuin ulosmakse-tun voiton. Tavoite on parantaa investointien ja kotimaisen omistamisen kannustimia.

Kansallisesti merkittävälle suurinvestoinneille tulee kiihdytyskaista, jossa viranomaiset kokoavat toimensa yhteen. Hallitus päätti puoliväliriihessä käynnistää yleisemminkin toi-mia lupakäsittelyjen nopeuttamiseksi. Käsittelyajat pitäisi lyhentää pääsääntöisesti alle vuoteen. Hallituksen esitys annetaan keväällä 22, ellei muilla toimilla päästä tavoitteeseen. Investoinnit edellyttävät myös osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä edistävät hallituksen työllisyystoimien jatkuvan oppimisen ja yksilöllisempien työllisyyspalveluiden uudistuk-set. Tätä tukevat hallituksen jo tekemät satsaukset koulutuksen vahvistamiseksi.

Näiden lisäksi hallitus tavoittelee työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton kasvattamis-ta niin, että vuoteen 30 mennessä nettomaahanmuutto kasvaa 50 000:lla ja siitä eteenpäin 10 000 henkilöllä vuodessa. EU:n ulkopuolelta tulevien erityisosaajien työlupien kahden viikon pikalinja avataan jo syksyllä. Kesäkuussa hallitus ottaa kantaa myös työperäisen maahanmuuton tarveharkinnan poistamisen alueelliseen kokeiluun. Valmistuvien opiske-lijoiden oleskelulupia pidennetään. Tässä esimerkkejä toimista.

Nyt riihessä päätettyjen ja aiemmin päätettyjen työllisyystoimien nettovaikutus julki-seen talouteen on valtiovarainministeriön ennakoarvion mukaan noin 450 miljoonaa eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

roa. Tähänastisten päätösten lisäksi puoliväliriihessä päätettiin etsiä vielä 110 miljoonan euron verran työllisyystoimia.

Muistutan vielä, että palkansaajien verotusta keventää kotitalousvähennyksen parantaminen. Sote-uudistuksen yhteydessä myös verotusta hieman kevennetään, eli siinäkin mielessä näkymä on kasvua tukeva.

Kaiken kaikkiaan muistutan, että myös sote-uudistus on merkittävä rakenneratkaisu, joka vakauttaa kuntien taloutta sekä mahdollistaa kustannusvaikuttavuuden lisäämisen palveluissa hyvinvointialueiden ja valtion kumppanuudella.

Arvoisa puhemies! Menokuri julkisessa taloudessa on välttämätöntä. Pelkästään leikkaamalla saati sitten veroja korottamalla emme kuitenkaan Suomen julkista taloutta pysty tasapainottamaan. Tarvitsemme vahvan, kestävä, koko vuosikymmenen kasvupolun, jossa samaan aikaan lisätään tutkimus- ja kehitystoimintaa, nopeutetaan investointien luvitusta, huolehditaan yritysten mahdollisuudesta vahvistaa omaa pääomaa ja luodaan uskottava näkymä osaavan työvoiman tarjonnan lisäämiseksi. Tällä rahoitetaan palvelujen saatavuus koko maassa ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Mitä ripeämmin nyt uudistamme yhteiskuntaamme pitkäjänteiselle kasvu-uralle, sitä helpommin maksamme korona-aikana syntyneen velan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Koskinen.

14.23 Johannes Koskinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen puoliväliriihessä käytiin tiukat neuvottelut. Riiden puinnissa käyty kiivas keskustelu on peittänyt näkyvistä tärkeän tosiseikan: puolivälitarkastelun totaalisesti muuttunut lähtökohta, koronakriisin hoito, on kansallinen menestystarina.

Suomi on selvinnyt kurimuksesta yhtenä parhaista. Olemme pitäneet tartunnat kurissa ja varmistaneet tehokkaan hoidon kaikille. Kriisin inhimillinen hinta on meilläkin ollut kova. Ilman tehokkaita toimia se olisi monin verroin ankarampi. Tämä menestys on meidän kaikkien yhteinen. Hallitus johti, mutta ilman opposition ja koko kansan osallistumista rajoitus- ja tukitoimiin emme olisi onnistuneet.

Tämä onnistunut kriisinhoito on ollut vastuullista talouspolitiikkaa. Suomen bruttokansantuotteen lasku saatiin minimoitua tehokkailla kriisitoimilla yhdeksi Euroopan pienimmistä. Nämä toimet vaativat menokehyksen tilapäistä ylittämistä. Kriisin jälkimainingeissa pitää vielä talouskasvun perusta ja tuottavat investoinnit varmistaa, hoitojonot purkaa ja sosiaalinen velka maksaa. Sekin on vastuullista talouspolitiikkaa ja sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

Puoliväliriihessä hallitus on linjannut vaihteittaisesta paluusta kehykseen vuoteen 24 mennessä. Menot laskevat linjauksen mukaan hallitusti. Ensi vuoden menot ovat jo yli 2 miljardia kuluvaan vuoteen pienemmät. Vuoden 23 menoihin tehty 370 miljoonan sopeutus johtaa jo seuraavana vuonna VM:n pohjaesitystä matalampaan pysyvien menojen tasoon. Riiehessä sovitut toimet vakauttavat valtiovarainministeriön ennusteen mukaan velan vuosikymmenen puolivälissä tavoitellulle 75 prosentin tasolle. Hallitus on siis VM:n laskelmien mukaan jo tehnyt ja tekemässä toimenpiteet, joita kokoomus tämän vuoden talousarvion käsittelyssä ponsiehdotuksessaan vaati.

Nyt kuitenkin oppositiosta vaaditaan välitöntä paluuta kehykseen ja noin miljardin leikkausta budjettiin. Se olisi raju äkkijarrutus, joka toistaisi finanssikriisin virheet. Miljardi on helppo heittää ilmoille mutta vaikea leikata. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Ei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

lisen keskustelun jälkeen jäimme odottamaan sitä konkreettista kokoomuksen vaihtoehtoa. Missä kassakaapissa tai kirstussa on kokoomuksen miljardin leikkauslista? Ja aikooko puolue tuoda sen päivänvaloon ennen kuntavaaleja? [Timo Heinonen: Kyllä se vastuu on teidän!]

Arvoisa puhemies! Kaikki puolueet olivat yhtä mieltä menokehyksen ylittämisen välttämättömyydestä vuosina 20 ja 21. Nyt oppositiossa pidetään periaatteellisenä kysymyksenä sitä, palataanko alkuperäiseen kehykseen ensi vuonna vai vuonna 2024. [Timo Heinonen: Seuraava hallitus hoitaa!] Julkisen talouden kestävyys ratkaisevat kuitenkin pitkän aikavälin työllisyysaste, talouden ja tuottavuuden kasvu, eivät kahden vuoden kehystulkinnat. Suomen luottoluokitus ei vaarannu eivätkä valtiolainojen korkomenot kasva tiukasti määräaikaisten kriisiluontoisten menojen takia. Luottoluokittajia ja korkomarkkinoita kiinnostavat pikemminkin Suomen pitkän aikavälin kasvunäkymät.

Riihessä ja sitä ennen tehtiin lukuisia työllisyysastetta nostavia päätöksiä, joiden vaikutus on yli 70 000 lisätyöllistä. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!] VM:n laskelmien mukaan näillä työllisyystoimilla on noin puolen miljardin julkista taloutta vahvistava vaikutus. Suurin työllisyysvaikutus tulee kuitenkin voimistuvasta talouskasvusta.

Tuottavuuden kasvattaminen on pitkäjänteistä työtä. Siksi pääministeri Marin on esittänyt parlamentaarista yhteistyötä tutkimus- ja tuotekehityspanosten nostamiseksi 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Terve talous tarvitsee innovatiivista yritystoimintaa ja osaamista.

Yksi osa pohjoismaista hyvinvointivaltion mallia ja sopimusyhteiskuntaa ovat toimivat ja vakaat työmarkkinat. Suomessa valtion ei ole tarvinnut ohjata työmarkkinoita yksityiskohtaisella lainsäädännöllä. Monet asiat on voitu jättää osapuolten sopimuspyötyä. Vuosikymmeniä toiminut järjestelmä on ollut joustava ja luonut vakautta.

Nyt järjestelmä uhkaa murtua yhden osapuolen yksipuolisten työehtosopimusjärjestelmää pirstovien toimien takia. Tuleva syksy tulee näyttämään, kuinka syvän murroksen äärellä olemme. Purkaminen on yleensä helpompaa kuin rakentaminen. Voi olla, että kaikki nykyisen järjestelmän edut paljastuvat vasta, jos ne menetetään.

Suomi selvisi koronakriisistä erityisen hyvin, koska me olemme luottamus- ja sopimusyhteiskunta. Viranomaisiin luotetaan ja yhteisiä pelisääntöjä ja rajoituksia noudatetaan. Nyt on aika koota voimat luottamus- ja sopimusyhteiskunnan ja vakaan työllisyys- ja talouskehityksen puolesta myös työmarkkinoilla.

Arvoisa puhemies! Hallitus loi linjauksillaan hyvän pohjan vastuulliselle taloudenpidolle kasvun kautta. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä antaa vuosien 22—25 julkisen talouden suunnitelmalle täyden tukensa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

14.28 **Mauri Peltokangas ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025 on tyypiesimerkki tämän hallituksen ideologisesta tavasta hoitaa valtiontaloutta. Koronapandemia ja sen mukanaan tuomat rajoitukset ovat aiheuttaneet vakavia ongelmia pk-yrityksille ja sitä kautta suoraan myös valtiontalouteen. Elintärkeän yrityssektorin elvyttämisen sijaan varoja on ohjattu moniin epäolennaisiin ideologisiin kohteisiin. Tulokset tästä ovat nähtävissä lisääntyneinä konkurssina ja työttömyyden kasvuna, toisin kuin Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjaus hyvinvoinnin lisäämisestä talouspoliittisena päämääränä kertoo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Hallitusohjelman kirjaukset näyttävät muiltakin osin olevan varsin venyvä käsite. Korjaavia muutoksia hallitusohjelmaan ei olla tehty, vaikka korona on sekoittanut pakan koko julkiselta taloudeltamme. Hallitus on päättänyt pitää tiukasti kiinni maailman kunnianhimoisimmasta ilmastopolitiikasta, eikä historiamme korkeimmasta kehitysyhteistyömäärärahasta ole tingitty. Tämä kaikki on tehty oman maan kansalaisten nykyisen ja tulevaisuuden hyvinvoinnin kustannuksella.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmassa menokehyksillä asetetaan vaalikauden ajaksi sitova katto valtion menoille. Se asettaa suuntaviivat sille, kuinka paljon ja mihin rahaa käytetään. Nyt Marinin hallitus on ylittämässä nuo menokehykset tulevana kahtena vuotena reilusti, ja velanotto kasvaa entisestään. Vaikka talous on kääntymässä kasvuun ja pandemia väistymässä, on hallitus silti korottamassa menokehyksiä 900 miljoonalla eurolla vuodelle 22 ja 500 miljoonalla eurolla vuodelle 23. Kehystason nostamisen yhteydessä hallitus päätti menojen uudelleenkohdennuksesta, jossa eräitä kehysmenoja alennetaan pysyvästi 370 miljoonalla vuodesta 23 alkaen. Toisin sanoen Marinin hallitus sysää holtittoman rahankäyttönsä ja julkisen talouden pakolliset sopeutumistoimenpiteet seuraavalle hallitukselle ja poimii itse rusinat päältä. Julkista rahaa leväperäisesti jakamalla on ilmeisen hyvä ostaa kannatusta.

Arvoisa puhemies! Kun tilanteet muuttuvat radikaalisti, pitää myös suunnitelmien muuttua. Ei ole häpeä sopeuttaa uudistuksien määrää ja summia. Tärkeintä Suomen hyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa eivät ole ideologiset hankkeet ja arvopatsastukset, vaan suomalaisen työn ja viennin kilpailukyky. Se, että Marinin hallitus ryntäsi mainehaitan pelossa lahjoittamaan yli 4 miljardia euroa täysin vastikkeetonta rahaa muille EU-maille, ei omaa kilpailukykyämme nosta, päinvastoin. Hyväksymällä Euroopan unionin elvytyspaketin allekirjoitimme tukemme samoilla sisämarkkinoilla toimiville kilpailijoillemme. [Jussi Halla-aho: Se voi parantaa uramahdollisuuksia!] Suomen takausvastuut olivat ennen koronaa runsaat 60 miljardia euroa, nyt ne kasvavat entisestään. Eurokriisi ei ole ohi, sillä kymmenen vuotta sitten ylivelkaiset maat ovat nyt vieläkin velkaisempia, eivätkä Suomen vastuut sitä ongelmaa poista.

Arvoisa puhemies! Hallitus esiintyy mielellään tietopohjaisen päätöksenteon kannattajana. Silti vaikutusarviot jäävät liian usein joko kokonaan tekemättä tai ne eivät tue reaali-maailmaa. Esimerkkinä valtionvarainministeriön arvio elpymispaketin vaikutuksista Suomen talouskasvuun ja välillisesti Suomen vientiin: arvion mukaan vuonna 25 työllisiä olisi elpymispaketin ansiosta 3 000 enemmän kuin ilman pakettia. Kun paketti nettomaksaa meille yli 4 miljardia, voidaan suoraan todeta, että hallituksen puheet näyttävät elävän ihan eri atmosfääreissä kuin realiteetit tosielämässä kertovat. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.33 Janne Sankelo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on huolissaan hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden tulevaisuudesta. Ilman kestävästä julkisesta taloudesta meillä ei ole maailman parasta perusopetusta, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta, sujuvaa joukkoliikennettä ja muita tärkeitä palveluita.

Hyvinvointi syntyy suomalaisesta työstä: osaamisesta, ahkeruudesta ja yrittämisestä. Hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen edellyttää, että useammalla työikäisellä ja -kykyisellä suomalaisella on mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Se on parasta syrjäyty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

misen ehkäisyä ja poistaa eriarvoisuutta. Suomi tarvitsee osaajia ja kasvavia yrityksiä, joilla on uskallusta, halua ja kykyä palkata uusia tekijöitä.

Keskustan hallitukseen osallistumisen kynnyskysymys kaksi vuotta sitten vastuullisesta talous- ja työllisyyspolitiikan linjasta oli hyvä. Puoliväliriihen allakin tästä linjasta muistutettiin: keskusta pitää huolen, että talo jätetään tuleville sukupolville paremmassa kunnossa kuin missä se saatiin. Mitä arvoa on lupauksilla, jos niistä ei pidetä kiinni?

Puoliväliriihi oli valtiontalouden näkökulmasta toisinto hallituskauden alkutaipaleesta. Joka vuosi on menoja lisätty miljardeilla ja luvattu kattaa uudet menot julkista taloutta vahvistavilla työllisyyspäätöksillä. Kerta toisensa jälkeen keskustan selkäranka ei ole kestänyt ja hallituksen päätökset on lykätty tulevaisuuteen.

Vasemmistohallitus tiiraileekin mielellään naapurin pöytään. Olisiko sieltä otettavaa? Veronmaksajan taskulla kauhoo vasemmiston lisäksi nyt keskusta. Lupaukset sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta eivät tällä hallituksella paina. Tulevien sukupolvien kustannuksella eläminen on kiihtymässä.

Arvoisa puhemies! Meidän kaikkien tulee osata varautua kriiseihin ja muuttuviin tilanteisiin. Kukaan ei vaikeuksia toivo, mutta palovakuutus on myöhäistä ottaa silloin, kun liekit ovat ottamassa vallan. Valtiontalouden menokehykset ovat toimineet Suomen kriisinkestävyyden ja talouden kestävyys turvana ja ovat olleet taloutemme palovakuutus.

Jokainen meistä kansanedustajista tietää, miten vaikeaa budjetin sorvaaminen kehysten sisälle on. Mutta vastuun kantamisen vaikeus ei ole ennen ollut syynä jättää se tekemättä. Kehykset ovat hillinneet poliitikkojen pahimpia menohaluja veronmaksajan pitkän aikavälin eduksi. Palovakuutuksemme on toiminut niin kuin pitääkin: kun koronavirusi tuli eteen, oli hankittu rekyyliä ottaa ihmisten ja yritysten puolesta iskua vastaan. Nyt holtiton Marinin hallitus on päättänyt luopua tästä palovakuutuksesta ja rikkoo kehykset 1,4 miljardilla.

Arvoisa puhemies! Viimesyksyisessä välikysymyskeskustelussa te, arvoisa valtiovarainministeri, vakuutitte eduskunnalle seuraavaa: ”Hallituksen pitää kuitenkin jatkuvasti ponnistella sen eteen, että luottamus Suomeen säilyy vahvana myös jatkossa. Luottamusta lisää ensinnäkin se, että valtion budjetoinnissa palataan ensi vuonna kehysmenettelyyn.” Vain kolme kuukautta sitten te, arvoisa pääministeri, puolestaan sanoitte eduskunnalle: ”Hallituksen puoliväliriihessä päätetään julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—25 sekä täsmennetään julkisen talouden kestävyystiekarttaa. Vuoden 2020 jälkeen on palattu valtiontalouden kehukseen, ja se ohjaa tulevan kehysriihen valmistelua.” [Timo Heinonen: Älkää nyt vanhoja muistelko!] Hallitus on siis luvannut suomalaisille itse palata kehysriihen. Miksi puheet eivät vastaa nyt tekoja? Lupauksista piittaamatta hallitus lisää menoja, kiristää veroja ja lykkää jälleen työllisyyspäätöksiä.

Keskustan puheenjohtaja Saarikko vertasi puheessaan kehysriihen alla valtiovarainministeri Vanhasta Seitsemän veljeksien lukkariin, joka lempeästi mutta jämäkästi kouluttaa vasemmistoministereitä talouden realiteeteista. Lopputuloksena lukkarin koulutuksesta karkasivat Sonnimäelle oppilaat — ja perässä lukkari itse. Perässä menivät myös keskustan väkevät puheet vastuullisesta taloudenpidosta. [Timo Heinonen: Hoskonen on yksin!]

Arvoisa puhemies! Me emme voi jatkaa niin, että hallitus lisää loputtomasti menoja ilman vastuuta niiden kattamisesta. Veronmaksajien turvana ollut tärkeä talouden palovakuutus on nyt jätetty uusimatta. Menokehykset ovat lopulta poliittinen sopimus, joka on voimassa vain, jos sillä on puolueiden tuki. Kun hallituksessa on pelkkiä vasemmistolaisia jakopuolueita, houkutus kehysten rikkomiseen on käynyt liian houkuttelevaksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Me kokoomuksessa esitämme talouden palovakuutuksen päivittämistä hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden turvaksi. Monien muiden maiden tapaan Suomessakin tulee käynnistää työ velkakaton asettamisesta lain tasolla. Näin menosäännöstä tulee velvoittavampi, se nousee aitoon kansalaiskeskusteluun ja tulee ruodituksi ylimmän toimielimen eli eduskunnan toimesta.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Kokoomus allekirjoittaa lupauksen tulevien sukupolvien kustannuksella elämisen lopettamisesta. Me olemme valmiit myös kantamaan vastuumme lupauksen lunastamisesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

14.39 Esko Kiviranta kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevaa julkisen talouden suunnitelmaa voi perustellusti sanoa Suomen selviytymissuunnitelmaksi. Tulevien vuosien politiikkaa ohjaa kolme keskeistä tavoitetta: edellytysten luominen kasvulle ja työpaikoille, velkaantumisen saaminen hallintaan ja huolenpito kaikista suomalaisista ja koko Suomesta. Tämä on Suomen tulevaisuuden kannalta oikea ja kestävä linja.

Arvoisa puhemies! Kun yritykset pärjäävät, Suomi pärjää ja ihmiset saavat töitä. Pelkäämään puoliväliriihen päätöksillä pystymme saamaan aiempien päätösten päälle noin 11 000 suomalaiselle töitä ja yrityksille menestymisen edellytyksiä. Turvaamme osaavien työntekijöiden saamisen yrityksiin läpi Suomen. Osoitamme lisää voimavaroja tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Sieltä kestävä kasvu tulee.

Vahvistamme kotimaista omistamista ja teollisuuden kilpailukykyä helpottamalla investointien lupamenettelyä ja toteuttamalla sähköistämistuen, jolla vähennämme samalla päästöjä. Tuemme myös niitä turveyrittäjiä, jotka ovat investoineet alan yritystoimintaan ja joiden elinkeino on nyt lähtemässä alta. Tukeminen on oikein ja oikeudenmukaista.

Arvoisa puhemies! Verotuksessa laajennamme kotitalousvähennystä öljylämmityksestä luopumiseen. Päätimme myös kaksivuotisesta kokeilusta, jossa hoito- ja hoivatyön enimmäismäärää korotetaan kotitalousvähennyksessä. Lisäksi selvitämme, voitaisiinko kotitalousvähennystä laajentaa nykyistä enemmän esimerkiksi erilaisiin energiaremontteihin.

Investointien lisäämiseksi olemme päättäneet, että kone- ja laiteinvestointien nykyistä, vuotta 2020 koskevaa kaksinkertaista poisto-oikeutta jatketaan vielä vuosille 2024—2025. Kiertotalouden edistämiseksi kierrätysteollisuuden sähköveroluokkaa alennetaan teollisuuden sähköveron tasolle. Ongelmiin joutuneita yrityksiä tuetaan helpotetulla verojen maksujärjestelyllä, jossa viivästyskoron tasoa on alennettu. Tämä tukee vaikeimmassa asemassa olevia yrityksiä niiden maksuvalmiudessa. Lisäksi selvitämme yhteisöverotuksen rakennemuutosta, jossa yhteisöverokannat eriyttäisiin yhtiöön jätetyn voiton ja yhtiöstä ulos maksetun voiton osalta. Tätä kautta voitaisiin mahdollisesti edistää investointeja yrityksissä. Tämä olisi suuri uudistus, joka parantaisi tuntuvasti investointien ja kotimaisen omistamisen kannustimia. Myös nämä päätökset laittavat osaltaan Suomen pyöriä pyörimään.

Arvoisa puhemies! Velkaantumisen hallintaan saamisessa pääosa ratkaisua ovat kasvu ja työpaikat. Teemme kuitenkin myös säästöjä ja lisäyksiä tulopuolelle. Palaamme valtiontalouden kehyksiin vielä tällä hallituskaudella, niin että seuraavalle hallitukselle ei jätetä menotaakkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Kehysmenettely on keskustalle julkisen talouden ankkuri ja yhteisten veroeurojemme turva, josta ei voida luopua. Isot veronkevennykset kasvattaisivat valtion velkaantumista ja vaarantaisivat hyvinvointivaltion. Kohtuuttoman suuret menoleikkaukset puolestaan olisivat pois yhteiskunnan heikompiosaisilta ja heikentäisivät talouskasvua. Nyt tehty julkisen talouden suunnitelma pyrkii turvaamaan kasvun ja hyvinvoinnin sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä antaa tukensa julkisen talouden suunnitelmalle — Suomen selviytymissuunnitelmalle. [Timo Heinonen: Hyvä puhe, mutta ei se tähän paikkaan sopinut!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

14.44 Mirka Soinikoski vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma vai menokatto? Tämä oli se suuri valinta, jonka hallitus joutui tämän julkisen talouden suunnitelman kohdalla tekemään. Me valitsimme hallitusohjelman.

Valitsimme sen, että jatkamme kunnianhimoisia toimia luonnon suojelemiseksi ja ilmastomuutoksen torjumiseksi, jatkamme eriarvoisuuden torjuntaa ja koulutuksen kunnianpalautusta. On vastuullista pitää kiinni lupauksista ja tavoitteista. On vastuullista tehdä pitkäjänteistä politiikkaa, jonka hedelmät kantavat kauas. Tavoittelemme edelleen sitä, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035, ja sitä, että täällä voidaan hyvin ja pärjätään, koska osataan. Ensi vuonna myös me joudumme leikkausten äärelle, ja se tulee olemaan vaikeaa. Nuo leikkaukset eivät kuitenkaan ole mitään siihen verrattuna, mihin olisimme joutuneet, jos olisimme valinneet kehyksissä pysymisen.

Arvoisa puhemies! Vihreät haluavat tehdä ilmastopolitiikkaa, joka jättää tämän planeetan elinkelpoiseksi myös tuleville sukupolville. Puolet tarvittavista päästövähennyksiä koskevista päätöksistä on jo tehty, mutta olemme vasta puolessavälissä. Vihreät ovat sitoutuneet viemään urakan loppuun saakka, ja pidämme kiinni siitä tavoitteesta. Osana vihreää siirtymää tuetaan turpeen energiakäytön lopettamista. Turpeen pienkäytön verotusta voidaan keventää vain, jos vastaava päästövähennys tehdään toisaalla. Kuluneiden kahden vuoden aikana on suojeltu historiallisen paljon arvokasta luontoa, ja kunnianhimoiset toimet luonnon suojelemiseksi jatkuvat myös tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Olemme tyytyväisiä hallituksen työllisyyslinjauksiin. Keskeisiä tekijöitä ovat työperäisen maahanmuuton lisääminen ja inhimillisen työelämän edistäminen. Työhyvinvoinnin ja mielenterveyden tukeminen kannattaa, koska näin vähennämme työkyvyttömyyseläkkeelle joutuvien määrää. Kannatamme kotitalousvähennyksen kehittämistä niin, että samalla tuetaan ilmastomuutoksen torjuntaa. Koulutuksen kunnianpalautus jatkuu, kun oppilas- ja opiskelijahuoltoon lisätään resursseja ja varhaiskasvatuksen puolelle luodaan oppimisen tuen malli. Lisäksi nuorten työhön kiinni pääsemistä tuetaan parantamalla oppisopimuskoulutusta.

Tieteeseen suunnitellut leikkaukset vuodelle 2023 ovat meille erittäin vaikeita, ja jaamme tiedekentän huolen vapaan tieteen tulevaisuudesta. [Eduskunnasta: Priorisoi!] Tämä hallitus on kuitenkin pystynyt panostamaan koulutukseen ja tutkimukseen enemmän kuin aikoihin, ja eilen hyväksytyn EU:n elpymispaketin kautta mahdollistuu merkittävä 700 miljoonan euron lisäpanos tki-toimintaan.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvelka tulee olemaan suurin koronakriisin aiheuttama velka. Kriisit osuvat aina kovimmin nuorimpiin ikäpolviin, eikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

koronakriisi valitettavasti tee tässä poikkeusta. Lapset, nuoret ja heidän perheensä tarvitsevat tukea nyt. Kriisi on syventänyt lasten ja nuorten eriarvoisuutta sekä lisännyt mielenterveyden ongelmia. Yksinäisyys on lisääntynyt, kun harrastukset ovat olleet tauolla eikä kavereita ole päässyt tapaamaan. Nyt jo koskaan tarvitaan matalan kynnyksen palveluita, jotta kukaan ei jää yksin haastavassa tilanteessa. Korona-aikana kotona saadun tuen merkitys on kasvanut entisestään. Monessa perheessä ongelmien kasaantuminen on heijastunut suoraan lasten hyvinvointiin ja pärjäämiseen. Oppimisvelkaa kerrytettiin etäkoulun myötä, kun riittävää tukea oppimiseen ei ollut tarjolla kaikille. Samaan aikaan kun suuntaamme nyt erityistä tukea lapsille ja nuorille, on hallitusohjelmassa sovittujen toimien edettävä. Lapset eivät saa joutua kantamaan tämän kriisin seurauksia, vaan se on meidän aikuisten tehtävä.

Arvoisa puhemies! Parasta taloudenhoitoa on pitää epidemia kurissa, ja siihen tarvitaan meitä kaikkia. Viime päivinä olemme taas nähneet, miten nopeasti virusvariantit voivat muuttaa epidemian kulkua huonompaan suuntaan. Pandemian hintalappua ei vielä kukaan tiedä. Tällä hetkellä koronan suorat kulut Suomessa ovat arviolta 500 miljoonaa euroa vuodessa, ja kun siihen ynnätään epäsuorat kulut sekä talouden massiiviset elvytystoimet päälle, koronakriisin kokoluokkaa ei kukaan voi vähätellä. Tämä pandemia ei ole ohi, ennen kuin se on ohi kaikkialla maailmassa. Planeetta on meillä lainassa tulevilta sukupolvilta, eikä ilmastovelkaa ja hoitovelkaa voi jättää tulevien sukupolvien maksettavaksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

14.49 Katja Hänninen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona-ajan päälimmäinen tunne on ahdistus. Näin vastasi joka toinen nuori nuorisotalon kattojärjestö Alianssin verkkokyselyssä.

Me Suomessa olemme toistaiseksi selvinneet koronasta hyvin. Määrätietoisilla toimilla sekä terveyskriisi että talouskriisi on pystytty pitämään aisoissa. Silti me emme voi vielä huokaista helpotuksesta. Ahdistus, yksinäisyys ja huoli toimeentulosta painavat monen mieltä. Yksi hallituksen loppukauden tärkeimmistä tehtävistä on nyt varmistaa, että myös koronan aiheuttama sosiaalinen kriisi torjutaan.

Koronarajoitukset ja etäkoulu ovat vaikeuttaneet lasten ja nuorten elämää monin tavoin. Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet, ja moni on menettänyt toimeentulonsa. Koronakriisin keskellä olisi erittäin lyhytnäköistä ja täysin vastuutonta laatia miljardin leikkauslistoja. Silti oppositio sellaisia kehtaa täällä vaatia. Tämä hallitus on sitoutunut välttämään 90-luvun laman virheet, ja hyvä niin. Kehystason nostaminen on tässä tilanteessa ainoa oikea ratkaisu.

Me kaikki tiedämme, että koronan takia esimerkiksi Veikkauksen tuotot ovat romahtaneet, ja me tiedämme senkin, että rahapelivaroilla tuetaan nuorisotalojärjestöjä, kulttuuria, urheilua ja tiedettä sekä lukuisia yleishyödyllisiä sosiaali- ja terveysalan toimijoita. Hallitus on sitoutunut kompensoimaan alentuneita veikkausvaroja, jotta näiden tärkeiden toimijoiden rahoitus voidaan jatkossakin turvata.

Globaalin pandemian keskellä vastuun kantamista on se, että tehdään kaikki voitava, jotta ihmisten terveydestä pidetään huolta. Vastuun kantamista on se, että yrityksiä pidetään pinnalla ja varmistetaan, ettei korona tuhoa työpaikkoja pysyvästi, ja vastuun kantamista on se, että kriisin jälkihoidosta pidetään huolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Inhimillinen velka jättää kaikista syvimmat jäljet. Meidän on tehtävä kaikki voitava, jotta oppimisvaje ja koronan vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin jäävät niin pieniksi kuin mahdollista. Meidän on tuettava perheitä sekä panostettava mielenterveyspalveluihin ja päihdepalveluihin. Suomi nousee tästä kriisistä entistä vahvempaan ainoastaan varmistamalla, että ketään ei jätetä jälkeen.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen politiikka vähentää eriarvoisuutta. Tämä on tärkeä ohjenuora, jota on edelleen syytä korostaa. Leikkaukset työttömyysturvaan olisivat kriisin keskellä erityisen haitallisia. Hallitus päätti kehysriihessä toimista, joilla saadaan yli 40 000 lisätyöllistä. Tämä osoittaa, että vaikuttavaa työllisyyspolitiikkaa on mahdollista tehdä niin, ettei kenenkään toimeentuloa heikennetä. Sen sijaan panostetaan nyt muun muassa työkykyyn, jatkuvaan oppimiseen sekä työnhakijoiden palvelujen vahvistamiseen. Lisäksi hallituksen elvyttävä finanssipolitiikka on vahvistanut työllisyyttä usealla kymmenellä tuhannella hengellä. Osa tästä vaikutuksesta jää pysyväksi.

Vasemmistoliitto on tyytyväinen myös siihen, että kehysriihessä sovittiin ylivelkaantuneiden aseman parantamisesta. Yksityishenkilöiden velkaantuminen on Suomessa kasvava ongelma, jota korona on vain pahentanut. Ylivelkaantuminen aiheuttaa näköalattomuutta ja estää työllistymistä. Siksi myös pienituloisten ulosottovelallisten aseman helpottaminen on järkevää työllisyyspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma sisältää tärkeitä määrärahoja luonnon suojelemiseksi sekä päästöjen vähentämiseksi. Ilmastopaneelin arvion mukaan olemme oikealla uralla kohti hiilineutraalia Suomea vuonna 2035, ja syksyn budjettiriihestä odotamme lisäpäätöksiä. Myös Suomen kestävä kasvun ohjelman varoja on käytettävä puhtaan energian ratkaisuihin sekä siihen, että siirtymä ilmastokestävään yhteiskuntaan on kaikille reilu.

Budjettiriihessä tullaan päättämään myös veroratkaisuista, joilla julkista taloutta vahvistetaan vähintään sadalla miljoonalla eurolla. Oikeisto-oppositio sanoo olevansa huolissaan julkisesta taloudesta, mutta seuraavassa puheenvuorossa esitätte miljardiluokan veronalennuksia hyvätuloisille.

Hallitus tulee etsimään vastuullisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat esimerkiksi ulkomaisten rahastojen kiinteistösijoituksista saatujen voittojen verottamisen Suomessa. Tämä ei vaikuta tavallisen palkansaajan tai eläkeläisen verotukseen mitenkään, vaikka oppositio niin virheellisesti antaa ymmärtää. Sen sijaan se tiivistää veropohjaa ja vahvistaa siten hyvinvointivaltion rahoitusta.

Hyvinvointivaltio on koronakriisissä osoittanut vahvuutensa, ja siitä meidän on pidettävä jatkossakin huolta. Oikeus hyvään ja turvalliseen elämään kuuluu kaikille, ei harvoille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

14.54 **Veronica Rehn-Kivi r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Planen för de offentliga finanserna handlar inte primärt om nedskärningslistor eller politiskt färgade mikrobudskap. Nej, här har vi en chans att diskutera de stora linjerna för Finlands ekonomi. Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som har gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Utmaningarna inom den ekonomisk-politiska linjen är stora. En bra utgångspunkt är att inte ifrågasätta prognosens innehåll, utan hellre se problemen och söka lösningar på dem.

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen Suomen talouden tilanne on hyvä. Meillä on turvallinen ja toimiva yhteiskunta. Sillä on merkitystä uusien investointien ja ulkomaisen työvoiman houkuttelemisen kannalta. Meillä on uusiutuvia luonnonvaroja ja hyvin koulutettu väestö. Tiedämme, että Suomen vahvuuksiin kuuluvalla digitaalisella osaamisella ja kehittyneelle ympäristöteknologialle on maailmanlaajuisesti paljon kysyntää.

Koronaan liittyvät murheet saavat meidät helposti unohtamaan, että julkisen talouden ehkä suurin yksittäinen ongelma on väestön nopeasti nouseva keski-ikä. Tältä osin Suomi on vähän kuin Euroopan Japani. Ikääntyneen väestön määrän kasvu lisää erityisesti hoivamenoja, mutta myös eläke- ja terveysmenoja. Tämän haasteen ratkaiseminen onnistuneesti on mahdollista ainoastaan, jos sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus onnistuu.

Suomen epäsuotuisa väestöpyramidi johtaa myös työikäisen väestön osuuden pienentymiseen. Yksi hallituksen puoliväliriihen tärkeimmistä tuloksista oli se, että nyt työperäisen maahanmuuton lisäämisestä vallitsee täysi yksimielisyys. Suomalainen yhteiskunta tarvitsee työperäistä ja opiskelusta johtuvaa maahanmuuttoa, ja asennemuutoksen aika on viimeistään nyt. RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä ovat myös pitkään pyrkineet edistämään prosessien nopeuttamista, jotta yritykset saisivat koulutettua henkilöstöä.

Ärade talman! I planen för de offentliga finanserna finns också viktiga skrivningar om forskning och utbildning. Regeringen har som mål att höja utgifterna för forskning och utveckling i Finland så att de fram till 2030 stiger till 4 procent av BNP. Det är bra — det ska entydigt vara riktningen.

Flera utskott här i riksdagen har i olika sammanhang poängterat att Finland målmedvetet bör eftersträva en ledande roll i arbetet för en hållbar framtid, särskilt inom energi- och miljöteknologi.

Vi vet alla att Finland är ett exportberoende land, och om vi inte får ekonomin i skick — ja, då är det de finländska arbetstagarna som blir utan jobb och det är våra exportföretag som drabbas. Då talar vi om vardagen i din och min hemkommun, om arbetsplatser och skatteintäkter. Skattepengar behövs för att fördela välfärden till skola, vård och omsorg.

Vi måste särskilt stöda de unga som nu har farit illa av pandemin så att de orkar studera och får jobb i framtiden. Satsningar på mental hälsa behövs nu.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että meillä on tiekartta talouden kestävyysvahvistamiseksi ja että hidastamme velkasuhteen kasvua. Talouden tasapainottaminen ei yleensä onnistu ilman kovia keinoja. RKP:n mielestä hallitus priorisoi viisaasti, kun se ei leikkaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja koulujen määrärahoista, kun rahoituskehystä tasapainotetaan vuoteen 2023. Myös se, että oikeudenhoidon resursseja ei leikata, on mielestämme tärkeää.

Työllisyysasteen nostaminen on kuitenkin kaiken a ja o. Tärkeimpiä toimenpiteitä ovat työ- ja elinkeinopalvelujen siirto kuntien vastuulle, pohjoismaisen työvoimamallin käyttöönotto ja se, että monista skeptisistä äänenpainoista huolimatta nostamme kotitalousvähennystä huoltopalveluiden kysynnän kasvattamiseksi.

Vielä on paljon tehtävää, mutta suunta on oikea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Svenska riksdagsgruppen ger regeringen sitt fulla stöd.

14.59 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen puoliväliriihen tulokset jäivät hyvin laihoiksi, kuten myös eilisessä välikysymyskeskustelussa tuotiin esille. Hallituspuolueet osaavat kyllä jakaa veronmaksajien rahoja omiin suosikki-kohteisiinsa, mutta yhteisen kakun kasvattaminen ei hallitusta niin paljon sitten kiinnostakaan. Ennen kehysriihineuvotteluita valtionvarainministeri Matti Vanhanen totesi Kaupalehdelle seuraavasti: "Vuodesta 2022 eteenpäin voidaan kyllä finanssipolitiikan viritys jo nyt päättää." Ilmeisesti hallituskumppanit olivat eri mieltä valtion kirstunvartijan kanssa, kun koronan varjolla rikottiin kehykset ja lisättiin julkisia menoja.

Suurimmat odotukset julkisen talouden suunnitelman suhteen liittyivät työllisyystoimiin. Hallitus sai kyllä kasaan noin 10 000 päätösperäistä lisätyöllistä lisäämällä kuntien vastuuta työllistämisestä. Loput mahdolliset työpaikat syntyvät, jos syntyvät, työperäisen maahanmuuton ja nykyisten maahanmuuttajien kotouttamisen avulla. Keinot yritysten kilpailukyvyä parantamiseksi ja työn vastaanottamisen kannustamiseksi jäivät puuttumaan kokonaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteossa todetaan, että hallitus on sitoutunut valtiontalouden kehysmenettelyyn. Tällä menosäännöllä olisi tarkoitus varmistaa valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka. Hallituksen mukaan säännön tarkoituksena on rajoittaa veronmaksajan maksettavaksi koituvien menojen kokonaismäärää. Hallituksen sitoutumista tähän hyvään käytäntöön ja menettelyyn ei voi pitää kovin vahvana. Ilman kunnollista pohdintaa hallitus päätti korottaa kehystä yhteensä 1,4 miljardilla eurolla seuraaville kahdelle vuodelle. Tämän lisäksi ensi vuonna on käytössä vielä 500 miljoonaa euroa lisää varoja niin sanotun poikkeusolojen mekanismin kautta.

Kun rajoja kerran rikotaan, on se helppo tehdä uudestaan. Se on nähty EU:ssakin. Ennen seuraavia eduskuntavaaleja on helppo keksiä tekosyitä sille, miksi kehystasoa jälleen pitää nostaa ja jo sovituista sopeutuksista luopua. Kehysriihessä päätetystä 370 miljoonan euron sopeuttamispaketista on jo noussut melkoinen riita hallituspuolueiden välillä. Uskooko tässä salissa aidosti kukaan, että hallitus kykenisi pitämään kiinni näistä?

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa vastuullista ja kestävää talouspolitiikkaa. Kehyssäännöstä tulee pitää kiinni, ja julkisen talouden tasapainottamisen pitää olla ensisijainen tavoite. Ilman kestävää taloutta meillä ei ole hyvinvointiyhteiskuntaa tulevaisuudessa. Julkisen talouden vahvistamiseksi tarvitaan vahvempia toimia erityisesti työllisyyden parantamiseksi.

Värderade talman! Utan en hållbar ekonomi kommer vi inte att kunna uppehålla välfärdsamhället i framtiden. Det krävs kraftigare åtgärder för att stärka den offentliga ekonomin, särskilt när det gäller att höja sysselsättningsgraden. Därför måste också verksamhetsförsättningarna för privata företag förbättras så att vi får mer investeringar och fler arbetsplatser till Finland.

Kristillisdemokraatit peräänkuuluttavat hallitukselta todellisia työllisyystoimia. Työmarkkinoille tarvitaan lisää joustoa ja paikallista sopimista. Sosiaaliturvaa ja työttömyysturvaa pitää kehittää niin, että työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa. Kannustinloukuista pitää päästä eroon. Toteutettujen ja suunniteltujen veronkiristysten sijaan tarvitaan oikein

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

kohdennettuja veronkevennyksiä, joilla tuetaan työllisyyttä ja kotitalouksien ostovoimaa. Hallituksen elvytystoimet on kohdennettu lähinnä hallinnon elvyttämiseen ja paisuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit haluavat elvyttää suomalaisten hyvinvointia ja suomalaisten yritysten elinvoimaisuutta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

15.05 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! ”Meitä eivät kamreerit määräile.” Näin julisti tuore pääministeri Antti Rinne pari vuotta sitten. Nyt on pakko tuottaa pettymys demareille ja hallitukselle: kyllä ne kamreerit määräilevät, ennemmin tai myöhemmin, ja meno julkisessa taloudessa on sellaista, että pian ne kamreerit määräilevät ulkomaan kielellä.

Otetaan pari esimerkkiä hallituksesta. Valtiovarainministeriö varoitti kuntaministeri Paateroa, että kuntien koronatukea pitäisi korvamerkitä ja vaiheistaa. Mitä tapahtui? Ei korvamerkitty eikä vaiheistettu ja kunnille jaettiin 1,4 miljardia ylimääräistä. Samaan aikaan yritysten kustannustukihakemuksista hylättiin 75 prosenttia, mikä todistaa sen, että hallitus ei ymmärrä yrittämisestä mitään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Tällä menolla rahat loppuvat, mutta silloin keksitään lisää veroja. Pääministeri sanoi eilen tentissä, että kuntaveron pitäisi olla progressiivisempi ja kunnan pitäisi saada pääomatuloista omansa, eli pääministeri haluaa, että sinä maksat enemmän veroja.

Ja keskusta allekirjoittaa kaiken tämän, vai?

Arvoisa puhemies, ärade talman! On pelko, että EU hylkää kasvu- ja vakaussopimukset ja yhteisestä velkaantumisesta tulee sääntö eikä poikkeus. Se johtaa moraalikatoon. Jatkuva velaksi eläminen on rahan ottamista tulevien sukupolvien elämästä nykyiseen kulutukseen.

Lisäksi talous kuumenee vauhdilla. Emme pääse Yhdysvaltojen ja muiden EU-maiden kasvuun mukaan mutta seuraavassa kriisissä kärsimme suhteessa enemmän velkalastimme takia. Puskurit on käytetty. Demarit ja hallitus jatkavat linjallaan. Jos valtiovarainministeriö ja talouspolitiikan asiantuntijat varoittavat faktoilla, vaihdetaan asiantuntijat sopivammiksi ja haetaan paremmat luvut muista ministeriöistä. ”Meitä eivät kamreerit määräile.”

Katsokaa Ruotsiin: Siellä demarit elvyttävät taloutta veronalennuksilla. Siellä demarihallitus rakentaa työhön kannustavaa työttömyys- ja sosiaaliturvaa. Siellä demarit kannattavat budjetin velkajarrua lainsäädännössä. Meillä vihervasemmisto ei tee mitään uudistuksia ja pitää maailman tappiin kiinni saavutetuista eduista.

Mutta miksi meidän pitää näyttää esimerkkiä hinnalla millä hyvänsä? Meillä on maailman kunnianhimoisin ilmastotavoite. Tärkeintä olisi antaa markkinoiden toimia ja insinöörien tehdä työtä. Onneksi tuulivoimaa ei ehditty rakentaa aikanaan enemmän. Kymmenen vuotta sitten tuulivoimalla tuotettu sähkö on kaksi kertaa kalliimpaa kuin nykyisellä tekniikalla. Eli hosumalla ei tule muuta kuin kallista sutta ja sekunda.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ennen kuin kaikki ajavat sähkö- tai kaasuautoilla, pitää päästä liikkumaan bensalla tai dieselillä. [Ilkka Kanerva: Kyllä!] Viime syksynä hallitus korotti polttonesteen veroja. Nyt hintoihin tuo painetta sekoitevelvoite, jota nostettiin vuodenvaihteessa. Viidesosan polttoaineesta pitää olla biopohjaista, eli bensiinin hinta nousee. Kysymys on vain siitä, kuinka paljon polttoaineiden hinta nousee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Sama laulu koskee teollisuuden sähköveroa. Sähköveroa kyllä kevennettiin, mutta samalla pudotettiin teollisuuden päästökaupan tukea 37,5 prosentista 25:een. Metsäteollisuuden kulut kasvoivat 100 miljoonaa vuodessa. Saksa piti tukensa 75 prosentissa, mikä on EU:n sallima yläraja. Ei tarvitse ihmetellä, miksi tehtaot viedään Saksaan ja muualle Eurooppaan. Ja kaiken tämän jälkeen Marin ja muut ministerit kehtaavat syyttää suomalaista yritysjohtoa.

Ja keskusta, eikö nyt ole viimein hetki lopettaa puheet teollisuuden tukemisesta? Bensan hinta ja teollisuuden sähkövero ovat keskustan ja vihreiden kikkailua, mutta älkää pitkät ihmisiä tyhminä. Tietullit, ruuhkamaksut, matkaverot ja vaikka mitä on suunnitteilla. Se sama omalla autolla liikkuva veronmaksaja ne kaikki maksaa. Ei henkilöauto voi olla lypsylehmä.

Omista asioista ja omasta taloudesta kannattaa pitää itse huolta niin hyvin kuin pystyy. Olen sen yrittäjänä moneen kertaan kokenut. Vain yritysten kasvu tuo lisää aitoja työpaikkoja. Kaiken perusta on kannattava yritystoiminta. Se lopulta ratkaisee julkisen talouden kohtalon ja palveluiden laadun. — Koska muuten, uskokaa minua, kyllä ne kamreerit vielä määräilevät.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ennen debattiin siirtymistä ministeri Vanhanen, 3 minuuttia.

15.11 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Sähköveron alennus teollisuudelle ei todellakaan ole mitään kikkailua. Pitkälti yli 200 miljoonan euron vuosittainen veronkevennys teollisuudelle — harvoin tehdään näin suuria yksittäisiä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio erityisesti perussuomalaisten ja kokoomuksen puheenvuoroihin.

Kokoomus esitti, että menoja on lisätty miljardeilla, oliko se peräti vuosittain. Katsokaa — sen takia tämä esitys on tuotu tänne — sivulta 65: valtion menot vuodesta 21 ensi vuoteen alenevat noin 2,5 miljardilla, aivan niin kuin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja äsken totesi, ja tulot kasvavat noin 2 miljardilla eurolla, niin että kannattaa katsoa tätä kokonaisuutta. Te teitte mielenkiintoisen esityksen, että tehtäisiin Suomeen kehyksen vahvistamiseksi lakisääteinen velkakatto — lakisääteinen velkakatto. Olisi mielenkiintoista nähdä sitten, kun suhdanteiden myötä työttömyys nousee ja valtion menot kasvavat aika rajusti, onko se samalla teille veronkorotusautomaatti. Mitä se käytännössä tarkoittaa? Vai tekisittekö te sen velkakaton täyteen ennalta määritellyjä reikiä erilaisten poikkeusten ja poikkeusten poikkeusten takia?

Perussuomalaisten perusväite — olen aikaisemminkin sen kuullut täällä — on se, että hallitus sysää seuraavalle hallitukselle velvoitteen leikata. Toistan sen, mikä minusta sanottiin täällä äsken esittelypuheenvuorossa: 370 miljoonan euron pysyvät leikkaukset tehdään tässä eduskunnassa, tämän hallituksen esittämänä, [Mari Rantanen: Mutta te lisäsitte menoja!] ja tämä keskustelu ja se väliaikainen ylitys, joka kehykseen tehdään, päättyvät automaattisesti vuoden 23... [Ben Zyskiewicz: Vaalikauden alussa te lisäsitte 1 400 miljoonaa!] — Se on toinen asia. — Ne päättyvät tämän vaalikauden lopussa. Tämän keskustelun perusteella minun on kyllä syytä odottaa, että sitten syksyllä 22, kun eduskunta käsittelee ne 370 miljoonan euron leikkaukset, oppositio on kannattamassa niitä ja ette poimi sieltä vain kehitysavun ja luonnonsuojelun määrärahojen leikkauksia, vaan politiikka on kompromissien tekemistä. Jos halutaan tuloksia, pitää tehdä kokonaisratkaisuja. [Ben Zyskiewicz: Ei me kannateta tieteeltä leikkaamista kuten te teette!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Ja lopuksi: Oppositio edelleen, perussuomalaiset ja Liike Nyt, tässä esitti, että nämä ilmastotoimet jotenkin rasittavat meidän julkista taloutta. Minä mietin, että jos katsotaan tällaisia tämänkin hetken ja viime vuosien miljardiluokan investointeja, teollisia investointeja Suomessa — pohjoisen pallonpuoliskon suurin metsäteollisuusinvestointi Kemiin, akkuklusteriin valtavat investoinnit, tuulivoiman miljardien investoinnit — niin kertoakaapa yksikin vastaavan mittaluokan [Puhemies koputtaa] investointi, joka ei olisi ilmastosidonnainen, joka liittyisi selkeästi siihen globaaliin liikkeeseen, [Puhemies koputtaa] jolla ilmastomuutosta hillitään. [Leena Meren välihuuto] Kertokaa yksikin sellainen investointi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painikkeella puheenvuoroa. — Ja debatin aloittaa edustaja Koskinen.

15.14 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me peräsimme tuossa puheenvuorossa, että kokoomus kertoisi tämän miljardin leikkauslistan, kun niin vahvasti olette kertoneet, että hallitus tekee väärin, kun tässä koronanselvitysoperaatiossa väliaikaisesti koukataan vanhoja kehyksiä laveammalle, jotta sitten nopeammin päästään kasvun imuun ja työllisyyttä kohentamaan ja palaamaan sinne kehysreitille.

Tämä kehysten pyhittäminen on aika outoa, jos verrataan vaikkapa meidän muihin verokkimaihimme. Tätä juuri valtiovarainvaliokunnassa kyseltiin asiantuntijoilta. Kaikissa niissä — niissäkin, joissa on se lakisääteinen velkakatto senttyypinen, esimerkiksi Saksassa — on haettu sitten reitit, joilla pystytään tästä selviämään mahdollisimman vähin vaurioiden niin terveydelle kuin taloudelle. [Puhemies koputtaa] Ja meidän oloissa se on juuri tämä menettely, jota hallitus on esittänyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas — edustaja Peltokangas poissa. — Sitteen edustaja Tavio.

15.15 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! En lähde nyt valtiovarainministeri Vanhasen kanssa tuohon juupas—eipäs-leikkiin yhteenlaskun osalta, kun kaikki tiedämme, että hallitus on myös korottanut, nostanut pysyviä menoja esimerkiksi kehitysavussa. Olette satoja miljoonia nostaneet niitä pysyviä menoja.

Sen sijaan haluaisin antaa nyt kuitenkin myös myönteistä palautetta, kun siihen on aihetta. Tämä yhteisöveron rakennemallin muutos on sellainen asia, mitä perussuomalaiset ovat nyt molemmissa viimeisissä vaihtoehtobudjeteissaan esittäneet, eli olette ilmeisesti sitten kuitenkin niitä lukeneet. Ja kun tämä Viron osakeyhtiöveromalli tai tämä investointivarauserillisjärjestelmä ja verotus on kuitenkin jo olemassa Virossa ja meillä on siitä Suomen historiassakin esimerkkimallia, niin kysyn: Aiotteko ikään kuin tyytyä selvittämiseen, kun meillä on jo olemassa olevat? Ettekö yhtään pysty kertomaan, [Puhemies koputtaa] koska te tämän tuotte voimaan yrityksille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

15.17 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Teidän pitäisi laittaa mikrofonin päälle itse.

No niin, otetaan uudestaan.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri mainitsi, että riihessä tehtiin yritysten kannalta hyviä päätöksiä. Yritykset ovat kuitenkin asiasta eri mieltä. EK:n kyselyn mukaan kehysriihen päätöksillä oli heikentävä vaikutus yritysten työllistämiseen, kasvu- ja investointiaikomuksiin. Vain 2 prosenttia arvioi kehysriihen vahvistaneen mutta peräti 44 prosenttia heikentäneen yritysten työllistämisaikomuksia. Kysynkin: mistä tällainen ristiriita johtuu?

Ja kokoomuksen linja, jota peräänkuulutetaan: enemmän työpaikkoja, vähemmän velkaa, vähemmän veroja, menot kehykseen. Ottakaa tämä linja käyttöön, olkaa hyvä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

15.18 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous on koronan väistyessä kääntymässä vahvaan nousuun, se on tosiasia. Tämä kehityskulku on aina toistunut maailman taloushistoriassa pandemioiden ja muiden taloutta koetelleiden poikkeuksellisten tapahtumien jälkeen. Suomen vientimarkkina piristyy, kotimainen kysyntä kasvaa palvelusektorin nopeasti elpyessä. Tästä ei voi olla huolestunut muuten kuin ainoastaan oppositiopolitiikan toimivuuden kannalta.

Yritysten toimintaedellytyksiä on edelleen parannettava johdonmukaisella ja ennustettavalla veropolitiikalla, joka ottaa huomioon yritysten kilpailukyvyn haasteet. Olen ainakin siitä varma ja uskallan sen sanoa, etteivät yritysten toimintaedellytykset verotuksen takia ole tällä hallituskaudella heikentyneet. [Timo Heinonen: No kyllä ovat!] Talouskasvua voi tapahtua vain kustannuskilpailukyvyn parantumisen kautta, [Puhemies koputtaa] ja verot ovat yritysten näkökulmasta kuin mitkä tahansa kustannukset.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hyrkkö.

15.19 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monipuoluehallituksessa se yhteinen linja ei aina synny helposti, mutta se kertoo kyvystä sopia, ja kun ne tärkeimmät elementit ovat kohdallaan, niin tuloksiakin syntyy. Hiilineutraalia hyvinvointivaltiota rakennetaan siten, että kaikki pysyvät mukana. Ilmastotoimissa ollaan puolivälissä ja loputkin tehdään. Työllisyyttä parannetaan kestävästi ihmisten työkykyä ja osaamista vahvistamalla ja maahanmuuttoa lisäämällä.

Näitä puheissa olleita tutkimukseen kaavailtuja leikkauksia ei toki voi pitää viisaina tilanteessa, jossa pikemminkin tarvitsisimme enemmän panostuksia tieteeseen. Koronakototteet ovat konkreettinen esimerkki siitä, mihin sitä pitkäjänteistä perustutkimusta tarvitaan, ja henkilökohtaisesti toivon, että hallitus vielä kääntää kaikki kivet, [Ben Zyskowiec: Näin toimii lojaali hallituskumppani!] jotta sitä iskua sinne tiedekentälle, mitä nämä sopeutukset aiheuttaisivat vuonna 23, voidaan mahdollisimman paljon lieventää.

Opposition kritiikki yksittäisiä leikkauskohteita kohtaan kuuluu kuitenkin hyvin ontona, kun samaan aikaan vaaditaan miljardin leikkauksia jo ensi vuonna — ilman konkretiaa, tietenkin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

15.20 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tulevaisuuden kasvunäkymistä pidetään nyt kiinni. Sen sijaan opposition ajamat leikkauslistat ja työttömien kyykyttäminen ovat sitä kovaa oikeistolaista politiikkaa. [Leena Meren välihuuto] Kriisin keskellä nämä teidän vaatimuksenne ovat täysin vastuuttomia. Teidän ehdotuksenne lisääisivät eriarvoisuutta ja pahoinvointia ja jättäisivät yhteiskunnan ylle pitkän ja synkän varjon. [Hälinää] Teitä tuntuu eniten siellä oikealla puolella ärsyttävän se, että tämä hallitus tekee vastuullista talouspolitiikkaa. Me pidämme ihmisistä huolta, me panostamme osaamiseen, ja me vahvistamme hyvinvointivaltiota.

Tämä kestävä ja inhimillinen linja on hallituksen linja, [Leena Meri: Kyllä liioittelulla joku raja pitää olla!] mutta epäselväksi on jäänyt tässäkin keskustelussa, mikä on oikeisto-opposition vaihtoehto. Mikä on teidän linjanne: hyvätuloisille veronalennuksia? [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, hyvät edustajat, minä vilpittömästi vetoan teihin, että voitte asiallisesti kuunnella edustajien, toistenne, puheenvuoroja ihan kaikissa ryhmissä. — Nyt sitten eteenpäin, ja edustaja Rehn-Kivi.

15.21 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! De offentliga finanserna handlar i hög grad om makroekonomi. Som vi alla vet finns där ändå klara kopplingar till att de mjuka värdena i samhället är i skick. Psykisk ohälsa är för tillfället den största enskilda orsaken till att en människa blir arbetsoförmögen, och det kostar samhället miljarderna årligen. Förebyggande åtgärder både inom ekonomin och i alla situationer betyder att kommande utmaningar blir mindre och lättare att bemästra. Vi har en minskande arbetsför befolkning i Finland. Genom att satsa på den mentala hälsan stärker vi hela ekonomin och sysselsättningen.

Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurin yksittäinen työkyvyttömyyden aiheuttaja, joka maksaa yhteiskunnalle miljardeja vuosittain. Eikö ole niin, ministeri Vanhanen, että panostus mielenterveyteen on paitsi korvaamaton panostus inhimilliseen hyvinvointiin, myös välttämätön investointi, joka pitkällä tähtäimellä vahvistaa niin taloutta kuin työllisyyttäkin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

15.22 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön virkamiestyöryhmä on arvioinut, miten valtio voi turvata verotulonsa liikenteestä ja vähentää liikenteen päästöjä muuttamalla verotusta. Nyt työryhmä on esittänyt korotuksia polttoaineveroon ja huojennuksia ajoneuvoveroon, dieselin verotuen vaiheittaista poistoa ja lisää veroaleja sähköautoille. Tällainen liikenteen verouudistus toisi yli 500 miljoonan euron lisäkustannukset tavaraliikenteelle. Huom. tässä laskelmassa on huomioitu ainoastaan, miten se vaikuttaisi tavaraliikenteeseen.

Taas tällainen esitys, joka heikentää teollisuuden kilpailukykyä ja heikentäisi myöskin työllisyysastettamme. Onko käymässä niin, että kun kehystasoja nostetaan, niin se johtaa ennen pitkää siihen, että joudutaan taas lypsämään polttoaineveroja lisää?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

15.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni hallitus on löytänyt erinomaisen tasapainon tässä kehyksessä. [Timo Heinonen: Minkä tasapainon?] Kasvua tuetaan, koronan jälkihoitoon varataan riittävät resurssit ja samalla tehdään vastuullista politiikkaa. Velkasuhde tasapainottuu.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on jo eilen välikysymyskeskustelussa vaatinut täällä, että hallitus palaisi kehykseen jo heti ensi vuonna. No, nyt olemme varmaan kaikki samaa mieltä, että se tarkoittaisi noin miljardin euron leikkauksia. [Vasemmalta: Ohhoh!] Eilen saimme kuulla, kun kokoomus kertoi, että he tämän leikkauslistan tulevat tekemään siinä vaiheessa, kun tämä asia tulee valiokunnan käsittelyyn. [Leena Meri: Luultavasti ei!] Kaksi kysymystä jäi ilmaan eilisestä: Arvoisat kokoomuslaiset — edustaja Mykkänen, jos te ette osaa vastata, niin vaikka sitten Zyskowicz — aiotteko te tuoda tämän miljardin leikkauslistan ennen kuntavaaleja päivänvaloon, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] ja voitteko nyt jo kertoa, tuletteko rajaamaan tästä kuntiin kohdistuvat säästöt pois? Aiotteko säästää kunnilta, ja aiotteko te tuoda tämän leikkauslistan ennen kuntavaaleja? [Puhemies koputtaa] Olen sitä mieltä, että suomalaiset ihmiset ansaitsevat tietää sen ennen vaaleja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

15.24 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kun täällä ministeri Vanhanen jo ihmetteli, miksi tämä velkakatto, johtaisiko se veronkorotuksiin tai johonkin, niin kyllä väittäisin — ja minä luulen, että tästä olemme yhtä mieltäkin — että se, että esimerkiksi Saksa on viimeiset 70 vuotta pitänyt kunniassa sitä, että hyperinflaatioon ei ajeta ja pidetään velkaantumisen kurissa, on ollut se vahvuus, johon itse asiassa koko Eurooppa nyt kurottautuu tässä kriisissä. Ja nyt kun ei kerran voi luottaa siihen, että 20 vuotta voimassa ollut ja Vanhasenkin ylläpitämä — tähän asti ylläpitämä — kehysmenettely auttaisi, niin siksi ehdotamme, että eduskunta säätäisi tosiaan lakisäateisen velkakaton, kun kerran meidän Suomen perinteiset vahvuudet eivät toimi.

Mitä sitten tulee kehysmenettelyihin, me olemme vaihtoehtobudjetissamme kertoneet sen, miten me rakentaisimme taloutta toisella tavalla. Luonnollisesti kehyksen vastalauseessa tulemme myös käymään läpi sen, mitä me tekisimme toisin, niin että alijäämä ei ole yhtä suuri kuin nyt, ja tulemme esittämään ne vaihtoehdot. Kaikkea hallituksen valmistelukapasiteettia meillä ei ole, tosin tekään ette valtionvarainministeriötä usko vaikutusarvioissa, [Puhemies koputtaa] niin että sikäli se tasoittaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vähämäki.

15.25 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, kyllä minäkin haluaisin saada nähtäväksi kokoomuksen leikkauslistan, [Maria Guzenina: Hyvä puheenvuoro!] josko sitä on ollenkaan vielä. Ja haluaisin vieläpä nähdä sen, tuotteko sen ennen kuntavaaleja vai ette. [Maria Guzenina: Hyvä!] Siinä mielessä edustaja Lindtmanin kysymys on täsmälleen ajankohtainen ja aiheellinen, ja siihen kuuluisi vastata.

Mielestäni kokoomuksen myöskin pitäisi hiukan palata taaksepäin tämän velkakattoasian kanssa, koska valtioneuvostolla on oma lainanottovaltuus ja sitä on muutettu viimeksi siten, että 1.6.2020 nostettiin lainanottovaltuutta 125:stä 150:een pitkäaikaisten osalta ja lyhytaikaistenkin osalta. Tämä löytyy hallituksen esityksestä 75/2020 ja mietinnöstä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

VaVM 9/2020. Meillä on jo Suomessa olemassa velkakatto. Se kulkee nimellä ”valtionneuvoston lainanottovaltuus”.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

15.26 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole Suomessa suurta hätää, kun opposition puheita kuuntelee. Kokoomus itkee, kuinka keskusta sitä ja keskusta tätä. Josko olisi enemmän kokoomus tätä ja kokoomus sitä ettekä aina roikkuisi edellisen hallituksen kalsarinlahkeessa. [Naurua]

Minä tiedän, että teillä on hätä. Jo 2019 Financial Times avasi globaalin markkinatalouden kriisiä liittyen luonnonvarojen hupenemiseen, biodiversiteetin katoamiseen, työelämän murrokseen, digitalisaatioon, väestökehitykseen länsimaissa, osaamistason laskuun ja väestörakenteeseen kokonaisuutena globaalissa maailmassa. Se haastaa monella tavalla meidät kaikki muuttamaan tekemistä kaikilla tasoilla, myöskin talouspolitiikassa. Onkin iso kysymys, uskalletaanko me tässä maassa tehdä kehitystyötä, joka vie meitä eteenpäin. Ja siihen tarvitaan myöskin perussuomalaisen herätystä cleantechiin. Te kovasti vihaatte täällä kestävästä vihreästä kasvusta. [Puhemies koputtaa — Riikka Purran välihuuto] Sieltä syntyvät ne uudet tuotteet, [Puhemies koputtaa] mitä Suomi voi viedä ja millä yritykset voivat rakentaa tulevaisuuttaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kanerva.

15.28 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys verotuksen puolelta sen vuoksi, että hallitusohjelmassa todetaan, että meidän on nyt katsottava Suomessa maakuntaveron säätämisen puoleen, ja jos sote-uudistus tehdään, niin tarve siihen varmaan hallituksen mielestä on ilmiselvä. Eduskunnan voimin tehtiin ehkäpä talon yhden absoluuttisesti parhaimman veroasiantuntijan, edustaja Kivirannan, johdolla kuitenkin mietintö, selvitys siitä, että tähän ei useastakaan eri syystä johtuen ole aihetta mennä.

Arvoisa pääministeri, kun on perusteltua syytä kuulla teiltä yleensä selkeä vastaus ja kun olen kuullut kahdessa eri fyysisessä tilaisuudessa, että hallituksen omat ministerit tämän edustaja Kivirannan selvitystyön jälkeen sanovat, että teidän hallituksenne tulee toteuttamaan maakuntaveron tämän hallituksen aikana, niin onko tämä totta vai ei, mitä hallituksen jäsenet julkisuudessa [Puhemies koputtaa] eri yhteyksissä ovat viime päivinä esittäneet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

15.29 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin jäin vielä odottelemaan tätä kokoomuksen listausta ja mieluusti kanssa ennen kuntavaaleja. Se varmaan jossain vaiheessa tulee meille, toivottavasti, että nähdään se tarkemmin.

Kyllähän tässä korona yllätti hallitusohjelman, se on ihan totta. Ja nyt on hyvä, kun hallitus on palannut, sanotaan, kehityksen tielle, eli nähdään paluu kehityksiin ja se tie, miten siihen mennään. [Ben Zyskowicz: Seuraava hallitus sitten!]

Mutta tärkeintähän tässä on tämä investointiympäristö, mikä hallitusohjelmassa ja tässä julkisen talouden suunnitelmassa on. Siellä on hyvin monia toimenpiteitä, mitkä tällä hetkellä kannustavat investointeihin: jatketaan muun muassa tätä tuplatoistojärjestelmää, lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

vitusta ollaan kehittämässä. Tästä meillä on hyvä esimerkki: Äänekosken tehtaan osalta tehtiin se luvitusjärjestelmä, ja itse toivoisinkin, että tämä olisi jo normaali käytäntö.

Tk-menoihin annetaan lisää rahoitusta, ja myös sitten kierrätysteollisuuden sähköä alennetaan. Siellä on monta hyvää tekemistä, ja varsinkin, kun on vielä tämä tki:n tavoite 4 prosenttiin ja siihen eri toimenpiteet, niin mielestäni se investointiympäristö ja innovaatiot kulkevat hyvin yhdessä. [Puhemies koputtaa] Tässä on mahdollisuuksia päästä siihen työelisyysasteen nostoon 75:een vuoteen 25 mennessä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela.

15.30 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministerin esittelypuheenvuorosta puuttui täysin tämä kuntatalouden osa, ja siksi haluan mennä siihen muutamalla sanalla.

Me tiedämme, että julkisella sektorilla on merkittävää johtajuusvajetta tässä maassa. On laskettu, että huonosta johtajuudesta johtuen yhteisöjen ja yritysten liikevaihdosta jopa 10 prosenttia katoaa ilmaan huonon johtajuuden takia. Ja nyt olisi tässä ratkaisumalli, kun tätä julkista puolta nyt hoidetaan ja lähdetään viemään eteenpäin, että saataisiin tämä johtajuusvaje kuntoon: Elikkä se ei nyt yksin riitä, että tiedolla johdetaan. Täytyy olla myöskin taidolla johtamista, ja siellä olisi semmoinen iso parantamisen paikka.

Ja toisena haluaisin nostaa esiin myöskin yhteisötalouden. Siinä voitaisiin valjastaa kansalaisyhteiskunta — kaikki toimijat, yhdistykset, osuuskunnat, kaikki — tukemaan julkista yhteisöä ja sektoria. Tällä tavalla pienissäkin kunnissa voitaisiin voimavaroja yhdistämällä tehdä vaikka sitten tällä tavalla näitä rakenteellisia uudistuksia, [Puhemies koputtaa] koska kunnat eivät tule pärjäämään siinä tulevassa tilanteessa.

Pari tämmöistä pientä vinkkiä sinne pöydän taakse.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

15.31 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Edustaja Östman nosti tärkeän aiheen esille tästä eilisestä valtiovarainministeriön virkamiesten tekemästä ikään kuin tulevaisuuden liikenneverotuksen arvioinnista. Huomaan, että tämä virkamiestyö ei kelvannut edustaja Östmanille, sen sijaan valtiovarainministeriön virkamiesten muut arviot yleensä kelpaavat. Itse en allekirjoittanut sen ehdotuksia, mutta se oli tärkeä perusselvitys. Se kertoi sen, mitä on tavoiteltukin, että kun meillä on ollut energiapuolella jo vuosikymmenen ajan käytössä hiiliveroidea ja se koskee myös polttoaineverotusta, eli haitallisia päästöjä verotetaan, niin se on tuottamassa tulosta. Sen seurauksena haitallinen kulutus vähenee niin rajusti, että liikenneverotuksen nykyrakenteella vuonna 30 tuotto on reaalisesti 1,7 miljardia nykytasoa alempana. Oikeastaan eilen peräänkuulutin sitä, että poliittisen järjestelmän on ryhdyttävä keskustelemaan tästä. Tämä sama ilmiö tulee olemaan myös muiden haittaverojen puolella. Tulosta syntyy vähitellen, ja sen seurauksena verotulot tippuvat roimasti, ja meidän täytyy katsoa, millä tavalla nämä verotulot jatkossa saadaan.

Toinen aihe, tämä velkakatto. Tämä on minusta hirveän tärkeä asia. Tämä on johtamisjärjestelmän kannalta olennainen. Itse en kannata tätä velkakattoajatusta, koska se avaa mahdollisuuden hakea tätä tasapainoa liian helposti ei vain menoja säätelemällä vaan myös veroja korottamalla. Huomasin, että äsken sanoitte, kokoomus, että te tulette tekemään esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tyksen, jossa alijäämä on pienempi kuin meillä. Juuri tämä ilmeisesti onkin se ajatus, että myös tulojen kautta hoidetaan tätä tasapainoa. Talouskasvu saa tuoda tuloja, jotka hoitavat tasapainoa, mutta itse puolustan kyllä tätä menojen rajaamista pitkäjänteisesti sopimalla. [Puhemies koputtaa] Nyt siihen tehdään väliaikainen korotus, mutta tämä hallitus huolehtii siitä, että se väliaikainen korotus kuitataan [Puhemies koputtaa] ja kehysjärjestelmä säilyttää uskottavuuden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

15.34 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Velkaantumisen taittaminen ja toisaalta tähän huoltosuhteen haasteeseen vastaaminen edellyttävät paitsi työllisyystoimia hallitukselta myöskin sitten näitä laajoja rakenteellisia uudistuksia. Rakenteellisista uudistuksista varmaankin täällä talossa tällä hetkellä käsittelyssä oleva sote-uudistus on yksi keskeisimpiä. Eilen olin mukana sellaisessa vaalipaneelissa, jossa vasemmistoliiton varapuheenjohtaja, ministeri Saramo totesi, kun kysyin asiasta — tai meiltä kysyttiin kaikilta siitä asiasta, tuleeko se sote — että sote tulee, jos maakuntaverot tulevat. Haluaisinkin nyt sitten tiedustella hallitukselta, miten on, tuleeko tämä maakuntaverot nyt sitten tämän soten kylkiäisenä, kun tuossa itse hallituksen esityksessä se ei ollut? Olisinkin nyt halunnut perätä sitten vastauksia siihen, miten tuo maakuntaverot tulee vaikuttamaan suomalaisten verorasitukseen tulevaisuudessa ja millä tavalla tähän, voisiko sanoa, kokonaisuuteen, julkisen talouden velkaantumiskehitykseen, [Puhemies koputtaa] ja muihin haasteisiin pystytään vastaamaan [Puhemies koputtaa] tällä sote-uudistuksella.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

15.35 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Teillä ei ole mikrofoni vielä päällä.

No niin, arvoisa puhemies! Nyt on aika jälleenrakentaa, nyt on aika pitää huolta lapsista, ikäihmisistä, ihmisten hyvinvoinnista, nyt ei ole leikkausten aika. Ja tosiasia on, [Timo Heinonen: Tieteestä leikataan!] että kokoomus on esittänyt miljardin vaatimuksen menokehityksen pienentämiseksi, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä kokoomuksen ryhmästä] ja on käynyt ilmi, että tilanne valitettavasti hämmäntävästi on edelleen 2—0. Se tarkoittaa sitä, että olemme esittäneet kaksi yksinkertaista kysymystä: Ovatko kokoomuksen miljardin leikkauslistassa, jota Orpo esimerkiksi eilen lupaili tuoda, mukana kunnat — eli lapset ja nuoret ja vanhukset? Ja toinen kysymys: aiotteko reiluuden nimissä kertoa ihmisille ennen vaaleja vaikkapa Tammela-alueella, [Timo Heinonen: Ei siellä saa kokoontua!] mitä tämä leikkauslista sisältää, [Puhemies koputtaa] ettei kävisi niin, että vaalien jälkeen sitten leikkailaan [Puhemies koputtaa] mutta ennen vaaleja ei kerrota?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

15.36 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, pääministeri Marin, asettitte riman vaatimattoman alas, mutta te onnistuitte kuitenkin menemään sen al-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

ta, että heilahti. Ja nyt te juhlitte täällä hallituksenne kanssa, miten osasitte ottaa lisää velkaa, miten osasitte jakaa lasten velkarahaa. Ei se, arvoisa pääministeri Marin, ole kovin vaikeaa, se on itse asiassa politiikassa kaikista helpointa. [Antti Lindtmanin välihuuto] Nyt te kuljette täällä takki auki ministeri Vanhasen kanssa ja kädet lasten taskuissa.

Keskusta, miten te olette tämän velkarallin ja vasemmistohallituksen pönkänä? No, yhden leikkauksen te keksitte: leikataan tieteestä 35 miljoonaa. Ministeri Ohisalo, vihreiden puheenjohtaja, missä te olitte neuvotteluista silloin, kun tämä vasemmistohallitus päätti leikata tieteestä, yliopistoilta, Suomen Akatemialta 35 miljoonaa? Missä te olitte siellä neuvotteluissa? [Eduskunnasta: Tammelantorilla!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri, 2 minuuttia.

15.37 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä vastaus edustaja Kanervalle — joka nyt ei ole salissa mutta varmasti kuuntelee omasta työhuoneestaan käsin — maakuntaveroon liittyen: Tätä jatkotyötä ja selvitystyötä tähän tehdään paraikaa, ja myöhemmin sitten tämä asia tulee käsiteltäväksi. Mutta tämä asia on siis vielä jatkotyön puitteissa.

Sitten edustaja Heinoselle, joka tässä sanoi, että hallitus olisi lasten tai tulevien sukupolvien taskuilla: Kyllä yhdyn niihin kysymyksiin, joita täällä salissa on esitetty, mistä kokoomus leikkaa sen noin miljardin, minkä te täällä vaaditte hallituksen tekevän. [Timo Heinen: Vaikkapa soten siirtymämenoista!] Vastaus ei ole, edustaja Zyskowitz, se — kuuntelin eilen tarkasti, kun te välihuutelitte — että kokoomus ottaa tämän parantamalla työllisyyttä. Mutta kun me katsomme menokehystä, niin menokehystän tarkoittaa sitä, että jos sieltä pitäisi nyt 900 miljoonaa, lähes miljardi, ottaa, niin ne ovat kyllä ihan budjettimenojen leikkauksia ja pysyväisluonteisia leikkauksia, ei niillä ole sillä tavalla tekemistä työllisyystoimien kanssa. Eli sillä sitä ei voi kuitata.

Ja nyt me kaikki odotamme, varmasti Suomen kansakin odottaa, [Eduskunnasta: Kyllä!] erittäin suurella mielenkiinnolla, mistä kokoomus leikkaa sen noin miljardin. Te sanotte, että hallitus on lasten taskuilla, te sanotte, että me olemme tulevien sukupolvien taskuilla. No, mistä te leikkaatte? Leikkaatteko te koulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta, lukiokoulutuksesta, perusopetuksesta, kenties varhaiskasvatuksesta? Entä leikkaatteko te ihmisten sosiaali- ja terveystalvuluista, koska sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala ovat budjetissa suurimmat momentit, suurimmat menoerät. Täältäkö te leikkaatte, ihmisten sosiaali- ja terveystalvuluista, koulutuksesta? [Eduskunnasta: Ikäihmisiltä!] Tuolloin te olisitte lasten taskuilla. Ja varmasti myös kuntavaaleja ennen kiinnostaa ihmisiä se, oletteko te kuntien taskuilla. Perustalvuluistako te otatte? [Maria Guzenina: Taitavat ottaa!] Kyllä ihmisillä on oikeus kuulla, mistä kokoomus leikkaa sen noin miljardin. Ei se ihan mistä tahansa tule, se on aika iso raha, ja olisi kyllä hyvä kuulla, mistä tämä raha otetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowitz.

15.40 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin ministeri Vanhaselle: Puheet siitä, että tämä hallitus ei jätä seuraajalleen mitään menoperintöä, ovat, anteeksi vaan, ihan höpö höpöä. Te nimittäin vaalikauden alussa jo lisäsitte pysyviä menoja 1 400 miljoonaa euroa vuositasolla, [Timo Heinen: Se oli Rinteen hallitus!] ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tämän perinnön te jätätte, tai ainakin yli miljardin siitä jätätte, vaikka 370 miljoonaa pienentäisitte menoja.

Mitä sitten tulee näihin kehyksiin, niin vaikka te lisäsitte 1 400 miljoonaa vuodessa eli nostitte kehystä sen verran, niin silti te ette pääse niihin kehyksiin. Ja te menitte yli siitä, mistä aita on matalin. Nyt te pystytte täällä kehumaan, että me satsaamme tänne ja me satsaamme tuonne, mutta te ette pystyneet laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen, ja siksi te ette päässeet niihin kehyksiin.

Te kysytte, mihin me laittaisimme ne säästöt. Se on hallitus, jolla on valta ja vastuu ja joka on itse itselleen ne kehykset asettanut. [Puhemies koputtaa] On hallituksen velvollisuus päästä niihin kehyksiin. [Puhemies koputtaa] Helpompaa tietysti on ottaa [Puhemies: Aika!] velkaa ja laittaa uusiin menoihin. [Aki Lindén: Kyllä taitava oppositiokin osaa jotakin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

15.41 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin siitä hallituskauden alkuun asetetusta kehystasosta: Juuri sehän on se kehystaso, johon teidän puheenjohtajanne Petteri Orpo on vaatinut hallitusta palaamaan, vai esitättekö te miljardin leikkauksen lisäksi vielä puoltatoista miljardia? Tuskin. Toivottavasti ette.

Mutta edustaja Zyskowiec, hyväksyn teidän vaatimuksenne siitä, että sanotte, että menotason pitäisi olla alempi ja että asiat on asetettava tärkeysjärjestykseen, mutta jos te niin vaaditte täällä, että on tehtävä arvovalintoja, ja itse esitätte, että on tehtävä miljardin lisäleikkaukset, niin kyllä kaiken kohtuuden nimissä teidän itse pitäisi sitten kertoa, mistä te nämä arvovalinnat teette.

Toistan kysymykset: 1) Onko teidän arvovalinnassanne kunnilta leikkaaminen? Ja 2) Aiotteko te nämä arvovalinnat, sen miljardin leikkauslistan, [Puhemies koputtaa] julkistaa suomalaisille ennen kuntavaaleja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen. [Leena Meri: Puhemies! Perussuomalaisetkin haluavat osallistua! — Timo Heinonen: Te käytitte oman ajan viime viikolla!]

15.42 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkinen talous on kokonaisuus, ja talouspolitiikan arviointineuvosto on laskenut — toivon, että myös edustaja Lindtman kuuntelee — että 1 prosenttiyksikön nosto työllisyysasteeseen, eli 30 000 työpaikkaa, parantaa julkista taloutta 900 miljoonalla eurolla. Koska nyt on juuri sellainen tilanne, kun maailmantalous on elpymässä, että meidän pitää aikaisempaa nopeammin saada työpaikat täyttymään, niin jos te olisitte tehneet niitä työllisyysuudistuksia, esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastukset, joita ymmärtääkseni myös keskusta vaati ennen neuvotteluja, niin nämä työpaikat täyttyisivät nopeammin. Jos te olisitte uudistaneet paikallisen sopimisen, jota keskusta ymmärtääkseni myös vaati ennen neuvotteluja, niin suomalaisten pienten yritysten kilpailukyky olisi parempi. Me saavutettaisiin aivan varmasti se 30 000 työpaikkaa ja sitä kautta pidettäisiin tämä julkinen talous [Puhemies koputtaa] kurssissaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

15.43 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihervasemmis-
tolle tiedoksi, että tärkeitä cleantech-investointeja ei tule, jos hallitus jatkaa Suomen talou-
den ja kilpailukyvyn romuttamista.

Sitten takaisin julkisen talouden suunnitelmaan: Sen mukaan Suomen julkinen talous ei
saavuta tasapainoa edes vuoteen 2060 mennessä, vaikka ikäsidonnaiset menot suhteessa
bkt:hen eivät enää kasva vuoden 30 jälkeen. Sen sijaan ei-ikäsidonnaiset menot kasvavat
kokonaistuloja nopeammin niin, että kestävyysvaje sen kun kasvaa.

Pyydän nyt hallitusta ja myöskin kokoomusta kertomaan meille, miten kroonisesta kes-
tävyysvajeesta kärsivä Suomi ikinä saa taloutensa tasapainoon, kun sen omista, riittämät-
tömistä varoista joudutaan nyt vielä eilisen elpymispakettipäätöksen jälkeen pysyvästi ra-
hoittamaan, ikuisiksi ajoiksi, etelän maita.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Hanna.

15.44 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus
haluaa ratkaista ongelmia, joita aiemmat hallitukset ovat jättäneet hoitamatta. Tämä halli-
tus toteuttaa kauan odotetun sote-uudistuksen. Vihdoin pääsemme lähemmäs tavoitetta
laadukkaista, yhdenvertaisista sosiaali- ja terveystalouksista ja toimivista palveluketjuista.
[Timo Heinonen: Ohhoh!]

Arvoisa puhemies! Yhä lähempänä on se päivä, kun kaikkialla Suomessa on saatavilla
apua ajoissa ja yhä useammin apua saa myös yhdeltä luukulta. Tavoitteena on se, että ke-
nenkään ei tarvitse enää taistella kohtuuttomasti apua ja tukea saadakseen. Sillä on hintan-
sa, jos uudistus jätettäisiin edelleen toteuttamatta. Siltä vaikuttaa, että oppositio tätä haluaa
edelleen jarruttaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

15.45 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Elpymispaketin kaa-
taminen olisi ollut Suomen taloudelle ja Suomen yrityksille tuhoisaa yksiselitteisesti, ja
yhtä vastuutonta on se, että asettaa teollisuuden kilpailukyvyn ja ilmastotoimet vastakkain,
koska tässä todellisuudessa ne eivät ole vastakkain, vaan ne tukevat toisiaan. Tässä otettiin
sekoitevelvoite puheeksi: sekoitevelvoitteen turvin Neste kasvoi ja valloittaa nyt maail-
maa. Se, että Suomi ja Pohjoismaat siinä kulkivat etunenässä, oli Suomelle eduksi.

Tässä on puhuttu teollisuuden sähköverosta. Se, että se pudotettiin minimiin, mahdollis-
taa nyt sen, että edustaja Purra ja minun kotikunnassa ollaan käynnistämässä satojen mil-
joonien investointeja, jopa yli miljardin investointeja. Se tuli pelkästään tämän sähköveron
pudotuksen seurauksena — siis se ei ole vielä lukkoon lyöty, mutta sitä suunnitellaan, ja se
lähtenee käyntiin. Eli tällaisia asioita tulee, kun kulkee etunenässä, [Puhemies koputtaa]
kun luo yrityksilleen mahdollisuuksia valloittaa niitä markkinaosuuksia, joita nyt jaetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

15.46 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työn kannatta-
mattomuus etenkin alemmilla palkkatasoilla on yksi maamme merkittävimmistä rakenteel-
lisista ongelmista. Kyse ei ole vain sosiaaliturvan kannustinongelmista tai byrokratiasta,
vaan myös työmarkkinoiden, yritysraenteen ja maahanmuuton vaikutuksista. Valitetta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

vasti te hyvin paljon pahennatte tätä asiaa muun muassa päätöksellänne tuoda lisää matalapalkka-alojen työntekijöitä. Täällä kuitenkin ihan vasenta laitaa myöten on sellainen yleinen hokema, että työn pitää aina kannattaa — mutta ei se kannata. Se ei kannata niillä matalilla palkka-asteilla, etenkin täällä pääkaupunkiseudulla, missä asuminen on hyvin kallista. Haluaisin kysyä teiltä: mitä oikeita työn kannustavuutta parantavia toimia te aiotte tehdä suomalaisten ja jo maassa olevien ulkomaalaisten työllistämiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta. — Mikrofoni päälle, kiitos.

15.47 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvää on, että talouden tasapainottaminen vaatii aikaa. Liian nopea menosopeuttaminen olisi vahingollista talouden elpymiselle ja osuisi vääjäämättä heikompiin. Puoliväliriihessä tehtiin valinta, että kasvua tuetaan vielä epidemian päättyessä eikä koko kehyslityksen kattavia menoleikkauksia tehdä. Siksi menokehys ylitetään vielä ensi vuonna ja sitä seuraavana vuonna.

Kehyslitys ei tietenkään ole hyvä asia. Tästä ei ole epäilystäkään. On tärkeää, että kehyslitys on kuitenkin väliaikainen, ja on tärkeää, että hallitus sai sovituksi polusta, jolla kehukseen palataan. [Ben Zyskowitz: Eli seuraava hallitus palaa!] Mutta minäkin kyllä monen muun tavoin... Täällä pääministerikin sitä kysyi: millä tavalla kokoomus hoitaa sen miljardin niin, että jo ensi vuonna päästään kehyksiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

15.48 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositiotakin on täällä moneksi. Perussuomalaiset osaavat kertoa, miten kehukseen voitaisiin palata, ja kokoomus ei osaa kertoa.

Mutta täällä keskustellaan nyt kuitenkin hallituksesta ja sen julkisen talouden suunnitelmasta tuleville vuosille. Esitänkin hallitukselle kaksi konkreettista kysymystä liittyen julkisen talouden suunnitelmaan:

Ensimmäiseksi, miksi Suomi pyrkii hiilineutraaliksi jo vuoteen 2035 mennessä, kun mitkään muut maat käytännössä eivät siihen pyri? Miksi te tahdotte tieteen tahtoen omilla päätöksillänne antaa kilpailijamaillemme vuosikymmenten etumatkan meihin taloudellisessa kilpailukyvyssä?

Kysymys kaksi: Miksi te haluatte työperäistä maahanmuuttoa Suomeen, kun Suomessa on massatyöttömyys ja me olemme mukana tässä teidän suuresti hehkuttamassanne EU:ssa, jossa on vapaa työvoiman liikkuvuus? Mihin perustuu väite siitä, että suomalaisesta työvoimasta tai EU-alueen työvoimasta ei kerta kaikkiaan löydetä tekijöitä työlle Suomessa? Onko kysymys vain siitä, että haluatte matalapalkkaista työvoimaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rinne.

15.50 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Satonen käytti tärkeän puheenvuoron siinä mielessä, että julkisen talouden tasapainon näkökulmasta on tärkeää, että työllisyysastetta saadaan nousemaan. Se on itse asiassa tästä eteenpäin hyvin monelle hallitukselle varmaan ongelma, joka täytyy hoitaa, koska meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

väestön ikärakenne on sellainen, että työllisyysasteen pitää nousta, jotta pystyy hyvinvointivaltiota rahoittamaan.

Mutta kehysmenot ovat täysin eri asia — kehysmenot, täysin eri asia. Kehyksissä puhutaan menoista. Ja haluaisin minäkin tietää sen, ilmoitatteko te ennen kuntavaaleja, ovatko kohteena kunnat ja mihin se miljardileikkaus kohdistuu. Onko se ikäihmisiltä pois, koulutuksesta pois, peruspalveluista pois, vai miten se toteutetaan? Minusta olisi reilua, että te kertoisitte tämän asian kansalaisille — ja meille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä. [Antti Lindtman: No niin, nyt se tulee!]

15.50 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, onko missäänpäin maailmaa niin tyhmää oppositiota, että se rupeaisi hallitukselle leikkauslistoja esittelemään. Jos niitä esitellään... [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Eestilällä on puheenvuoro nytten.

Arvoisa puhemies! Jos maltetaan pitemmälle kuunnella, niin kyllähän meillä on kymmenen vuotta ollut talousjumi, jossa veroja nostetaan, kuluja nostetaan mutta työllisyyteen ja kilpailukykyyn tehtäviä ikäviä muutoksia ei olla valmiita tekemään. Sipilän hallituksen aikaan niitä joitakin tehtiin. Kun te ette leikkauksia pysty tekemään eli valtion tuloja ja menoja pitämään tasapainossa, niin siitä seuraa aina veronkorotus, joka tekee tämän talousjumin. Minun mielestäni, jos joku esittää leikkausta valtiontalouteen, samalla pitää esittää 30 kohdan lista, mitenkä työllisyyttä ja tuloja lisätään, koska kysehän on tulojen ja menojen tasapainosta. Jos ei ole suostuvainen tekemään sitä tulojen lisäämistä eli 30:tä vähän ikävääkin keinoa, niin eihän silloin kannan ruveta leikkauslistoista puhumaan, koska ne kulkevat aina käsi kädessä. Muuten niitä ei voi toteuttaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri ja tämän jälkeen ministeri Vanhanen. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

15.52 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Leikkauksia tekevät ja haluavat tehdä nyt kokoomus ja hallitus.

Kokoomukselta odotamme niitä listoja ennen vaaleja — hyvä kun kerrotte. Ainakaan maahanmuuton kuluista ette ole esimerkiksi Hyvinkäällä koskaan olleet valmiit leikkaamaan. Olette kertoneet, että se on arvovalinta. Siellä on kyllä sitten sosiaali- ja terveyspalveluista ja koulumenoista leikattu kokoomuksenkin tuella.

Mutta hallitus, meillä Hyvinkäällä — otan sen esimerkiksi — kaupunginhallituksessa on käsitelty asioita: esimerkiksi asiakasmaksulaki, oppivelvollisuuden laajentaminen ja tämä kasvava työttömyys ja sakkomaksut vaikeuttavat tilannettamme kuten kaikkien kuntien tilannetta tänä ja ensi vuonna siten, että jostain ne varat pitäisi kuroa umpeen. Kun te ette kompensoi kaikkia niitä menoja, vaikka olette luvanneet, koska sieltä kuitenkin koko ajan jää sitä kompensoimatonta menoa, te käytännössä leikkaatte juuri näitä kunnan varoja, mitä tännepäin sieltä tulee. Esimerkiksi edustaja Lindtman ja edustaja Viitanen, näitä kunnan varoja [Puhemies koputtaa] joudutaan leikkaamaan muualta. Mitä te aiotte tehdä kunnan hyväksi? [Puhemies koputtaa] Voisiko sakkomaksut poistaa edes väliaikaisesti [Puhemies: Aika!] kunnan niskasta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

15.53 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehyksessä keskustellaan nimenomaan menotasosta. Ja kyllä minusta siis reiluuden vuoksi — vaikka teillä tulee olemaan aikaa tietysti tämän valiokuntakäsittelyn aikana vastalauseessa kertoa se, millä tavalla te menot asettaisitte — kun kunnallisvaalit ovat näin lähellä ja saattaa olla, että teidän keinoistanne osa kohdistuisi kuntiin ja kuntien palveluihin, voisitte kertoa sen etukäteen.

Mutta kun huomaan, että kokoomus vie keskustelua koko ajan alijäämään ja tuloihin, niin onko se teidän keinonne vaan, että te esitätte, että työllisyyden kautta lisätään tuloja, tai veronkorotuksilla lisäätte tuloja, ja alijäämä pienenee. No, se nähdään viimeistään syksyn budjettikäsittelyn yhteydessä, kun te joudutte tekemään varjobudjetin. Tämä tässä esitetty kritiikki muistetaan, ja odotamme siihen vastausta.

Edustaja Mäkelä kysyi työperäisen maahanmuuton osalta. Jos me suljemme silmämme siltä tosiasialta, millä tavalla meidän väestömme ikääntyy, mikä on meidän oma työvoimakkehityksemme, niin me teemme karhunpalveluksen omalle hyvinvoinnillemme. Me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa. Tämä keino tulee olemaan yliopisto- ja korkeakoululaitoksen kautta tapahtuva ulkomaalaisten opiskelijoiden saaminen jäämään Suomeen työhön ja sen määrän lisääminen. Se on varmaan se pääkeino, ja se kertoo myös siitä, minkälaista ja minkä tasoista osaamista me tarvitsemme. Te teette myös karhunpalveluksen siinä, että pyritte leimaamaan työperäisen maahanmuuton halpatyöksi. Meillä noudatetaan työehtosopimuksia, niiden mukaan mennään.

Ja kysytte, miksi hiilineutraaliksi vuonna 35. Meillä päästöt taittuivat alaspäin vuonna 2003. Siitä kestää siis noin 32—33 vuotta siihen, että päästään hiilineutraaliuteen. Minusta se on esimerkkiura ensimmäisten joukossa maailmassa, että se tapahtuu, ja uskon, että korkean teknologian Suomi saa etumatkaa muihin sillä, [Puhemies koputtaa] että me patistamme yrityksiä ja teknologiaa kehittymään tähän suuntaan. Me tulemme hyötymään siitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vähämäki.

15.55 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Palataan vielä tähän elpymispakettiin, mitä käsiteltiin viime viikolla. Ihan lyhyesti: Huomasin, että sivulla 24 on mainittu siitä, kuinka paljon se tuottaa ensi vuodelle menoja. Elpymis- ja palautussuunnitelman osalta valtion menot kasvavat 522 miljoonaa vuodelle 2022, ja toisaalta tulopuolella näkyy 272 miljoonaa, eli nettovaikutus ensi vuodelle on miinus 250 miljoonaa sellaista, mitä me emme voi oikein mihinkään muualle käyttää, vaan se menee EU:n kassaan käsitykseni mukaisesti.

Todellakin, nyt puhutaan kehyksistä ja menokatosta, ja tässähän eivät ole siis suhdanneluontoiset menot mukana, ja nämä työllisyysvaikutukset eivät näihin vaikuta. Meilläkin oli oma 80-kohtainen työllisyysohjelma, ja toivottavasti tuodaan se jossain kohtaa esille. Osa-han niistä on toki toteutettukin. Niillä toki ei ole vaikutusta menoihin, [Puhemies koputtaa] mutta toivottavasti ne sitten suhdanneluontoisesti tasoittavat valtiontaloutta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

15.57 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on nelivuotinen julkisen talouden suunnitelma käsittelyssä, ja sen kokonaisuus on 300 miljardia euroa. On tietysti vaativaa tiivistää yhteen minuuttiin tärkein sanomansa, mutta tässä suurin rakenteellinen muutos, mikä tapahtuu näiden neljän vuoden aikana, on tämä sote-uudistus, joka tapahtuu vuosien 22—25 puolellesvälissä. Ja sehän näkyy hyvin selkeästi tuolla rakenteessa: 13 miljardia siirtyy kunnilta rahoitusta, joka siirtyy valtion budjettiin, ja sitten valtiovarainministeriön sisällä 7,1 miljoonaa siirtyy toiselta momentilta toiselle. Kuten täällä myös valtiovarainministeriö käsitteli tätä ja on selkeästi todennut, kyllähän tämä on selkeä tuottavuushanke pitkällä tähtäimellä, koska meillä on näyttöä siitä, että suuruuden ekonomialla ja integraatiolla me saamme myös näissä ihmisille tärkeissä palveluissa aikaiseksi tuottavuutta ja lisää tehokkuutta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

15.58 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä hallitus aloitti työnsä 2019, niin velanotto kääntyi kasvuun. Te ette pääse koronan taakse piiloon. Te tietoisella päätöksellä lisäsitte rajusti menoja, otitte lisää velkaa, siirsitte kaikki päätökset työllisyydestä hamaan tulevaisuuteen, ja nyt tätä samaa polkua te olette jatkaneet. Te olette ensimmäinen hallitus 2000-luvulla, joka laittaa silppuriin itse päättämänsä menokehysten eli budjettikaton, vaikka sekä pääministeri että valtiovarainministeri ovat vakuuttaneet aikaisemmin keväällä tässä salissa kaikkea muuta. Se on ennen kaikkea teidän vastuunne pitää huolta tästä finanssipolitiikan linjasta, ja on minusta käsittämätöntä venkoilua maan hallitukselta, että te täällä huudatte oppositiota apuun. Teidän tehtävänne on siis pitää tämän maan julkisesta taloudesta huolta ja noudattaa omaa menokurianne, [Puhemies koputtaa] jonka te olette itse asettaneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

15.59 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisat edustajat Marttinen, Eestilä ja Zyskiewicz, tämä hallitus ei pyydä oppositiota tekemään leikkauslistoja. Siltä osin, kun hallitus on asettanut menotason, johon kuuluu myös leikkauksia, niin hallitus on ne itse osoittanut ja tehnyt. Kysymys on siitä, että jos te vaaditte leikkauksia siitä ylöspäin, niin olisi reilua suomalaisille sanoa, mistä te esitätte, että ne leikataan. Eihän se nyt voi olla niin, että te sanotte, että hallituksen pitää leikata kymmenen miljardia ja hallituksen tehtävä on esittää listat teidän kymmenelle miljardillenne. [Välihuutoja]

Arvoisat kokoomuslaiset, alijäämä on eri asia kuin kehys. Jos te nyt sanotte, että alijäämän teette, se on eri asia kuin mistä puheenjohtaja Orpo on puhunut. Hän on jylissyt, että menokehys on juuri se, joka estää tuhlailevia poliitikkoja, eikö niin. Jos te todella nyt vaaditte nimenomaan menokehyksiin palaamista, niin kysymys kuuluu: [Puhemies koputtaa] aiotteko te itse tämän vaatimuksen mukaisesti tehdä listat ja julkaisetteko ne ennen kunta-vaaleja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Mykkänen ja sen jälkeen ministeri Harakka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

16.00 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin se pääkysymys on se, että rakennetaan Suomen julkinen talous toisella tavalla, tehdään ne työllisyysuudistukset, jotka hallitusohjelmassa lukevat kahteen miljardiin asti. Te olette pettäneet hallitusohjelman kirjauksen, kun lisäätte menoja, vaikka näitä tuloja tuovia uudistuksia ei ole tehty.

Mutta puhutaan sitten kehysmenoista. Tietenkin kehysmeno on eri asia kuin alijäämä. Jos nyt esimerkinomaisesti katsotaan, niin teidän kehyspäätöksessänne sivulla 32 lukee, että ict-muutostuksumuksiin, siis soten osalta, kohdistetaan 410 miljoonaa euroa kehyskaudella — 410 miljoonaa euroa siis sellaista rahaa, josta esimerkiksi me tässä kohtaa katsonne, että se ei tuota, se ei tässä tuota.

Sitten toinen asia: Kyllä meidän vaihtoehtobudjetissamme, jota Lindtman lukee kovin eri lasein kuin itse luen, on yli 400 miljoonaa euroa selkeästi kehysvaikutteisia tulonsiirtojen perusteiden muutoksia. [Antti Lindtmanin välihuuto] Ne voivat teistä olla kovia, mutta meistä ja tietopalvelun mukaan ne luovat työllisyyttä sen verran, [Puhemies koputtaa] että tulonjako ei heikkene, mutta siinä on yli 400 miljoonaa euroa kehysvaikutteisia perustemuutoksia. [Puhemies: Ja nyt on aika ylitetty jo reilusti!] Perustemuutokset lasketaan kehukseen myös tulonsiirtojen osalta, eli 800 miljoonaa vastattu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lupasin ministerille vastauspuheenvuoron. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

16.01 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, ministeri Harakalla puheenvuoro.

Arvoisa puhemies! Olen itse esimerkki siitä, että säästöjä kyllä pystytään tekemään, ja jään itsekin odottamaan tätä kokoomuksen miljardileikkauslistaa, ellei sen esittäminen, kuten edustaja Eestilä tuossa jo tunnusti, olisi tässä kohtaa tyhmää.

Edustaja Harkimo moitti sekoitevelvoitteen lisäämistä, joka sinänsä lisää kotimaassa tuotetun biopolttoaineen osuutta öljyseikkien kustannuksella, mutta unohti sanoa, että se päätös tehtiin edellisellä hallituskaudella. Siinä hallituksessa olivat nykyisestä oppositiosta mukana kokoomus ja perussuomalaiset nykymuodossaan. Jos ja kun tämän hallituksen ohjelma toteutuu, niin sen vaikutus polttoaineen hintaan on tuskin havaittava. Olen edustaja Harkimon kanssa samaa mieltä, että autoilijaa ei pidä pitää tyhmänä. Se tarkoittaa, ettei pidä pelotella sellaisilla toimilla, joita hallitus ei ole esittämässä. Päästövähennykset eivät ole vain tavoite vaan oikeastaan tulos innovaatioista ja investoinneista, joita edelläkävijäyritykset, suomalainen ilmasto ja teollisuus tuottavat — uusia vientituotteita, työllisyyttä, hyvinvointia, talouskasvua.

Ministeri Vanhanen totesi jo eilen, että tätä valtiovarainministeriön virkamiesraporttia ei ole tämä hallitus toteuttamassa. Veroja ei koroteta — piste. Valtiovarainministeriö luonnollisestikin pitää kiinni nykyisestä verorakenteesta, vaikka teknologinen muutos, ekologinen siirtymä ja digitaalinen maailmantalous mullistavat ja haastavat sata vuotta vanhan verojärjestelmän kansainvälisesti. Kuten ministeri Vanhanen sanoi, on aloitettava keskustelu uusista verolähteistä avoimesti. Tätä käydään jo EU:ssa ja OECD:ssä, ja on edettävä ripeästi. Veropohjien rapautuminen on estettävä, voittojen siirtely verokeitaisiin lopetetta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

va. Liikenteen osalta tätä valtavan nopeaa muutosta vauhdittaa myös Euroopan unionista kesällä odotettava esitys päästökauppajärjestelmän uudistamisesta.

Ehkä loppukevennys, arvoisa puhemies, valaisee asiaa: Meillä oli 40 vuotta sitten voimassa pelikorttivero. Varmasti moni oli silloin sitä mieltä, että valtiolla ei ole varaa siitä luopua, mutta niin vain valtio on löytänyt maailman muutoksessa muitakin tulonlähteitä kuin korttipakat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Myös ministeri Saramo pyytää vuoroa.

16.04 Opetusministeri Jussi Saramo (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Meri, joka taisi poistua paikalta, kertoi yllättävän tiedon, että Hyvinkäällä on oppivelvollisuuden laajentamisessa ongelmia. Itse kävin tapaamassa Hyvinkään kaupungin johtoa ja sivistystoimen johtoa ja sain sen kuvan, että siellä menee oikein hyvin ja tätä pidetään hyvänä uudistuksena. Eli yllättävä tieto, että nyt olisi ongelmia.

Taloudellisesti on ainakin vaikea ymmärtää. Tuntuu, että tässä ei ole oikein suhteellisuudentajua, kun syytetään oppivelvollisuutta kunnille tulevista talousongelmista, kun koko oppivelvollisuuden hinta kokonaisuutena on 10 prosenttia siitä rahasta, jota kunnat saavat nyt tämän hallituksen aikana enemmän — siis ennen koronaa päätetty hallitusohjelmaan kuuluva 10 prosenttia siitä — kuin oikeistohallituksen aikana. [Mika Niikon välihuuto]

Hallitushan on päättänyt, että tämä oppivelvollisuus korvataan kunnille täysmääräisesti. Kuntaliitto on laskenut, että arvio heidän mukaansa on hieman korkeampi. Se erotus on noin 1 prosentti siitä summasta, mitä nykyhallitus antaa kunnille enemmän kuin aiempi hallitus. Eli jos tällä 1 prosentilla kaadetaan kuntatalous, niin tuntuu kyllä aika erikoiselta puhumattakaan siitä, että oppositiossa ollaan sitä mieltä, että on annettu miljardi liikaa kunnille. Jos Kuntaliitto on laskelmissaan oikeassa, niin eikö tämä puuttuva 10 miljoonaa voitaisi rahoittaa sillä 1 000 miljoonalla, jota on annettu liikaa? [Ben Zyskowitz: Entäs seuraavana vuonna?] Puhumattakaan siitä, että hallitus on päättänyt, että tähän asiaan palataan. Kukaan ei voi tietää täsmällistä summaa uudistukselle, kun vielä ei ole niitä hankintoja tehty, mutta erot näissä arvioissa sen kustannuksista ovat hyvin pieniä, ja sanon nyt suoraan: ei mielestäni ole ihan totuudenmukaista sanoa, että kuntatalous voisi kaatua, kun tämä 10 miljoonaa jyvitetään koko maahan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Haatainen.

16.06 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä ministeri Saramon puheenvuorosta on hyvä jatkaa näistä työllisyystoimista liittyen myös kuntiin. Nythän hallitus on tekemässä isoa rakenteellista uudistusta. Riihessä päätettiin, että työllisyyspalvelut siirretään kuntiin pysyvästi. Siinä yhteydessä myös tullaan tämä rahoitusjärjestelmä käymään läpi, ja sen rahoitusjärjestelmän sakkomaksukysymys tullaan siinä kyllä käymään läpi. Pidän itsekin sitä ongelmallisena. Se sakkomaksu toimii vähän väärin päin kannustavuuden suhteen, eli se vaikutus alkaa näkyä liian myöhään. Eli tätä tullaan uudistamaan niin, että se kannustavuus olisi paremmin sitä työllistymistä palvelevaa.

Mitä tulee sitten näihin työllisyystoimiin ja opposition ja hallituksen näkemyksiin jo eilisenkin keskustelun pohjalta, niin voisi oikeastaan sanoa, että itse asiassa kokoomuksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

kin kanssa kun tätä debattia on käyty, niin aika lailla yhteinen näkemys on kuitenkin siitä, miten työllisyysastetta voidaan nostaa ja mikä vaikuttaa työllisyyteen ja yritysten työvoiman saatavuuteen. Ainoa ero näytti olevan se, että te esitätte sosiaaliturvaan, työttömyys-turvaan leikkauksia. Meillä on toinen näkemys. Me lähdemme siitä liikkeelle, että tämä aika ei ole aika leikata niiltä, joilla menee [Vastauspuheenvuoropyyntöjä kokoomuksen ryhmästä] kaikista heikoimmin, jotka on potkittu ulos työstä tai ovat joutuneet lomaute-tuiksi. Me keskitymme siihen, että tulee kasvua, jolla saamme työpaikkoja. Me keskitym-me siihen, että voimme edesauttaa sitä, että ne, jotka ovat työttömiksi joutuneet, pääsevät palaamaan takaisin päivittämällä osaamistaan, satsaamalla koulutukseen. Toisen asteen tutkinto kaikille oikeutena on myös merkittävä työllisyystoimi, joka parantaa nuorten ase-maa. Se tulee vain näkymään tulevaisuudessa myöhemmin, myös siellä seuraavan hallituk-sen aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

16.08 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloudenpidossa on poikettu monista periaatteista. Rahapolitiikan saralla on tehty viimeistään finanssikriisistä lähtien hyvin epätavanomaista rahapolitiikkaa. Se ei ole meidän käsissämme mutta finans-sipolitiikka on, missä monia kulmakiviä on horjutettu.

Näissä työllisyystoimissa itseäni häiritsee se, että niissä on paljon katteettomia odotuk-sia, ja se, että sitten ne arviot, mitä tehdään toimilla, ovat yläkanttiin.

Mitä tulee näihin kehyksiin, niin nehan ovat olleet finanssipolitiikan turvana pitkään. Ja hyvin mielenkiintoinen on tämä edustaja Sankelon esitys tästä velkakatosta. Itse olen aina-kin alustavasti pikkuisen skeptinen sen suhteen. Ajattelen, että ehkä se, että nimenomaan pysytään kehyksissä ja sitten käytetään lainanottovaltuuksia, voisi olla se käytännöllisem-pi tie.

Muistutan myös siitä eilisestä huonosta elpymisrahastopäätöksestä, elikkä siinähan Suo-men osalta nimenomaan päästettiin ankkuri irti EU-tason velalta. Ehkä kokoomuksen pi-täisi nyt esittää sitä velkakattoa nimenomaan EU:lle. Aikaisemminhan se oli nolla, eli vel-kaa ei voi ottaa toimintamenoihin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Sankelo.

16.09 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus ei ole ai-noa, joka tästä tilanteesta on esittänyt syvän huolensa. Valtiovarainministeriön virkamie-het ovat tuoneet esille saman huolen Suomen talouden kehityksestä tulevina vuosina. Jos-tain syystä kehysriihessä ministeriön väen rooli talouden suuntaviivojen luomisessa jäi kuitenkin lähes sivuraiteelle. Kysyisinkin valtiovarainministeriltä: onko hallitus siirtynyt pysyvästi käytäntöön, jossa runsaslukuinen erityisavustajien ja valtiosihteerien joukko määrittelee talouslinjat ja pitkän linjan vastuulliset talousosaajat valtiovarainministeriössä lukevat päätökset lehdestä ja tekevät sitten vertailuja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

16.10 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun sumuisten koronakuukausien jälkeen palataan normaalimpaan elämään ja suunnitel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

mallisen taloudenpidon tielle, tuntuu epäoikeudenmukaiselta kuunnella väitteitä holtittomasta taloudenpidosta ja suruttomasta velanotosta, kun kaikki täällä tietävät, minkä vuoksi velkaa on otettu. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Koska kuntia ja sairaanhoitopiirejä on tuettu siten kuin on, ovat kunnat pystyneet selviytymään tehtävistään ja sairaanhoitopiirit ovat kyenneet hoitamaan mallikkaasti paitsi koronatilanteen [Ben Zyskiewicz: Eihän me niitä velkoja ole arvosteltu!] myös muita velvoitteitaan. Nyt on aika siirtyä takaisin alkuperäisiin suunnitelmiin ja toimiin julkisen talouden tasapainottamiseksi. Tähän kuuluu määrätietoisten toimien jatkaminen työllisyyden parantamiseksi. [Ben Zyskiewicz: Sitähän me on laadittu! Kuka täällä on arvostellut koronavelkoja?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Östman.

16.11 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Herr talman, arvoisa puhemies! Ymmärsin ministeri Vanhasen vastauksesta minulle ja myöskin Harakan puheenvuorosta, että meillä on sama näkemys tästä virkamiestyöryhmän esityksestä koskien liikenneveroja ja siihen liittyviä uudistuksia — hyvä näin.

Mutta meillä on sellainen ongelma, että nyt kun hybridautojen suosio on viime vuosina kasvanut — ja se johtuu siitä, että niissä on alhaisempi autovero ja ajoneuvovero kuin perinteisissä polttomoottoriautoissa — niin tämä johtaa siihen, että valtiokin saa vähemmän verotuloja. Mutta nämä päästöarvot, jotka autoteollisuus on ilmoittanut, ovat enemmän teoria kuin käytäntö. Ymmärtäkää nyt sitten, millainen megaluokan ongelma meillä on: valtio saa vähemmän verotuloja samanaikaisesti, kun päästöt kasvavat, koska näissä autoissa on käytännössä isommat päästöt kuin perinteisissä, moderneissa polttomoottori- tai esimerkiksi dieselautoissa. Virkamiestyöryhmä saisi kyllä kotiläksyksi tutustua vähän paremmin näihin käytännön ongelmiin, ennen kuin tuo uusia esityksiä [Puhemies koputtaa] polttoaineveronkorotuksista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

16.12 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa valittavan usein kuuluu kaikuja menneisyydestä, ajatuksia siitä, että ilmastopolitiikka ja kilpailukyky olisivat jollain lailla toistensa kanssa vastakkaisia asioita. Näihin liikenteen päästövähennyksiin pätee aivan sama viisaus kuin ilmastopolitiikkaan laajemminkin. On maailman helpointa kertoa, mitkä päästövähennyskeinot eivät käy, mutta paljon enemmän tämä sali ja tämä maailma kaipaisi keskustelua siitä, mitkä keinot otetaan käyttöön ja kuinka nopeasti. Tosiasia nimittäin on se, että meillä ei ole varaa sulkea kovin monia keinoja pois keinovalikoimasta, ja kovinkaan usein tarjolla ei vaihtoehdoksi ole mitään yhtään sen mukavampia tai helpompia keinoja. Mutta pelottelun sijaan ajattelen, että meidän poliittisten johtajien tärkeä tehtävä olisi valaa ihmisiin uskoa siitä, että kestävä kehityksen ilmastopolitiikka ei tarkoita kaikkea ihanasta luopumista vaan pikemminkin uuden luomista, sitä, että luodaan työtä, turvaa ja toivoa tulevaisuuteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohikoski.

16.13 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuullista talouspolitiikkaa ei ole tehdä leikkauslistoja koronakriisin keskellä, joten voisiko oikeisto-oppo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

sitio jo kertoa, mistä te siis leikkaisitte sen miljardi euroa? Sitähän tämä vaatimanne kehyksiin palaaminen olisi tarkoittanut. Miljardin euron leikkaukset olisivat keskellä kriisiä tai heti sen jälkeen elpymisvaiheessa täysin vastuuttomia. Leikkaisitteko te siis lapsilta ja vanhuksilta vai työttömiltä ja sosiaaliturvasta? Vastuullista on varmistaa, että ihmisistä pidetään huolta ja kriisin yli päästään mahdollisimman pienin vaurioin. Tämä mahdollistaa myös talouden nopean toipumisen ja uuden, kestävä kasvun kriisin jälkeen.

Inhimillinen velka jättää syvimmat jäljet, ja siksi ihmisten hyvinvointi on edellytys talouden elpymiselle ja pidemmän aikavälin kestävyydelle. Opposition syytökset siitä, ettei hallitus tee työllisyystoimia, ovat kummallisia. Tämä hallitus elvyttää, ja kehysriihen päätöksillä hallitus on jo kauden puoliväliin mennessä tehnyt päätökset huomattavasti suuremmasta määrästä työpaikkoja [Puhemies koputtaa] kuin meitä edeltänyt oikeistohallitus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Haastetta oppositiolle. Edustaja Keto-Huovinen.

16.14 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Vanhanen totesitte, että riihessä tehtiin yritysten kannalta hyviä päätöksiä. Elinkeinoelämän keskusliiton tuoreen kyselyn mukaan kehysriihen päätöksillä oli heikentävä vaikutus yritysten työllistämiseen, kasvu- ja investointiaikomuksiin. Kovasti tätä ristiriitaa ihmettelen. Kiitosta annan vankilaturvallisuuden osalta valvontatekniikan uusimiseen ohjatuista rahoista. Tämä on tärkeä aihe, mutta vankilaturvallisuus on muutakin kuin valvontatekniikkaa, ja toivottavasti tämä otetaan huomioon. Muuten tämä jää täysin torsoksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

16.15 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtionvelan kasvuvauhti on hurja. Vuonna 2025 valtionvelan arvioidaan olevan noin 167 miljardia euroa. Tämänhetkiset hallituksen epäuskottavat työllisyystavoitteet eivät tuo ratkaisua, ja yrityksiäkin kuritetaan edelleen. Ongelmat kasaantuvat. Koronan aiheuttama talousmonnttu on täyttämättä, tieverkoston korjausvelka kasvaa, sote-menot uhkaavat paisua, EU nielee tukipaketteihin varoja, haittamaahanmuutto aiheuttaa kustannuksia. Hallitus tuntuu pitävän kaikesta huolimatta kiinni alkuperäisestä ohjelmastaan ja sen kalliista mutta myös vaikuttavuudeltaan kyseenalaisista hankkeista. Kysynkin sieltä ministeriäitiosta — kokoan tämän päivän keskustelut yhteen: eikö nyt olisi aivan viimeinen hetki päivittää hallitusohjelman kirjauksia ja tavoitteita, kun tilannekuva poikkeaa niin paljon siitä, mitä se oli eduskunta-vaalien 2019 jälkeen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Mäkisalo-Ropponen ja sen jälkeen ministeri Vanhanen.

16.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puoliväliriihessä tehtiin päätöksiä merkittävistä työllisyystoimista, ja itse haluan kiittää hallitusta erityisesti siitä, että nyt tulee uusia toimia vammaisten ja osatyökykyisten työllistämisen edistämiseen. Suomi nimittäin tarvitsee kaikkien työpanoksen, ja myös työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää monenlaisia toimenpiteitä ja kaikkien kansalaisten huomioimista. Toisaalta on muistettava, etteivät kaikki vammaiset ole osatyökykyisiä, vaan he pys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tyvät tekemään normaalisti työtä, jos kohtuulliset mukautukset on työpaikoilla tehty, mutta valitettavasti työnantajat eivät edelleenkaan tiedä esimerkiksi, että heillä on mahdollista saada tukea kohtuullisiin mukautuksiin, eli informaatio-ohjausta tarvitaan.

Oikeaan suuntaan ollaan menossa, mutta vielä paljon on tekemättä, ja kysyisinkin ministeri Haataiselta: mitä vielä on suunnitteilla, jotta saisimme yhdenvertaisesti vammaiset työelämään, koska heillä on tahtoa ja halua ja motivaatiota työllistyä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, kuten lupasin, ministeri Vanhanen ensin.

16.17 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, kiinnitin myös huomiota tähän Elinkeinoelämän keskusliiton kyselyyn, ja minusta siinä on kyllä mysteeri olemassa. Se viesti, mikä vuosien ajan elinkeinoelämän puolelta on tullut, pääviesti, on ollut se, että tehkää hyvin ennakoivaa politiikkaa, joka ei tuo yllätyksiä. Nyt meillä on tulossa Sipilän, Rinteen ja Marinin hallitusten aikana kahdeksan vuoden jakso, jolloin esimerkiksi verotuksen osalla yritykset ja yritysten omistajat voivat olla todella rauhallisella mielellä: äärimmäisen ennakoivaa politiikkaa, kielteisiä yllätyksiä ei tule, ja kehysriihi vahvisti tämän kuvan.

Yritysten puolelta on korostettu työvoiman saantia. Hallitus teki erityisesti osaavan työvoiman saantiin, myös ulkomailta, yhden kunnianhimoisimmasta päätöksistä, mitä on koskaan tällä sektorilla tehty. Yritysten puolelta on aina korostettu sitä, että luvitusjärjestelmiä pitää saada nopeammiksi ja tehokkaammiksi, ja siitä tehtiin päätöksiä. Yritysten puolelta on korostettu tutkimus- ja kehitystoimintaan satsaamista, ja siinä edetään hyvin määrätietoisesti, ja toivottavasti siihen parlamentaariseen yhteistyöhön kaikki lähtisivät mukaan. Se on yksi suurimmista haasteista.

Sitten tähän kehyksiin paluuseen. Kokoomuksen ryhmäjohtaja teki ehdotuksen 800 miljoonan esimerkeistä. Siitä 800 miljoonasta keskimäärin 300 miljoonaa kyllä meni nyttien ohitse. Te otitte tämän sote-ict-investointien 410 miljoonaa, joka oli neljän vuoden yhteissumma. Ei sitä voi ottaa joka vuodelle, 400, 400, 400, vaan keskimäärin sata. Ja toisekseen se on rahaa, joka on kuntien vastuulla. Jos teidän tavoitteenne on, että sote ei toteudu vaan se jatkaa jonkinlaisena kuntajärjestelmänä, niin älkää kuvitelko, etteikö kunnallisessa soteissa tarvitse myös tehdä ict-puolella toimenpiteitä, jotka parantavat yhteisen tietokannan muodostumista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt näihin osatyökykyisiin. — Ministeri Haatainen.

16.20 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen kysyi aiheesta, joka on todella tärkeä ja jota suomalaisessa yhteiskunnassa ei ole kovin nähty, vaikeasti työllistettävien ja osatyökykyisten ihmisten pääsystä työmarkkinoille. Silloin puhutaan vammaisista ihmisistä, kehitysvammaisista ihmisistä, joilla on halukkuutta ja kykyä tulla työmarkkinoille mutta jotka eivät löydä sitä tietä, ja toisaalta yrityksillä ei ole selkeää tahoa, mistä he voisivat saada apua siihen, että saisivat oikeanlaiset ihmiset rekrytoitua työhön.

Näin ollen olemme perustamassa — katsomme Ruotsista mallia, Samhall AB toimii siellä ansiokkaasti — Suomeen sopivaa mallia, joka syntyy työnimellä Välittäjä Oy, joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

olisi siis julkinen toimija, joka tukee näitä ihmisiä ja auttaa heitä vapaille työmarkkinoille. Eli sen uuden julkisen yrityksen, Välittäjä Oy:n, asiakkaita olisivat sitten yritykset, jotka tarvitsevat työvoimaa, myös julkinen sektori, järjestöt. Näin ollen saataisiin tähän sellainen toimija, joka pystyy edesauttamaan, olemaan tämmöisenä välittäjänä ja ihmiset pääsevät työelämään mukaan, koska heillä tahtoa on. Tämä on minusta hirveän tärkeä ihmisoikeus kysymys ja tärkeä myös siltä kannalta, että meillä on paljon osaamista, joka jää piiloon, jota me emme kykene näkemään. Yhtä lailla meillä on työkyvyttömyyseläkkeellä ihmisiä, jotka haluaisivat tulla työmarkkinoille, ja tässäkin meillä on paljon haastetta, että me pystyisimme avaamaan sitä, miten he löytävät takaisin töihin ja tekevät työtä sillä panoksella, mikä on olemassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti.

16.21 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Elomaa otti teiden kunnon esille omassa puheenvuorossaan. Olimme samassa hallituksessa viime kaudella, kun hallitus nosti 900 miljoonalla eurolla näitä korjausvelkarakhoja, jotka olivat kolmivuotisina rahoina, ja tämä hallitushan on nostanut 300 miljoonaa per vuosi, joka on tullut budjettipohjaisiin rahoihin. Mutta todellakin, kun nyt ollaan tässä talouden tasapainottamistilanteessa, niin kun tehdään vuodesta 23 näitä 370 miljoonan kustannusleikkauksia, niin sieltä liikenneministeriön puolelta joudutaan ottamaan 110 miljoonaa.

Kysyisinkin ministeri Harakalta: Me teimme erinomaista työtä tässä 12-vuotisessa väylätyöryhmässä, ja siellä on meillä hieno suunnitelma, millä saataisiin kuntoon väyläverkosto, joka on erittäin tärkeä meidän elinkeinoelämälle. Mitenkä tämä suhteutuu tähän meidän tekemään työhön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

16.22 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmassa ja tässä keskustelussa on tullut ihan selvästi esille, että tässä on kyse tällaisista sosiaalidemokraattien, vihreitten ja vasemmiston vappusatasista, joita halutaan täällä julistaa voimakkaasti, muttei haluta suoraan lähteä keskustelemaan siihen ytimeen, miten me luodaan lisää niitä työpaikkoja, miten me saadaan konkreettisesti talouskasvua syntymään. Me tiedämme täällä, että hallitus ei luo yhtään työpaikkaa vaan yritykset luovat ne työpaikat, ja jos yrityksille ei löydy suotuisia olosuhteita investoida ja kehittää sitä toimintaa, niin tässä maassa talous laahaa vielä vuosikymmenet miinusmerkkisesti. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet on nähty työllisyyden kannalta siten, että se esimerkiksi — kuten nähtiin tässä eilen, kun äänestettiin — haluaa lisätä Italian kaltaisten ja Espanjan kaltaisten maiden hyvinvointia erilaisten tukipakettien muodossa, mutta missä ne konkreettisesti tukipaketit ovat suomalaisille yrityksille, jotka tuovat niitä työpaikkoja, pysyviä työpaikkoja, ei tempputyöpaikkoja? Me tarvitaan pysyviä työpaikkoja eikä koko ajan [Puhemies koputtaa] keskustelua maanmuutosta ja sen tuomista työpaikoista, [Puhemies: Edustaja Viitanen!] joilla yritetään korjata tätä taloutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitasella puheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

16.24 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen katson teitä, tässä tapauksessa edustaja Mykkästä. Me kuulumme teiltä hieman valaistusta, jota tuossa valtiovarainministeri Vanhanen jo vähän toiseksi todisti. Tässä ilmeisesti täytyy ruveta tekemään niin, että pidetään sitten kirjaa, mistä te sen 1 000 miljoonaa, miljardin, kokoatte, koska on ilmennyt, että esimerkiksi se 400 miljoonaa on nyt 100 miljoonaa per vuosi. Sitä äsken vähensi se, kun tuolta kokoomuslainen esitti lisämenoja, eli vähennetään siitä se, mutta tilanne tässä on tämä: se on 2—0.

Kaksi kysymystä, te ette ole vastannut: Eli mitä me teemme? Mitä me kerromme niille ihmisille, jotka kysyvät ennen kuntavaaleja Tammelantorilla, mitkä ovat puolueiden vaihtoehdot, miten pidetään huolta vanhuksista, lapsista, ikäihmisistä, nuoristamme? [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Mitä me vastaamme, kokoomus? Teidän näkemyksenne — mikä se on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, ja nyt kokoomuksen ryhmänjohtaja Mykkänen, olkaa hyvä.

16.25 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nyt on jotenkin tietysti absurdia. Jos me nyt istuisimme vaikka edustaja Viitasen ja edustaja Pirttilahden kanssa budjettiriihen työryhmässä, niin silloinhan me katsoisimme, mistä ne menot löytyvät, miten päästään kehykseen. Me olisimme kehykseen menneetkin, tosin en tiedä, olisivatko sosiaalidemokraatit silloin siinä hallituksessa mukana. Ja onko sitten niin — kysyisin nyt valtiovarainministeri Vanhaselta — että... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen, nyt lähti mikrofonin. [Hälinää — Välihuutoja]

Ministeri Vanhanen, leikilläänkö te teitte kuukausi sitten sen ehdotuksen, että kehyksiin palataan? Lupasiko pääministeri helmikuussa eduskunnalle leikillään? Mitä yllättävää sen jälkeen on tapahtunut? Vaikeitahan ne päätökset aina ovat. Sen takia minä luettelin täältä esimerkkejä, joissa oli myös niitä vaikeita tulonsiirtojen leikkauksia, joita te välillä haukutte koviksi ja seuraavassa puheenvuorossa sanotte, että niitä ei ole olemassa. Voin niitä esittää lisää, tulemme vaihtoehtobudjetissa esittämään niitä lisää, mutta on aivan järjetöntä täällä ajatella, että me tästä nyt pystymme tällä tasolla yksiselitteisen listan muodossa väittelemään. [Puhemies koputtaa] Niitä esimerkkejä voidaan kyllä heittää, mutta, hyvät ystävät, kaikki tietävät, että se on hallituksen tehtävä [Puhemies: Ja nyt alkaa olla minuutti täynnä!] tehdä budjetit kehykseen. Miksi te ette sitä tee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindtman.

16.26 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt omat sopeutuksensa siltä osin siihen kehykseen, jonka hallitus on itse päättänyt. On täysin perusteltua vaatia hallitukselta alempaa kehystasoa, niin kuin te nyt teette, mutta on kyllä suoraan sanoen pelkuruutta sitten olla kertomatta, mistä te ne sitten leikkaisitte.

Vanhanen tässä jo kutisti teidän sote-muutuskustannuksenne. Nyt te kerrotte, että ne teidän leikkauksenne ovat vaihtoehtobudjetissa. Kyllä, siellä on kehysvaikutteisia säästöjä, mutta siihen teidän vaihtoehtobudjettinne sisältyy myös 330 miljoonan hoivamenojen ale-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

neminen kotitalousvähennystä korottamalla, [Kai Mykkäsen välihuuto] joka ei todellakaan ole VM:n laskema. Ja toisekseen siellä on myöskin lisäyksiä. Te otatte vain ne vähenykset, jotka ovat tälle vuodelle, mutta jätätte lisäykset kertomatta.

Kun te uskotte valtiovarainministeriön laskelmiin, niin kysyn valtiovarainministeriltä: voisiko VM [Puhemies koputtaa] ikään kuin laskea tämmöisen 330 miljoonan hoivamenojen alenemisen kehykseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on aika täynnä, ja nyt laajennetaan keskustelua. — Edustaja Koponen.

16.28 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! OECD on tänään tulleen uutisen mukaan arvioinut Suomea investointikohteena suhteessa muihin Pohjoismaihin ja Baltian maihin. Sen mukaan Suomen kyky houkutella ulkomaisia suuria sijoituksia on naapurimaita heikompi. Ja ero naapurimaihin kasvaa koko ajan. Ministeri Vanhanen, mikä on hallituksen ratkaisu tähän, verojen korotuksetko?

Ja on kyllä pakko ihmetellä, että kysytään, mistä leikataan, jos kehitysapumenot ovat 1 245 miljoonaa vuodessa tällaisessa tilanteessa. Kun hallitus ei pysty niihin koskemaan pitkällä tikullakaan, niin onhan se arvovalinta, missä suomalaiset eivät ole kovin korkealla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

16.29 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sivistys on kansakunnan ainoa kestävä tulevaisuustie, totesi Santeri Alkio aikanaan. Täällä on puhuttu koulutuksen merkityksestä, ja tuonkin Pohjois-Pohjanmaalta terveisiä, että siellä on satoja avoimia työpaikkoja. Esimerkiksi ICT-alalle tarvitaan korkeaa osaamista, ja onkin hyvä, että kansainvälisiä opiskelijoita autetaan jäämään maahan. 60 prosenttia heistä haluaa jäädä, ja heidän kotoutumisensa on jo hyvässä vauhdissa.

Kun tänään puhutaan myöhemmin myöskin Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta, niin siinä on tärkeää, että saamme oppilaitosvetoiset verkostot, jotka toimivat siellä alueilla, tekemään yhteistyötä tämän uuden keskuksen kanssa. Näin alueitten ja valtakunnan tason yhteistyö syvenee ja opetus- ja kulttuuriministeriö [Puhemies koputtaa] ja TEM tekevät yhteistyötä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Holopainen, Hanna.

16.30 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreän teknologian yritykset hakeutuvat sinne, missä on tarjolla kestävästi tuotettua puhdasta energiaa, sinne, mistä löytyy korkeakoulutettua työvoimaa, ja sinne, missä on yhteisesti jaettu tavoite hiilineutraalista yhteiskunnasta. Suomen kannattaa olla ilmastoedelläkävijä.

EU:n elpymis- ja palautumisvälineen kautta suuntaamme investointeja puhtaaseen energiantuotantoon, kiertotalousratkaisuihin ja vähäpäästöisiin innovaatioihin. Meidän on rohkeasti jatkettava tutkimus- ja kehittämispanosten nostamista 4 prosenttiin bkt:stä. Tämän toteuttamiseksi on kehitettävä Suomesta entistä houkuttelevampi investointiympäristö. Meidän kannattaa erityisesti tukea korkeakoulujen ympärille rakentuvia osaamis- ja innovaatioekosysteemejä. Tästä esimerkkinä on oma kotikaupunkini Lappeenranta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Guzenina.

16.31 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kokoomus paitsi taiteilee matematiikan kanssa niin taiteilee myöskin tunnetun historian kanssa. Nimitäin tällä viikolla puheenjohtajanne Petteri Orpo totesi Ylellä, että kaikki maailman parhaat julkiset palvelut on rakennettu oikeistolaisen politiikan ja ideologian helmillä. [Välihuutoja] Tämä on hyvinkin mielenkiintoinen steitmentti, kun katsotaan, että peruskoulu-uudistus, kesäloman lomarahaa, sairausajan palkka, ylityökorvaukset, työterveyshuolto, jopa irtisanomissuojat, työttömyysturva ja äitiys- ja vanhempainraha ovat työväen saavutuksia. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Tunnettu historia on kokoomuksella nyt hie-
man hakusessa.

Mutta tämä ideologinen ero on todellinen. Teillä on hyvin kylmä näkemys siitä, kuinka maailmaa rakennetaan. Te haluatte leikata, te haluatte näivettää Suomea tässä tilanteessa, [Puhemies koputtaa] missä me tarvitsemme kasvua, elinvoimaa ja eteenpäin menemistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja edustaja Zyskowiec.

16.32 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hyrkkö täällä kertoi, mikä on maailman helpointa. Kyllä maailman helpointa on myös se, että otetaan lastemme piikkiin lisää velkaa, laitetaan tätä rahaa hyvin tarkoituksiin ja siten mennään aamuisin ja iltaisin telkkariin kertomaan, että olemme panostaneet tähän ja olemme panostaneet tuohon, mutta ei kerrota, että kaikki on velkarahaa, joka on lastemme piikkiin otettu. [Välihuutoja vasemmalta]

Mainitsin tämän 1 400 miljoonaa euroa, jonka te laitoitte lisää vuosittaisiin kehyksiin, sen vuoksi, että halusin osoittaa, että edes siihen laajennettuun, lisättyyn kehykseen te ette pääse.

No, nyt te kysytte meiltä. Sen, jolla on valta ja vastuu — valta ja vastuu — eli hallituksen, pitää päästä itse itselleen asettamiin kehyksiin. Epäileekö täällä joku, että jos kokoomuksella olisi valta ja vastuu, emme pääsisi niihin kehyksiin, joita olisimme hallituksessa itse itsellemme asettaneet? Kuka epäilee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskinen.

16.33 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kaikessa kiistelyssä unohtuu yksi keskeinen seikka koko julkisen talouden suunnitelmassa: se on hyvin varovainen. Siellä kasvuprosentti on kahden prosentin molemmin puolin, kun yleisesti odotetaan Suomen kaltaisissa maissa 3—4 prosentin, jopa yli 4 prosentin kasvulukuja. Edustaja Mykkänen tuossa jo vihjaili, että ollaan menossa ylikuumenemiseen. Aina-
kaan näiden ennusteiden perusteella, jotka valtiovarainministeriö on laatinut, ei siitä ole kysymys. Mutta tämä kertoo samalla myös sen, mihin edustaja Satonen viittasi, että kun kasvuprosentti on isompi, niin tämä talouden alijäämä poistuu paljon nopeammin ja päästään tasapainoon paljon tätä nopeammin.

On hyvä, että ollaan varovaisia. Itse olin parikymmentä vuotta sitten kolmessa hallituksessa, joissa juuri sen takia, että laadittiin varovaisia budjetteja, menokehyksiä, pystyttiin sitten lyhentämään velkaa rajusti aiemmin ja laajemmin kuin mitä oltiin pelätty ja suunniteltu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

16.34 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän työllisyysasiaan. Ensin annan positiivista palautetta. Se on ihan kannatettava asia, että kunnille siirretään tämä työllisyyden hoito, ja sekin on positiivista, jos tässä työperäisessä maahanmuutossa nyt oikeasti päästään eteenpäin. Vielä toivon, että tämä kokoomuksen ehdotus hyvä työnantaja -sertifikaatista otetaan käyttöön, niin että ne yritykset saavat nopeammin työvoimaa, joilla kaikki työehdot ovat kunnossa. Sekin olisi tärkeää.

Kun tässä on Ruotsiin nyt viitattu, niin haluaisin kysyä valtiovarainministeri Vanhaselta saman kysymyksen — kysyin eilen pääministeriltä, mutta en saanut vielä vastausta: Kuinka meidän linja on niin erilainen kuin Ruotsissa, vaikka Ruotsissakin on sosialidemokratien ja vihreiden hallitus ja sitä tukee oppositioista keskusta eli periaatteessa samat puolueet? Siellä ei ole puhuttakaan, että kehyksistä lipsuttaisiin. Siellä on jo nähtävissä se, että velkaantuminen katkeaa kokonaan, ja siellä on tehty ne työllisyysuudistukset, jotka meidänkin pitäisi tehdä. Miten te näette [Puhemies koputtaa] tämän vertailun, ja miksi meidän politiikkaamme on niin erilaista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Vähämäki.

16.36 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, kyllähän edustaja Koskinen aukaisi vähän näitä julkisen talouden suunnitelman taustaoletuksia, mutta täällä on maailman bkt:n kasvuksi oletettu tälle vuodelle 5,2 ja EU:n alueen bkt:n kasvuksi 3,7, joten ovat nämä aika isoja lukuja sinänsä, jos Suomen bkt:n kasvuksi on oletettu, oliko se nyt, 2,6, mikä on huomattavasti pienempi.

Meidän täytyisi kuitenkin ajatella laajempaa kontekstia, sitä, mistä ne uudet kasvun eväät oikein syntyvät. Olisivatko ne nämä ABCD-teknologiat eli akku-, bio-, clean-tech-, digi- ja vastaavat? Valtion pitäisi olla mahdollistaja ja panostaa sellaisiin teknologioihin, joihin muuten ei yksityinen puoli lähde panostamaan eikä tekemään investointeja. Muun muassa vesistöihin ja vesiekosysteemeihin pitäisi saada panostuksia.

Ja minä näkisin, että kun Oulussa puhutaan paljon tästä keskustakampushankkeesta, niin tämä hajottaisi Oulun Linnanmaan tiede-ekosysteemin. [Puhemies koputtaa] Siellä tehdään valtavan hyvää 6G-tutkimusta. Sitä ei saisi hajottaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Könttä.

16.37 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu herra puhemies! Kun mietti politiikan ja eduskunnan arvovaltaa, niin se, että kansan valitsemat kansanedustajat täällä toisiaan tällä lailla nälvivät ja kysytään, mikä on motiivi, haluatteko te näivettää Suomen — en minä usko, että kokoomus, kristilliset tai perussuomalaiset Suomea haluaivat näivettää. Eivätköhän täällä kaikki ole tekemässä Suomesta entistä parempaa maata.

Mutta sitä minä ihmettelen, kun julkisen talouden suunnitelmasta puhutaan, miksei tämä sosiaali- ja terveysuudistus, joka on hyvin samankaltainen kuin viime kaudella, kelpaa perussuomalaisille, joiden malli peruskunta—piirikunta on hyvin pitkälti samanlainen kuin keskustan malli. Ja miksei se kelpaa kokoomukselle? Sitä minä ihmettelen, kun se oli viime kaudella jo lähellä toteutua. Ja ne perusteet, mitkä pohjaavat sille, kun sitä on yli kymmenen vuotta rakennettu, yli kolmasosa minunkin elämästäni — miten yhtäkkiä sitten oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

si sillä lailla, että sitä ei enää tarvita ollenkaan? Sitä minä ihmettelen. Nimenomaan sosiaali- ja terveystaloudella on iso vaikutus Suomen julkisen talouden suunnitelmassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kilpi.

16.38 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin erikoista, että täällä edelleenkin, parinkin vuoden jälkeen, vaikuttaa siltä, että hallitukselle on epäselvää, mitä kuuluu hallituksen tehtäviin ja mitä teidän vastuullanne oikein on. Siitä huolimatta puheissa vain vilistävät miljardit. On hyvin erikoinen tilanne. Olisi kovin reilua, että tämä asia teille selviäisi ja tekisitte sen, mikä teidän tehtäviinne kuuluu.

Ja mitä noihin leikkauksiin liittyy, niin on kovin mielenkiintoista, miten hallituksen suulla nimenomaan sanotaan, että nyt ei ole leikkauslistojen aika, nyt on se aika, kun sitä hyvinvointia tuetaan. Mutta miksi ihmeessä poliisi on tässä asiassa sitten poikkeus? Sieltä leikataan jo. Siellä on annettu jo säästövaatimukset jokaiselle poliisiasemalle, mikä tarkoittaa sitä, että me leikataan turvallisuudesta. Eikö hallituksella ole käsitystä siitä, millekään hyvinvointi rakentuu? Se rakentuu nimenomaan turvallisuudelle. [Puhemies koputtaa] Jos te ette usko tätä, niin kilauttakaa kaverille [Puhemies: Ja aika on täynnä!] tuonne Gazan alueelle, ja kysykää, mitä he ovat siellä vailla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

16.39 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voi olla, että tätä kehyskeskustelua joudumme jatkamaan vielä myöhemminkin, tulevaisuudessa täysistunnoissa.

Tässähän kävi juuri niin kuin eilen vähän tuossa välikysymyskeskustelussa pelkäsin, että kun ensiksi viikkotolkulla sanotaan, että hallituksen pitää palata kehykseen, niin sen jälkeen näemme juuri toisenlaiset listat. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Kun kokoomus on ensin vaatinut miljardileikkauksia, tulevat savuverhosta ulos edustajat Heinonen ja niin edelleen ja niin edelleen: ”Vastustan hallituksen vuodelle 23 esittämiä pieniä sopeutuksia.” Ja tässä nyt on kuultu esimerkiksi tieteestä, tässä on kuultu sisäministeriöön kohdistuvista säästöistä. Epäilemättä muutakin kritiikkiä tulee olemaan.

Mikään ei ole helppoa. Joskus kokoomuslaiset käyttävät termiä ”kakkua ei voi syödä ja katsoa samaan aikaan”. Se tästä tulee vähän mieleen, kun haetaan miljardileikkauksia, ei esitetä listoja, [Puhemies koputtaa] sitten samaan aikaan kritisoidaan niitä pieniä säästöjä, joita hallitus on esittänyt. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja aika on täynnä! — Edustaja Eestilä. [Hälinää] — Edustaja Eestilällä on puheenvuoro.

16.41 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa... [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilällä puheenvuoro.

Arvoisa puhemies! Lienee hyödytöntä väitellä näistä leikkauslistoista. [Saliin tulee hiljaista] — Joo, kiitoksia!

Arvoisa valtiovarainministeri, te olette pitkään ollut muun muassa pääministerinä ja nähnyt koko vuosituhaten alun, ja jos taloudessa on ongelmia, niin minun mielestäni sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

pitäisi lähestyä niin, että analysoidaan, onko jotain tehtävissä. Suomella oli muistaakseni 2002 vaihtotase 12 miljardia positiivisella puolella, ja nyt on 20 vuotta tultu tällä tavalla ja pakkasen puolelle ajauduttu. Ruotsissa ja Saksassa kehitys on ollut täysin päinvastainen. Siellä se prosentti on 6—8 prosenttia plussalla. Mitenkä te pitkällä kokemuksella arvioisitte, mistä tämä ongelma, jumi, taloudessa johtuu meidän vientikilpailukyvyssä, monissa muissa asioissa? Ja sitten kun olette arvioinut, niin sitten voitaisiin keskustella yhdessä siitä, voiko niille jotakin tehdä ja mitä ne konstit mahtaisivat Suomen kohdalla olla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huttunen.

16.42 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä sote-keskustelu rupeaa jotenkin vaikuttamaan siltä elokuvalta Päiväni murmelina. En tiedä, oletteko te katsoneet sitä, mutta elokuvan juoni on se, että henkilö herää joka aamu samaan aamuun ja aina aloitetaan kaikki alusta, ja soten tarina on ollut vähän samantyyppinen. Nyt voi kertoa, että tämän hallituskauden aikana siirrymme seuraavaan päivään ja sote tulee maaliin.

Mutta se asia oikeastaan, minkä haluan ottaa esille, on se, että toimin itse 26 vuotta yrittäjänä ennen kuin tulin valituksi kansanedustajaksi nyt kaksi vuotta sitten, ja on täysin totta, mitä pääministeri Vanhanen täällä totesi, että yrittäjälle on erittäin tärkeää, että toimintaympäristö on ennustettava ja että se on ennen kaikkea kannustava ja voidaan katsoa vuosien, kymmenien vuosien päähän eteenpäin. Valtion elikkä eduskunnan tehtävä on huolehtia siitä, että se on näin. Ja hallitushan otti nyt riihessä ensimmäiset askeleet kohti sitä Viron veromallia, ja voin sanoa, että sieltä yrittäjäkentältä on kyllä tullut tosi hyvää palautetta. Se on ollut erittäin odotettu uudistus ja on juuri omiaan luomaan sitä tulevaisuusvisiota yrittäjäkentälle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

16.43 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluaisin muistuttaa, että tosiaan kokoomus ei ole esittänyt näitä listojaan, mutta toisaalta haluan muistuttaa, kuten aikaisemmassa puheenvuorossa sanoin, että hallituspuolueilla on käytännössä sama mentaliteetti, että kunnilta leikataan, koska käytännössä kunnat joutuvat leikkaamaan menojaan tai korottamaan verojaan. Te ette tue kuntia. Kuten esitin, on tiettyjä tehtäviä, joihin emme saa sitä täyskompensaatiota. Lopputulos on sama, mutta toki te yritätte nyt siirtää keskustelun kokoomukseen, mikä on myös ihan oikeutettua, halusin tämän tuoda esille.

Ja kun täällä tätä maahanmuuttoa niin hehkutetaan, niin kannattaa oikeasti lukea, kuinka kalliiksi halpatyövoima tulee. Täältä voitte lukea, [Puhuja näyttää kädessään olevaa kirjasta] en ehdi minuutissa sitä kertoa. Ja samaten tämä teidän hehkuttamanne asia — kokoomus ja hallituspuolueet, kaikki muut paitsi perussuomalaiset: maahanmuuttajien saamat toimeentulotuet nousevat koko ajan maahanmuuton myötä. Te ette näistä halua puhua, ja haluaisin kuulla, mitä varten te haluatte lisätä maahanmuuttoa ja erityisesti haitallista maahanmuuttoa siten, että ihmiset eivät elä täällä palkallaan ja me maksamme entistä enemmän muun muassa toimeentulotukea. Kertokaa se.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Piirainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

16.44 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on oppositio ollut huolissaan hallituksen työllistämistoimista, ja niin varmaan on oltu hallituksenkin puolella, ja sen takia sen eteen on toimittu. Ainakin sillä alueella, mistä minä tulen, on tällä hetkellä osaavasta työvoimasta puutetta. Yritykset työllistäisivät, mutta ei ole osaavaa työvoimaa. Mielestäni hallitus on toiminut tässä vastuullisesti, kun on lähtenyt koulutuspolkua parantamaan, ja tällä tavalla hallitus myös parantaa työllisyyttä. Vielä kysyisin ministeri Haataiselta: eikö asia ole näin? [Naurua perussuomalaisten ja kokoomuksen ryhmästä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

16.45 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee kokoomusopposition puheenvuoroja, tulee mieleen vanha propagandaoppi: kun jotain väitetä toistaa riittävän monta kertaa, se muuttuu todeksi. Nyt väite on, että Suomelle tulee nou-taja. Ei tule. On totta, että Suomi on vaativassa tilanteessa, mutta siksi nämä päätökset on tehty, että Suomi selviytyy, että ihmisille saadaan töitä, yrityksille saadaan pärjäämisen edellytyksiä, että Suomi saadaan nousuun, että velka saadaan ensin hallintaan, sitten alas, ja että kaikki pysyvät ja pidetään mukana. Suomi pitää saada nousuun, mutta kokonaisena.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kautto.

16.46 **Juho Kautto vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tuo ”Päiväni murmelina” oli hyvä vertaus. Itse asiassa käy vähän jo kokoomusta sääliksi, koska eilinen välikysymyskeskustelu lässähti ja samaa rataa jatkuu tänäkin.

Täällä on nyt jo moni sitä yrittänyt perätä, että kertokaa nyt, hyvät ihmiset, mistä tämä miljardi euroa tulee. Se tulee varmaan eittämättä työttömyysturvan leikkauksista ynnä muista, ehkä näitten pienien etuuksien indeksijäädytyksistä, mutta sekin olisi reilua sanoa ääneen ennen kuntavaaleja, koska ihmiset haluavat sen tietää.

Sitten, ei liity ehkä suoraan kehykseen, mutta edustaja Satonen nosti taas esille lempilapsensa paikallisen sopimisen [Arto Satonen: Kyllä!] eräänä työllisyyskeinona. Minä en ole — eikä varmaan kukaan mukaan — nähnyt yhtään tutkittua tietoa, että siitä olisi työl-lisyysvaikutuksia, päinvastoin. Kaikki sen tietävät, että kriisitilanteessa tulee vain sisäinen devalvaatio ja palkat ja työehdot joustavat, [Puhemies koputtaa] ja tätähän siinä ajetaan ta-kaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan edustaja Talvitie.

16.47 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kes-kustelussa saa tosiaan sen kuvan, aivan niin kuin kokoomus olisi luvannut, että palataan kehyksiin, mutta ei, se oli pääministeri Marin, joka lupasi tälle salille helmikuussa ja vielä pääministerin ilmoituksessa, suora lainaus: ”Vuoden 2020 jälkeen on palattu valtiontalou-den kehykseen, ja se ohjaa tulevan kehysriihen valmisteluja.” Mutta kuinkas sitten kävi-kään? Kävi niin, että kehykset rikottiin historiallisella tavalla, ja jos voisi sanoa näin pie-nemmän ikäluokan edustajana, niin ylisukupolvisuus heitettiin roskakoriin. Jo kaksi vuot-ta sitten valtiovarainministeriö totesi, että työllisyysaste ei ole hyvä mittari. Koska suuret ikäluokat jäävät pois työmarkkinoilta ja me niin sanotut pienet ikäluokat tulemme tilalle,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

niin vaikka me emme tekisi yhtään lisää työpaikkoja Suomeen, työllisyysaste nousisi 73,3:een tällä hallituskaudella.

Kysynkin nyt työministeriltä: mitä hallitus aikoo aidosti, oikeasti tehdä tälle kannustinloukkuasialle, koska meillä on alueilla [Puhemies koputtaa] pulaa osaavasta työvoimasta? Tosi moni yrittäjä sanoo, että kyse on kannustinloukusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Berg, Kivisaari ja Ranne, ja sen jälkeen ministerit pääsevät vastaamaan. — Edustaja Berg.

16.48 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että hallitus torjui kehysriihessä leikkaukset peruspalveluihin ja että ihmisille tärkeisiin arjen palveluihin satsataan edelleen hallitusohjelman mukaisesti. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusten kehittäminen ja hoitotakuun voimaan saattaminen ovat keskeisiä ihmisten arjen palvelujen parantamisen kannalta. Yksinkertaisesti se, että ihminen pääsee vastaanotolle hoitamaan vaivaansa jonottamatta ja jatkohoitoon sujuvasti, on koko sote-uudistuksen ydin. On erittäin tärkeää, että peruspalveluista ei tingitä. Korona on lisännyt hoitovajetta, johon tulee vastata tehokkaasti perustason sote-palveluihin satsaamalla. Etenkin nopea hoitoonpääsy mielenterveyden ongelmissa auttaa meitä myös työllisyystavoitteen saavuttamisessa. Näistä tärkeistä palveluistako kokoomus mahdollisesti leikkaisi miljardinsa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

16.49 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välttääkseni samojen asioiden toistelua otan esille asian, joka liittyy julkiseen talouteen mutta josta puhutaan kovin vähän.

Tämä kansakunta liikkuu aivan liian vähän. Aikuisväestöstä, lapsista ja nuorista vain noin kolmasosa liikkuu terveytensä kannalta riittävästi, ja se ei ole ihan pieni ongelma. Se ei ole pieni ongelma myöskään kansantalouden näkökulmasta. Liian vähäisen fyysisen aktiivisuuden kustannusten on arvioitu olevan 3 miljardia euroa vuodessa — 3 miljardia euroa vuodessa. Tämä on myöskin julkisen talouden kestävyyskannalta iso, iso ongelma. Hallituksen riihessä osoittaman rahapelituottojen laskun varsin kattava kompensatio on, totta kai, tärkeä ja perusteltu. Kompensatiosta huolimatta liikuntatoimen määrärahat laskevat tulevaisuudessa. [Puhemies koputtaa] Tässä kohdin uskon, että hallitus tiedostaa tämän huolen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Ranne, ja sen jälkeen ministereiden vastaukset.

16.50 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Julkisen talouden tasapainottamiselta vedettiin kyllä eilen matto alta, kun hyväksyttiin se elpymispaketti. Maksa 6, saat 2. [Eduskunnasta: Höpö höpö!]

Ihan yksityiskohtana: Italiassa tehtyjen tutkimusten mukaan EU:n rahoitus lisää korrup tiota. Eräs korruption muoto on, että esimerkiksi paikallishallinto kerää vähemmän veroja ja täydentää tuloja EU:n rahoituksella, poissulkee muut rakenteelliset, taloudelliset ja poliittiset tekijät. Italiassa paikallistasolla veroasteet olivat sitä alhaisempia, mitä enemmän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

EU-varoja ja rahaa alue sai. Se siitä julkisen talouden tasapainottamisesta, oikeudenmukaisesta siirtymisestä ja Suomen kasvusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Vanhanen.

16.51 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä kehystasosta ja väliaikaisesta ylityksestä. Hallitus on avoimesti kertonut, miksi väliaikainen ylitys tehdään, perustellut sen, kertonut, mistä se johtuu. Se on tehty avoimesti, ja minusta on rehellistä, että silloin jos tämä kiistanalaistetaan, niin silloin kerrottaisiin siihen myös vaihtoehto.

Edustajat Koponen ja Satonen nostivat tärkeän kysymyksen, vertailun Ruotsiin, ja edustaja Eestilä myös oikeastaan samaan teemaan kysyi tästä meidän kasvustrategiasta. Tosi-asia on se, että meillä on vuosikymmeniä ollut krooninen investointivaje. Melkein koko ajan investointeja tehdään poistoja vähemmän. Meillä on tuottavuuskehitys jäänyt selvästi matalammaksi kuin verrokkimaissa. Kyllä Ruotsin erot, joita edustaja Koponen peräänkuulutti, liittyvät työvoiman pitkäjänteiseen saamiseen ja työvoiman osaamiseen, ja ne liittyvät pääomamarkkinoihin, yritysten investointikykyyn. Ylipäätään Ruotsissa on huomattavasti terveempi, vahvempi väestörakenne kuin meillä. Meillä näkymä on väestörakenteen näkökulmasta heikko — Ruotsi on myös tämmöisenä kulutusympäristönä huomattavasti vahvempi kuin Suomi. On paljon näitä eroja. Me teimme hyvän selvityksen tästä, onko Suomi Pohjoismaa.

Hallituksen kehysriihessä hahmottui se kasvustrategia ja kasvupolku, mitä pitää tämän RRF-elvytyspaketin jälkeen tehdä. On neljä tärkeää osiota, joista paljon puhutaan: Tässä tutkimus- ja kehystoiminnassa tarvitaan laajaa parlamentaarista yhteistyötä, että siinä kyetään aidosti saamaan tuloksia aikaan. Toiseksi, me tarvitaan yritysten investointikykyä, ja siihen nämä hallituksen veroratkaisut koko vaalikaudella tähtäävät, ja valmistellaan vielä uutta. Tarvitaan ennen muuta työvoimapolitiikassa näkyvyyttä. Hallitus koulutus päätöksillään vahvistaa kotimaisen työvoiman osaamistasoa pitkäjänteisesti, ja me avoimesti tavoittelemme osaavan työvoiman saantia enemmän myös ulkomailta ja rakennamme polkua, miten siihen päästään. Ja tämä liittyy myös yritysten toimintaympäristöön. Tarvitaan myös luvitusjärjestelmien läpikäyntiä, niin että jos on investointihanke olemassa, niin ei tarvitse vuosia odottaa epävarmuudessa, miten käy. Tarvitaan tämmöistä kokonaistarkastelua, jolla päästäisiin lähemmäksi sitä tavoitetta, sitä asemaa, mikä muissa Pohjoismaissa on.

Edustaja Koposelle: En viitsi sanoa, mutta kun hän nosti kehitysavun esille, niin en ole esittämässä, että ottaisimme käyttöön Ruotsin kehitysavun tason. Ehkä te ajatte sitä, mutta minä en sitä nyt tällä kertaa esittäisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Haatainen.

16.55 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Piirainen puhui kokemuksen äänellä. Juuri näin, yritysten viesti on, että tarvitaan osaajia, tarvitaan ammattilaisia, ja tähän hallitus nyt satsaa. Eli me koulutamme, me luomme entistä vahvemmat edellytykset, huomattavasti paremmat edellytykset, työssäkäyvälle aikuisväestölle hankkia lisää osaamista, ja me luomme myös parempia edellytyksiä siihen, että työttömät pääsevät koulutukseen ja nuoret saavat toisen asteen tutkinnon, joka on heil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

le hirveän tärkeä pohja siihen jatkoon, että he pääsevät työmarkkinoille. Työllistymisen hän on huomattavasti korkeampi niillä nuorilla, jotka ovat saaneet ammatillisen tutkinnon.

Työperäinen maahanmuutto on myös yksi keino lisätä sitä mahdollisuutta, että yritykset saavat osaajia, mutta haluan nyt vielä muistuttaa siitä, että työperäisessä maahanmuutossa on kysymys siitä, että on työpaikka täällä. Meillä on saatavuusharkinta, ja ihmisellä pitää olla työpaikka täällä, jotta saa sitten oleskeluluvan. Nämä ihmiset tulevat koulutettuina ihmisinä tänne.

Ja vielä sekin asia, että kun perussuomalaiset luovat semmoista mielikuvaa, että tänne rynnii ihmisiä, niin meidän joudumme houkuttelemaan näitä osaajia, sehän on se tosiasia. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Jos me haluamme jonkun erityisalan osaajia, niin me kilpailemme huipputaajista, ja se on syytä myös tunnistaa. Työperäisen maahanmuuton osalta pitää myös muistaa, että muuttajat ovat hyvin liikkuvaisia, tullaan vuodeksi pariin ja lähdetään pois. Tämä ei ole stabiili asia, että jäädään tänne. Eli niissä laskelmissa, joita te teette, on kyllä paljon tarkistamisen varaa.

Sitten kysyttiin kannustamista. Kyllä tämä kannustavuuskysymys on iso asia. Ikääntyviä koskeva ratkaisu, jonka hallitus teki, vähentää tulevaisuudessa yritysten kannustinta pullauttaa ihmisiä pois työttömiksi, ikääntyneitä ihmisiä. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli sisältää myös sen, että nämä palvelut vahvistuvat: aloitetaan näitä käyntejä virkailijan luona TE-toimistossa jo heti työttömyyden alkuvaiheessa, käynnistetään ne nopeammin ja tiiviimmin kuin nyt. Tämän on havaittu myös Ruotsissa ja VM:n laskelmien mukaan olevan juuri se työllisyyttä lisäävä vaikutus, että päästään kiinni siihen työttömyyteen heti alkuvaiheessa. Tietysti vastikkeellisuus kuuluu meillä suomalaiseseen sosiaaliturvaan, eli myös siitä syntyy kannustinvaikutus.

Samoin TE-palveluiden siirto kuntiin tulee tuomaan TE-palvelut lähemmäksi ihmisiä ja yrityksiä ja elinkeinoelämää, ja myös siinä tämän rahoituksen kannustin kunnille tulee olemaan se, millä pyritään vaikuttamaan siihen, että kunnat oikeasti toimivat niin, että ne toimet, joita siellä tehdään, vaikuttavat myös työllisyyttä vahvistavasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä ministeri Harakka.

16.57 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat, kolme huomiota:

Edustaja Pirttilahti nosti esiin liikenteen tulevaisuuden. Haluan kiittää häntä ja jokaista, joka osallistui tähän erinomaiseen parlamentaariseen yhteistyöhön, Liikenne 12 -ohjelman valmisteluun, tässä salissa. Meillä on tilaisuus ensi viikolla keskustella tästä ohjelmasta yksityiskohtaisemmin tässä salissa. Totean, että lähtölava on nyt hiukan alempana, kun tehdään 110 miljoonan säästöt. Toisaalta meillä on jo isot väylämomentit, jolloin tämä säästövaade ei sitä isoa kuvaa pitkällä aikajaksolla muuta miksikään, vaikka ei se ketään ilahduta. On muistettava, että hallitus on korottanut, kuten tuli ilmi, perusväylänpidon rahoitusta hallitusohjelman mukaisesti 300 miljoonan euron lisärahoituksella per vuosi hallituskaudelle ja yli. Tämä oli edellisen parlamentaarisen yhteistyön toive — se toteutettiin — ja myöskin tämän parlamentaarisen Liikenne 12 -yhteistyön vaade, ja sitä kunnioitetaan.

On muistettava, että ollaan tällä hallituskaudella aloitettu yhteensä yli 2 miljardin euron valtuuksilla nimettyjä peruskorjauskehittämishankkeita. Tämä ylittää selvästi aikaisempien hallitusten panostukset. Paljon odotettuja hankkeita kaikkiin väylämuotoihin: Investoidaan teknologian kehitykseen, elinkeinoelämän tarpeisiin näitä tulevaisuusinvestointe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

ja. Lisäksi on kolme suurta ratahanketta kaikkiin ilmansuuntiin, ja lisäksi nämä suurimpien kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen kestävät kasvuhankkeet, jotka ovat vielä laajentuneet kolmelle uudelle kaupunkiseudulle, joten voidaan sanoa, että tästä jää pitkäksi aikaa suuri kehityspulssi Suomeen. Ja sanon senkin, että kyllä minä ymmärrän tämän arvovalinnan, että kun korona-ajan sankareita ovat olleet hoitajat ja opettajat, niin leikkauksia ei tehdä terveydenhuoltoon eikä koulutukseen eikä valmiiksi pienituloisten ihmisten elämään.

Toinen juttu liittyy suhdannepolitiikkaan, eli minulle on jäänyt mieleen tasavallan presidentin Sauli Niinistön aikanaan esittämä herja ja aiheellinen huomio puolikeynesisäläisyydestä, eli että on helppo ottaa tämä elvytyspuoli, jota tässä kuvailin, mutta vaikea ottaa se hillintäpuoli sitten, kun talouskasvu alkaa. Nyt ollaan Pellervon taloustutkimuksesta kuultu aika hurjia kasvuennusteita, joten haluan itse osoittaa vakavaa suhtautumista suhdannepolitiikkaan, täyskeynesiläisyyttä.

Ja vielä, jos puhemies sallii, [Puhemies: Sallin!] niin kolmas pointti edustaja Vähämäelle siitä, että olen täsmälleen samaa mieltä siitä, että fiksun valtion investoinnit voittaviin teknologioihin ovat aivan välttämättömiä, ja siitä on esimerkkinä se, että elpymisrahaston voimin ollaan käynnistämässä sähköpolttoaineiden teollisen mittakaavan pilottituotantoa, jolla on erittäin suuri merkitys paitsi fossiilittoman liikenteen tiekartan toteutumiselle, polttomoottoriautojen tulevaisuudelle, myöskin innovatiiviselle ilmastoviennille. Ja mainitsemanne 6G-tutkimus Oulussa on erittäin lupaava vientiala.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt puhujalistaan. Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.01 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Puoliväliriihessä päätettiin merkittävistä työllisyystoimista. Näiden toimien avulla vahvistetaan työllisyyttä yli 40 000 hengellä. On myös muistettava, että hallitus jo aiemmin teki päätöksiä toimista, jotka lisäävät työllisyyttä yli 35 000 hengellä. Nyt päätetyistä uusista työllisyystoimista vaikutuksiltaan merkittäviä ovat jatkuvan oppimisen kehittäminen, kuntien kannustinmalli, osatyökykyisten työllisyyden edistäminen sekä työkykyohjelma ja palkkatuen kehittäminen. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Debatissa mainitsin jo vammaisten työllistymisen edistämisen tärkeyden, mutta yhtä tärkeää on työkykyohjelma. Suomessa jää liian paljon ihmisiä enenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle. Mielenterveyden syyt ovat viime vuosien aikana nousseet tuki- ja liikuntaelinsairauksien ohi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yleisemmäksi perustaksi. Kehitys on hälyttävä, ja siihen on puututtava pikaisesti.

Arvoisa puhemies! Riihessä linjattiin valtiontalouden kehyksen tason nostamisesta vuosina 22—23. Nosto mahdollistaa sen, että koronan jälkihoitoa voidaan tehdä oikeudenmukaisesti siten, että hyvinvointivaltion palvelujen ja etuuksien rahoitus turvataan eikä niistä jouduta leikkaamaan keskellä kriisiä. Riihen ratkaisut tarkoittavat myös, että valtion menot vuonna 24 ovat alhaisemmat kuin valtiovarainministeriön esityksessä, eli riihen päätöksillä ei lisätä seuraavan hallituksen menoperintöä. Tämä johtuu vuonna 2023 toteutetavasta 370 miljoonan sopeutuksesta.

Olen toki pahoillani tieteeseen kohdennetuista leikkauksista, sillä tiede ja tutkimus ovat esimerkiksi talouden murroksen onnistumisen ja kestävä kasvun edellytyksiä. Esimerkiksi Suomen Akatemiassa on meneillään useita kestävyiden ja kiertotalouden edistämisen korkeatasoisia tutkimushankkeita, joissa tavoitteena on saada uutta tietoa kestävyysmur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

roksen edistämiseksi. Nyt onkin pidettävä huolta, ettei tämänkaltaiselta tutkimushankkeelta viedä pohjaa näistä ikävistä leikkauksista huolimatta.

Kehysriihessä päätettiin myös, että budjettiriihessä 21 päätetään vielä 100—150 miljoonan euron valtiontaloutta vahvistavasta veroratkaisusta. Tässä yhteydessä toivon, että myös elintarvikkeiden terveysperusteinen verotus tulee toimenpidelistalle mietittäväksi. Terveysperusteinen verotus merkitsisi, että mitä enemmän sokeria, suolaa tai kovaa rasvaa tuote sisältäisi, sitä enemmän se maksaisi suhteessa terveellisempiin vaihtoehtoihin. Verotuksen päämääränä olisi tukea väestöä kohti terveellisiä valintoja. Terveelliset valinnat vähentäisivät riskiä sairastua moneen kansansairauteemme. Esimerkiksi SOSTE ry:n tuoreessa kyselyssä verolla on kansalaisten laaja tuki.

Arvoisa puhemies! Osin kehystason nostoon vaikutti päätös kompensoida rahapelitoiminnan alenevia tuottoja. Kompensaatio on yhteensä 330 miljoonaa vuonna 2022 ja 350 miljoonaa 2023. Tämä oli erittäin tarpeellinen ja kauaskantoinen päätös. Jos järjestöt ja kolmannen sektorin toimijat eivät olisi tehneet viime kevään aikana niin paljon tärkeää työtä heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamiseksi, koronasta aiheutuva hoito- ja hoivavelka ja kuntoutusvelkakin olisi vielä suurempi. Koronaepidemia on tuonut selkeästi esille myös sen, että ilman järjestöjen toimintaa ei virallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiden toteutuminen ole mahdollista. Järjestöt muodostavat julkisille toimijoille merkittävän yhteistyökumppanin ja julkisia palveluita täydentävän tahon.

Kehysriihen ratkaisut mahdollistavat sen, että koronan jälkihoitoa voidaan tehdä oikeudenmukaisesti. Elämme yhä keskellä terveydellistä, taloudellista ja sosiaalista kriisiä. Jos kehystä ei olisi nostettu, olisi jouduttu leikkaamaan keskellä kriisiä, mikä ei ole vastuullista eikä kestävä, ja se kääntyisi jopa tavoitettaan vastaan, eli se nostaisi sosiaali- ja terveysmenoja tulevaisuudessa. Hallituksen ratkaisulla turvaamme hyvinvointivaltion palveluiden ja etuuksien rahoituksen ja vältämme leikkaukset niiltä, jotka muutenkin ovat kärsineet kriisistä kaikkein eniten.

Puhemies! Koronasta huolimatta suurin uhkamme on edelleen ilmaston lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ja siksi on tärkeää, että kestävä kehitys on voimakkaasti mukana kehyksissä, muistaen, että kestävyys on ekologisen ja taloudellisen kestävyuden lisäksi myös sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Asian etenemisessä ongelma on se, että käytämme edelleen pelkästään bkt-mittaria kuvaamaan talouden tilaa, vaikka se ei toimi ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden arvioinnissa. Sen avulla ei voi mitata ihmisen eikä luonnon hyvinvoinnin tilaa. Bkt:n kasvu hyvinvoinnin indikaattorina toimi silloin, kun luonnon resurssien rajoihin ei oltu vielä törmätty ja kun oli vallalla instituutioita, jotka jakoivat talouskasvun hyötyjä suhteellisen tasaisesti. Bkt-mittari kehitettiin mittaamaan taloudellista toimeliaisuutta. [Puhemies koputtaa] Sitä ei alun perinkään tarkoitettu hyvinvoinnin mittaamiseen, ja onkin kummallista, miten vaikeaa on ottaa käyttöön bkt:lle rinnakkaisia, jo kehitettyjä hyvinvointitalouden mittareita. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäkelä.

17.06 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Sen verran täytyy tuohon elvytyspakettiin vielä palata, että kun tässä ministeri Harakka esitti sellaisen argumentin, että elvytyspaketista saataisiin jotain rahaa ympäristöteknologian kehittämiseen Suomessa, niin kyllä sitä rahaa olisi kolme kertaa enemmän käytettävissä ilman sitä elvytyspakettia. Jos se sama raha olisi otettu kansallisena lainana ja investoitu niihin kehittämishankkeisiin, olisi saatu vielä sijo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tettua se paljon enemmän oman mieleemme mukaisesti kuin tämän elvytyspaketin myötä. Eli varsin ontuva argumentti.

Tämä keskustelu kokonaisuudessaan on vähän tämmöistä erikoista hippasta hallituksen ja lumeoppositiipuolue kokoomuksen välillä. Siinä sivuutetaan täydellisesti perussuomalaisten esittämä vaihtoehto. Eli esimerkiksi välikysymyskeskustelussa, joka eilen käytiin, ja tämän päivän kehysjankutuksessa sivuutetaan kokonaan se, että perussuomalaisethan esittivät, kuinka siinä kehyksessä pystyttäisiin pysymään, kun taas kokoomus ei sellaista esitystä pystynyt tekemään. Hallitus jankuttaa, että olisiko pitänyt leikata opetuksesta, terveydenhoidosta, työttömiltä ynnä muualta, mutta ei kommentoinut mitenkään sitä, jos leikkaisimmekin niitä ulkomaille meneviä tulonsiirtoja. Tämä on erikoista. Ilmeisesti ei ole mitään, millä vastata, kun jätetään vastaamatta.

Sivumennen sanoen hallitus kylläkin on leikannut työttömiltä. Eläkeputken katkaisuhan oli varsin kyyninen leikkaus ikääntyvien työntekijöiden kortistoon laittamisen kautta niin, että he saavat pienemmän eläkkeen, eläkekertymä kärsii aivan viimeisinä vuosina. Sehän on kyyninen työttömyysturvan ja eläketurvan leikkaus, eli kyllä hallituskin näitä on tehnyt.

Debattipuheenvuorossa esitin muutaman kysymyksen enkä oikeastaan saanut niihin kunnan vastauksia. Tähän, miksi hallitus haluaa Suomen hiilineutraaliksi vuoteen 35 mennessä, mikä on paljon nopeammin kuin yksikään kilpailijamaamme Euroopassa, valtiovarainministeri Vanhanen vastasi jossain määrin niin — ymmärsin sen niin — että hiilineutraaliuden tavoite olisi Suomelle jonkinlainen kilpailuetu. En ymmärrä tätä argumenttia siinä mielessä, että eihän se voi olla kilpailuetu, koska kyllähän se meidän teollisuutemme kustannuksia kuitenkin nettona tulee lisäämään.

Oli miten oli, jos me itse toteutamme sitä hiilineutraaliutta nopeammin kuin muut, voimme me tietenkin sitä ympäristöteknologiaa kehittää, myydä sitä muille. En minä vastusta tollolta taalat pois -periaatetta. Voimme me muita rahastaa sillä ympäristöteknologialla, mutta jos me karsimme omia päästöjämme, vähennämme oman teollisuutemme tunkia, jotka ovat muuten nytkin pienemmät kuin Saksassa, niin on se selvää, että se ei ole meille kilpailuetu ja sillä tavalla meille ei tule teollisuutta eikä työllisyyttä.

Mutta siinä vastauksessa edes oli jotain yritystä, siitä pisteet ministerille, toisin kuin taas siinä, kun minä kysyin, miksi tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa, kun Suomessa on satojatuhansia työttömiä. Me olemme osa EU:ta, niin kuin hallitus ja lumeoppositiipuolue kokoomus haluavat korostaa. Hyvä, siinä EU-alueella on 500 miljoonan työntekijän reservi. Mikä on syy sille, että Suomeen ei saada työvoimaa tämän maan olemassa olevista työttömistä, jo täällä olevista maahanmuuttajista tai EU-alueelta mahdollisesti saatavasta työvoimasta? Miksi ei saada työvoimaa tästä porukasta? [Arto Satosen välihuuto] Miten tämä voi olla niin, että lukutaidoton, kouluttamaton kehitysmaalainen tulee ja kävelee jonon ohi tekemään niitä töitä, jos kerran tästä porukasta ei työntekijöitä löydy?

Kysymyksenä vielä lisäksi: Kuka huippuosaaja — ihan oikea huippuosaaja — haluaisi tulla Suomeen? Mikä hänet tänne houkuttelisi? Korkea palkkatasoko? Matala verotus? Mukava ilmasto? Mikä olisi se argumentti, miksi ylipäänsä kukaan osaaja Suomeen muuttaisi? Tästä työperäisestä maahanmuutosta puhuminen on täyttä haihattelua, ja te tiedätte itsekin varsin hyvin, että siinä puhutaan pelkästään halpatyövoiman tuomisesta maahan. [Ben Zyskowiec: Te puhutte pelkästään siitä!] — Käytännössä se sitä tarkoittaa, edustaja Zyskowiec. Teette ette vain myönnä sitä.

Hallitukselta haluaisin kysyä, mikä on se ensimmäinenkin tuottava työpaikka, jonka teidän toimenpiteenne tuovat — sellainen työpaikka siis, mikä ei perustu veronmaksajien ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

han pumppaamiseen, ihmisten työllistämiseen, joka ei ole sosiaalipolitiikkaa vaan ihan aitoa työllisyyspolitiikkaa. Siis sellainen työpaikka, josta maksetaan verot ja joka tuottaa itse itsensä takaisin. Hallituksen avustajat eivät sellaisia ole, vaikka niitä te olettekin pystyneet hankkimaan.

Ja vielä viimeisenä jokerikysymyksenä: Te voisitte nyt jo myöntää, että tämä autoilulinja, mitä te ajatte, on täysin kestämaton. Nyt jos tässä käy niin kuin suunnitellaan, että sähköautot yleistyvät tuossa määrin kuin hallitus nyt suunnittelee, niin kyllähän se johtaa siihen, että teidän täytyy kehittää joku vero niille sähköautoille. Siinä on 6 miljardin vajaus verotuksessa, jos autoilun nettoverovaikutus otetaan pois ja kaikki siirtyvät sähköautojen käyttöön polttomoottoriautojen käytöstä. Millä te katatte sen 6 miljardia? [Puhemies koputtaa] Pitäisiköhän jo myöntää, että tässä on ongelma?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, tätä asiakohtaa varten tässä vaiheessa varatut 3 tuntia on käytetty. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, mutta asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.12.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.26.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Lohi, poissa. — Edustaja Yrttiaho.

18.26 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Uusien monitoimihävittäjien hankinta on ylivoimaisesti suurin yksittäinen Suomen julkista taloutta heikentävä menoerä kehyskaudella. Konevalmistajat ovat nyt jättäneet tarjouksensa, mutta niiden sisällöstä ei ole kerrottu julkisuuteen juuri mitään, ei edes koneiden lukumäärää muiden kuin Boeingin ja Saabin osalta. Puolustusministeriö siis jatkaa kuurupiiloon. Nyt olisikin ministeri Kaikkosen korkea aika tulla julkisuuteen ja kertoa edes tarjottujen koneiden määrä. Näyttää ilmeiseltä, että elinkaarikuluina jopa 30 miljardin hankinnan sisällöstä saadaan tarkempaa tietoa vasta, kun valtioneuvosto on hankintapäätöksen joskus loppuvuodesta tehnyt. Ensinnäkin siis pantiin eduskunta päättämään tilausvaltuudesta ilman käsitystä siitä, mitä tilataan ja mikä on lopullinen hinta, ja sitten tämä. Aivan uskomatonta toimintaa.

Tämä hallitus on kaudellaan nostanut puolustusmenoja 54 prosenttia, noin 3 miljardista noin 5 miljardiin. Yksin hävittäjähankinta painaa palvelu- ja sosiaaliturvamenojen jopa 1,5 miljardilla vuodessa, kehyskaudella lähes 5 miljardilla, ja mukana eivät edes ole kustannustason tarkistukset. Suomi on jo ennen HX-hankkeen toteutumista puolustusmenojen kasvulla mitaten Länsi-Euroopan kolmas. Asukasta kohden lasketut puolustusmenot olivat vuonna 2020 maailman kuudenneksitoista suurimmat. Suunnaton asevarustelun kasvu keskellä talous- ja koronavirusta on siis tosiasia. HX-hanketta olisikin edelleen syytä ja aivan mahdollista lykätä ja harkita uudelleen.

Puhemies! Hallituksen puoliväliriihen tulos on työntekijöiden ja työttömien näkökulmasta pettymys. Uudet leikkaukset työttömyysturvaan eläkeputken poiston päälle uhkaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

vat edelleen, myös ansiosidonnaisen porrastaminen. Alkusoittona on niin sanottu ansiosidonnaisen euroistaminen eli työssäoloehdon muuttaminen tuntiperusteisesta ansioperusteiseksi. Tässä häviävät pienipalkkaiset ja pätkätyöläiset. STM:n työryhmäraportin mukaan työssäoloehdon tulorajan ollessa 844 euroa päivärahan taso heikentyy kaikilla saajilla keskimäärin 1—2,4 prosenttia ja siinä ryhmässä, jonka työssäoloehto täyttyy lyhyistä työsuhteista, jopa 3,9—6,3 prosenttia.

Hallitus aikoo myös lisätä työvoiman tarjontaa ja kaksinkertaistaa niin sanotun työperäisen maahanmuuton jopa 50 000 työntekijällä kuluvan vuosikymmenen aikana. Ulkomaisen työvoiman määrän lisääminen tähdännee hoitajapulan ratkaisemiseen ihan muilla keinoilla kuin hoitajaliittojen esittämällä palkkaohjelmalla tai koulutuksella. Toinen tavoite lienee Fennovoiman ydinvoimalahankkeen tulevan työvoimatarpeen tyydyttäminen. Työnantajat ovat ilmoittaneet sopivansa työehdoista jatkossa paikallisesti ja pyrkivänsä siis käytännössä työehtojen yleissitovuuden murtamiseen. Tämä yhdistettynä työvoiman lisääntyvään tarjontaan toisaalta työttömyysturvaa heikentämällä ja toisaalta halpatyötä lisäämällä luo työnantajien kannalta ihanteellisen tilanteen: palkat ja työehdot joustavat alaspäin.

Puhemies! Työttömyysturvan heikentäminen johtaa työnantajan maksuvastuiden kevenemiseen ja työntekijän omavastuun kasvamiseen. Ministeri Vanhanen täällä kiitteli, että yritysverotus ei kiristy ja uusia yritystukia on edelleen luvassa. Harkinnassahan on tukikatkon korottaminen jopa 10 miljoonaan per yritys. Voi kysyä, eikö mikään riitä. Toivottavasti edes yritysten kustannustukiin saadaan viimein mukaan työllistämisvelvoite ja osingonmaksun rajoitus, että tuet eivät valuisi vain omistajille. Toivon, että hallitus tarttuu toisaan myös lakihankkeisiin, joilla työntekijöiden etuja ja oikeuksia vahvistetaan työehtosopimusjärjestelmän heiketessä. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

18.31 Lulu Ranne ps: Arvoisa rouva puhemies! Tästä julkisen talouden suunnitelmastakin pitäisi keskustella neljä päivää. Keskityn nyt kuitenkin vain julkisen talouden riskeihin ja pitkän aikavälin kestävyys-suhteissa EU:n tulevaan keskusteluun vakaus- ja kasvusopimuksesta.

Ollessaan EKP:n pääjohtaja nykyinen Italian pääministeri Mario Draghi puhui Helsingin yliopistossa 27.11.2014 rahaliiton vakaudesta. Draghin tähtäin oli jo silloin finanssiunionissa. Hän totesi, että rahaliitosta on oltava jäsenilleen jatkuvasti hyötyä. Jos jollekin maalle on haittaa, sen mahdollisuuksia pysyä rahaliitossa voidaan epäillä. Puheen ajankohdan huomioiden oli selvää, että ajatusten pääpaino oli häiriöiden kestävyyydessä. Ilman jatkuvia tulonsiirtoja vakaus perustuu varautumisjärjestelyihin sekä jäsenmaiden vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamiseen. Mieluisammaksi kehityssuunnaksi Draghi näki tulonsiirtoihin perustuvan talous- ja finanssiunionin. Mielenkiintoisia vaatimuksia Draghilta olivat tuo jäsenmaan jatkuva etu velkaunionista ja se, että unionin institutionaalisten järjestelyjen on oltava sitovia ja voimassa koko ajan. Koska kaikki unionin järjestelyt perustuvat sopimuksiin, katson Draghin vaatineen sopimusten sitovuutta ja niiden noudattamista koko ajan.

Kuten on sittemmin nähty, Italia ja EU ovat itse viis veisanneet unionin säännöistä. Isot maat eivät ole tahallisesti noudattaneet vakaus- ja kasvusopimusta, ja varautumisjärjestelmä EVM ei Italialle kelpaa. Voi perustellusti väittää, että jos Ranskan, Italian, Espanjan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

EU:n oma tavoite on vähintään tulonsiirtoja tekevä talous- ja finanssiunioni, niiden intresseissä on ollutkin viis veisata talous-, vakuus- ja kasvusopimuksista sekä EVM:stä ja ajaa tilanne päättyyn niin, että finanssiunioniin on pakko mennä tai maita alkaa pudota eurosta. Esimerkiksi Italian euroeron maksumiehethän löytyvät pääasiassa Saksasta, Suomesta ja nuukasta nelikosta. Kun yhteisvelka ja tulonsiirrot on nyt keskustan ja kokoomuksen ansiosta ensimmäisen kerran hyväksytty, alkaa EU:ssa keskustelu jatkosta, muun muassa vakuus- ja kasvusopimuksen romuttamisesta ja pysyviin tulonsiirtoihin siirtymisestä.

Arvoisa rouva puhemies! Käsillä olevan julkisen talouden suunnitelman mukaan Suomen julkinen talous ei saavuta tasapainoa edes vuoteen 2060 mennessä, vaikka ikäsidonnaiset menot suhteessa bkt:hen eivät enää kasva vuoden 2030 jälkeen. Sen sijaan ei-ikäsidonnaiset menot kasvavat kokonaistuloja nopeammin niin, että kestävyysvaje kasvaa vuosikymmenestä toiseen.

JTS:n riskianalyysi keskittyy koronaan ja kansainväliseen talouteen. Riskianalyysistä puuttuu täysin hallituksen oman punavihreän politiikan erittäin negatiivinen vaikutus talouteen, kansalaisten kulutusmahdollisuuksiin ja yritysten toimintaedellytyksiin. Tuorein esimerkki on liikenteen verotyöryhmän ehdotukset. EU ja hallitus tuhoavat Suomesta turpeen käytön, kestävä metsätalouden ja lopulta muunkin maankäytön sekä ajavat energian ja sen kautta asumisen ja liikkumisen kustannukset taivasiin. Kokonaisilta toimialoilta viedään joko asiakkaat, energiaraaka-aineet tai muuten kannattavan toiminnan edellytykset. Hallituksen politiikka ja Suomelle tuhoisien, ilmastolle hyödyttömien ilmastotavoitteiden härkämäinen jahtaaminen aiheuttaa sen, että tuleva kehitys tulee jäämään huomattavasti JTS:n maalaamalta uralta.

Draghilla oli kaksi maksiimia. Ensimmäinen: sääntöjä pitää noudattaa. Ja toinen: rahaliitosta pitää olla jäsenmaalle jatkuvasti hyötyä. Sääntöjen noudattaminen on nyt nähty — niitä on rikottu tahallaan tulonsiirtoihin pääsemiseksi. Siksi olisi nyt tärkeää, että hallitus mukaan lukien keskusta sekä kokoomus kertoisivat Suomen kansalle, miten kroonisesta kestävyysvajeesta kärsivä Suomi saa rahaliitosta jatkuvaa hyötyä, kun se omista riittämättömistä tuloistaan joutuu vielä EU:n pysyvien tulonsiirtomekanismien ikuisesti maksajaksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

18.37 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Yksi meidän suurimmista haasteistamme on julkisen talouden tasapainon saavuttaminen. Ymmärtääkseni tämä on meidän kaikkien yhteinen tavoite, vaikka keinot ja aikataulut ovatkin erilaiset. Koronakriisi romutti talouden tavoitteet lähivuosille. Varsin hyvässäkin yhteisymmärryksessä olemme ylittäneet kehukset ja keskittyneet ihmisten terveydestä huolehtimiseen sekä talouden voimakkaaseen tukemiseen ja elvyttämiseen. Nyt tilanne näyttää paremmalta, ja meillä on hyvä syy katsoa tulevaisuuteen toiveikkaasti.

Puhemies! Oppositio on moittinut hallitusta kyvyttömyydestä tehdä päätöksiä. Pidän itse hallituksen tuloksia varsin kelvollisina, mutta ymmärrän toki kritiikin. Julkisen talouden tasapainottaminen ja kykymme tehdä päätöksiä ovat äärimmäisen isoja asioita, ja kaikki keskustelu niistä on tervetullutta. Hallituksen pitkäksi venyneeseen puoliväliriiheen kohdistui paljon odotuksia, ja lopputulosta on sanoitettu eri tavalla riippuen siitä, kuka puhuu. Lopputulos on kuitenkin varsin hyvä:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Työllisyyden kohentamisessa edetään. Valtiovarainministeriön arvion mukaan puoliväliriihessä päätetyillä työllisyystoimilla tavoitellaan noin 11 000:ta lisätyöllistä, ja niiden julkista taloutta vahvistava vaikutus on 150 miljoonaa. Päätöksiä siis kyettiin tekemään, vaikka työllisyyden osalta ei vielä ollakaan lähellä maalia. Samalla sovittiin myös monista niin sanotuista pehmeistä toimista työllisyyden parantamiseksi. Näiden toimien vaikutusta on vaikea arvioida, mutta mitään työllisyystoimia ei tule kuitenkaan väheksyä. Näistä hyvänä esimerkkinä ovat vaikkapa osatyökykyisten työllistämistoimet ja panostukset jatkuvaan oppimiseen.

Työllisyyden ohella toinen kriittinen kysymys on se aikataulu, millä menokehyksiin palataan. Ennusteet talouskasvusta ovat lupaavia, mutta kyllä korona myös jättää pitkän jäljen. Talouden elpymistä ei haluta jarruttaa liiallisilla menoleikkauksilla. Kehys siis ylittyy, mutta se ei ylitä siksi, että uusia pysyviä menoja olisi lisätty. Sen sijaan pysyviä menoja päätettiin vähentää 370 miljoonaa euroa vuodesta 23 lähtien.

Arvoisa puhemies! Vuoden takaisiin ennusteisiin nähden olemme mielestäni onnistuneet hyvin. Velkaantuminen on toki suurta, mutta selvästi pienempää kuin se, mitä pelättiin. Hallituksen kestävyystiekartan mukaan valtionvelan suhde bkt:hen vakautuu noin 75 prosentin tasolle ja taittuu hienoisesti laskevalle uralle jo vuosikymmenen puolivälissä. Samoin julkisen talouden tasapainoon pääsemiseksi tarvittavien sopeutustoimien suuruus on pienempi kuin pelättiin. Koronan jälkeiseen nousuun mukaan pääseminen on meille välttämätön mutta täysin realistinen tavoite.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen.

18.42 **Riitta Mäkinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen puoliväliriihessä tehdyt päätökset yhdessä julkisen talouden suunnitelman kanssa muodostavat vastuullisen ja kestävän kokonaisuuden. Me jatkamme johdonmukaisesti koronakriisin hoitoa, mutta samalla kannamme vastuuta tulevaisuuden kasvun edellytyksistä, julkisen talouden kestävydestä ja valtion velan kasvun taittamisesta. Suomessa koronakriisin hoito on osoitus myös vastuullisesta talouspolitiikasta. Suomen bruttokansantuotteen lasku on ollut yksi Euroopan maiden alhaisimpia. Tämä on kuitenkin edellyttänyt budjettikehyksestä poikkeamista. Oppositio takertuu nyt kroonisesti väliaikaiseen kehyksestä poikkeamiseen unohtaen samalla, että julkisen talouden kestävyys kannalta ratkaisevaa on kokonaisuus: pitkän aikavälin työllisyyden kehitys, vientiteollisuuden kilpailukyky ja talouden tuottavuuden kasvu. Kuten edustaja Koskinen tänään tässä salissa hyvin tiivistä, kyse ei ole kahden vuoden kehystulkinnosta.

Arvoisa rouva puhemies! Riihessä päätetyt toimet vakauttavat velan VM:n luotettavan arvion mukaisesti tavoitellulle 75 prosentin tasolle jo kuluvan vuosikymmenen puolivälissä, aivan kuten kokoomus on vaatinut. Riihessä ja jo sitä ennen on tehty lukuisia työllisyystoimia, jotka tuovat yli 70 000 lisätyöllistä. Näiden nettovaikutus julkiseen talouteen sitä vahvistaen on VM:n arvion mukaan lähes puoli miljardia euroa. Hallitus on linjannut, että kehykseen palataan vaiheittain vuoteen 2024 mennessä. Tämä tarkoittaa sitä, että samalla myös menot laskevat hallitusti. Jo ensi vuonna menot ovat yli kaksi miljardia kuluva vuotaa pienemmät.

Hallitus tekee myös vaikeita mutta välttämättömiä sopeutustoimia. Niihin ei suhtauduta kevyesti, eikä niitä tehdä kevyin mielin. Hallitus on kuitenkin tehnyt selkeän yksimielisen arvovalinnan. Me emme leikkaa lapsilta ja nuorilta emmekä heidän tulevaisuudestaan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

opetuksesta ja koulutuksesta, emme leikkaa kunnilta, terveydenhuollosta tai vanhustenhoidosta. Me panostamme kestäväan kasvuun tukemalla vientiteollisuuden uudistumista, panostamalla osaamiseen ja ihmisten hyvinvointiin sekä parantamalla yritysten kasvu- ja investointiedellytyksiä. Kriisin inhimillinen hinta on ollut kova, mutta ihmisiä ja kuntia tukemalla sekä tehokkailla toimilla olemme kyenneet lieventämään merkittävästi pandemian aiheuttamia iskuja. Koronan tehokas hoito on ollut samalla myös tehokasta ja vastuullista talouspolitiikkaa.

Kokoomus on sitkeästi toistanut mantraansa siitä, että kehyksestä ei olisi saanut poiketa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että näin vaatiessaan kokoomus olisi valmis toteuttamaan miljardin euron leikkaukset. Toistaiseksi oppositiopuolue ei ole suostunut kertomaan, mistä se tämän summan olisi ottamassa. Me olemme tässä salissa tänään monta kertaa todenneet, ja toteamme vielä kerran, että odotamme vielä kokoomuksen julkaisevan oman vaihtoehtonsa. Mielestäni on perusteltua odottaa, että kokoomus tekee tämän ennen tulevia kuntavaaleja. Se olisi reilua ja selkärankaista toimintaa puolueelta, joka korostaa olevansa vastuunkantaja.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi, että toisin kuin oppositio on nyt lukemattomia kertoja väittänyt, Sanna Marinin hallitus ei tule siirtämään vastuuta toimista ja päätöksistä eikä velan taittamisesta tuleville hallituskausille. Kaikki päätökset tehdään tämän kauden aikana, ja nykyinen hallitus ja hallituspuolueet kantavat siitä vastuun. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela.

18.46 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Tulevien vuosien uhkana on väestön ikääntyminen ja talouskasvun hidastuminen. Olemme maailman hitaimmin kasvavia maita. Tämän lisäksi sekä yksityinen että julkinen velkaantumismme on suurempaa kuin koskaan aikaisemmin. Tämän päälle maallamme on vielä Euroopassa yli 100 miljardin piilotetut vastuut, joita eduskunta eilen kasvatti hyväksymällä myöskin tukipaketin, jota maksetaan takaisin vielä vuonna 2058.

Hallituksella ei ole realistisia toimia, joilla Suomen suunta saadaan muutettua. Puoliväliirihessä ei saatu riittäviä toimia työllisyyden kohentamiseksi eikä menoleikkauksia uskallettu tehdä. Jopa valtiovarainministeriö on itse linjannut, että hallituksen työllisyyskeinoissa on paljon löysää. Hallitus uskoo, että puoliväliirihessä tehdyillä toimilla saadaan 40 000—45 000 uutta työllistä, kun taas valtiovarainministeriön mukaan luku on noin neljännes tästä.

Hallitusohjelma yltiooptimistisine tavoitteineen perustuu siis 75 prosentin työllisyysasteen täyttymiseen. Hallitusohjelmaan ei ole tehty muutoksia, vaikka tavoite on karannut käsistä — osin koronan takia, mutta tilanne oli huolestuttava jo ennen epidemian alkuakin. Hallitukselta puuttuu kyky tehdä päätöksiä. Hallitus siirtää tavoitteita ja vastuuta seuraaville hallituksille.

Arvoisa rouva puhemies! Puhutaan seuraavaksi sitten hetkinen kuntataloudesta.

Tiedämme, että kunnat olivat kriisissä jo ennen koronaa. Koronakriisin hoitoon hallitus antoi kunnille ja sairaanhoitopiireillekin 3 miljardia. Kolmannesta tästä tukisummasta ei lopulta tarvittu koronan hoitoon, vaan se oli niin sanottu kuntamiljardi — ilmeisesti vaalien lähestyessä — jonka turvin kunnat selvisivät viime vuodesta ja myöskin tästä vuodesta. Vain 27 Manner-Suomen kuntaa teki ennakkotietojen mukaan alijäämäisen tuloksen. Vertailun vuoksi 2019 tilinpäätöksistä 225 oli miinusmerkkisiä kuntia. Varmasti kuntamiljar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

dille on löydetty käyttökohteita: niitä kyllä riittää, työsarkaa on kunnissa. Kuitenkin moni kunta voi kokea vääränlaista turvallisuudentunnetta, kun tulos on saatu massiivisilla valtion tuilla yhtäkkiä paremmaksi. Tiedämme, että todellisuus tulee vastaan viimeistään vuonna 23.

Syksyllä astuu täytäntöön pakollinen ja maksuton toinen aste. Se tarkoittaa, että kuntien on maksettava ammattikoululaisten ja lukiolaisten oppimateriaalit ja koulumatkat. Uudistusta varten myönnetty määrärahat eivät tule riittämään. Kunnat joutuvat etsimään sopeutuskohdeita muualta, kun uudistuksen hintalappu tulee sitten selville.

Samoin sote-uudistus tulee viemään kuntaverosta pois tämänhetkisen arvion mukaan 13,26 prosenttia, ja kunnille tulee jäämään verotuloista vain murusia. Tietysti tehtäviäkin lähtee, se on totta, mutta velat jäävät. Mitenkä, arvoisa hallitus, uskotte, että kunnat selviytyvät, kun koronatuet loppuvat ja on sitten aika palata myös normaaliin? Se tulee ennemmin kuin uskomme. Kesäkuussa valittavilla uusilla kuntapäätäjillä riittää kyllä haastetta. Ei tule olemaan helppoa, sen tietää nyt jo.

Olen esittänyt useaan otteeseen kuntatalouden tueksi uusia ajattelumalleja ja rakenteellisia uudistuksia. Puhun siis johtajuuden kehittämisestä ja yhteisötalouden mahdollisuuksien hyödyntämisestä. Olen näitä molempia aiheita myöskin tutkinut. Laadukas johtajuus tuntuu olevan varsinkin julkisella sektorilla katoava luonnonvara. Johtajuuteen panostamalla voisimme saattaa yhteen resursseja tehokkaammin ja purkaa päällekkäistä työtä. Sitä taas yhteisötaloudesta voisi tulla jopa sote-sektorin pelastaja. Tästä on muun muassa professori Juhani Laurinkari kirjoittanut mainion teoksen. Yhteisötaloudessa saatetaan yhteen kolmannen sektorin ja myös osuuskuntien voimavarat. Se yhdistää julkisen ja yksityisen sektorin ominaisuuksia, ja tavoitteena on saada jotain suurempaa kuin vain taloudellista voittoa. Yhteisötalouden tuomia mahdollisuuksia ei ole vielä riittävästi ymmärretty, valitettavasti, vaikka kolmannen sektorin toimijoista paljon puhutaankin myös sote-uudistuksen yhteydessä. Toivon, että hallitus tarttuisi johtajuuden kehittämiseen ja myöskin yhteisötalouden tuomiin mahdollisuuksiin.

Ja koska aika rupeaa nyt loppumaan, niin seuraavassa puheessa menen vähän syvemmälle näihin aiheisiin. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen, poissa. — Edustaja Aittakumpu.

18.51 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän istuntosalin ylälaidassa on Wäinö Aaltosen viiden veistoksen taideteos Työ ja tulevaisuus. Kaiken keskellä on äiti pienen lapsensa kanssa. Tämän keskimmäisen veistoksen nimi on Tulevaisuus — äidillä sylissään pieni lapsi, kansakunnan tulevaisuus. Lapsissa näemme maamme ja kansamme tulevaisuuden emmekä vain tulevaisuutta vaan myös nykyhetken ja nykyisyyden.

Arvoisa puhemies! Tänään julkistettiin Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlan tutkimus, jonka mukaan matala syntyvyys hidastaa pysyvästi talouskasvua ja syventää julkisen talouden ongelmia. Myös keskustelussa oleva julkisen talouden suunnitelma toteaa tämän tosiasian. Julkista taloutta ovat viime vuosikymmenen aikana heikentäneet väestön ikääntyminen sekä talouskasvun vaimeneminen, suunnitelma kertoo. On hyvä, että syntyvyyden heikkenemisestä aiheutuvat ongelmat julkiselle taloudelle on pikkuhiljaa alettu paitsi tunnustaa myös tuoda politiikan ytimeen. Lapsi- ja perheystävällisyys on tärkeä ihmisten hyvinvoinnin kysymys, mutta se on myös kova taloudellinen kysymys. Tarvitsemme tähän maahan lisää lapsia. Kyseinen Etlan tutkimus toteaa, että syntyvyyden väheneminen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

kerryttää pysyvää vajetta paitsi työvoimaan myös julkiseen talouteen. Nyt kun syntyvyys on jo pitkään ollut historiallisen alhainen, tarvitaan erityisen lapsi- ja perheystävällistä politiikkaa. Pieniä toivon merkkejä on ilmassa, koska syntyvyys viime vuonna kääntyi pitkän laskukauden jälkeen hienoiseen nousuun. Tätä myönteistä kehitystä täytyy nyt tukea, jotta se vahvistuu ja pääsemme kuopasta ylös.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta siitä, että se kehysriihessä päätti ottaa kestävän väestöpolitiikan yhdeksi kärjekseen ja lupasi edelleen vahvistaa myönteistä ”Lapsia — totta kai” -linjaa. Hallitus aivan oikein asetti tavoitteekseen tukea ihmisten mahdollisuutta perheellistyä ja saada toivomansa määrä lapsia. Kiitän hallitusta myös siitä, että se on jo tähän asti tehnyt varsin hyvää lapsi- ja perhepolitiikkaa. Yhtenä keskeisenä on sovittu perhevapaaudistus, joka keskustan kynnyskysymyksen mukaisesti tehtiin perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta. Uudistus lisää joustavuutta äideille ja isille perhevapaiden pitämiseen ja säilyttää suomalaisten suosiman kotihoidon tuen nykyisellään. Perheiden hyvinvointi ja valinnanvapaus lastensa hoitomuodon suhteen ovat hyvää väestöpolitiikkaa ja täten myös keskeinen osa talouspolitiikkaamme.

Arvoisa puhemies! Korona on muuttanut paljon, ja se on jättänyt jälkensä myös tähän julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2022—2025. Valtiovarainministeri Vanhanen totesi, että kehysriihi käytiin tilanteessa, jossa emme edelleenkään voi vielä varmuudella sanoa, missä vaiheessa kulkutauti on lopullisesti nujerrettu ja mitä sen jälkihoito kaikkiaan tulee meiltä vielä vaatimaan. On suomalaisille oikein ja erittäin tärkeää, että yllättävistä lisämenoista huolimatta hallitus rakensi selkeän tien valtiontalouden kehyksiin palaamisesta.

Julkisen talouden kestävyysmerkituksesta ei turhaan puhuta. Onhan niin, että vahva julkinen talous on myös köyhän paras ystävä ja lastemme tulevaisuuden turva. Meidän on kyettävä turvaamaan huolenpito jokaisesta ihmisestä myös tulevaisuudessa. Siksi valtiontalouden kestävydestä on pidettävä kiinni. Se on myös kuntien ja kunnissa tarjottavien palveluiden tausta. Kehyksiin palaaminen ja talouden vahvistaminen vaativat menokuria mutta erityisesti aktiivista ja rohkeaa työllisyyspolitiikkaa. Siksi on hyvä, että hallitus on tähän mennessä tehnyt valtiovarainministeriön toimentamina lähes 45 000 lisätyöllistä tuottavat toimet.

Arvoisa puhemies! Hallituksen suunnitelma on kaikkiaan hyvä ja kannatettava.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Wallinheimo.

18.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tämän päivän keskustelu on käytännössä jatkoa eiliselle välikysymyskeskustelulle Suomen tulevaisuudesta, siitä, mitä hallitus on tekemässä Suomen kyvyille täyttää kansalaisille annettuja hyvinvointilupauksia tulevaisuudessa, siitä, onko meillä 2030-luvulle tultaessa enää varaa ylläpitää maailman parhaita koulu- ja ikäihmistien palveluja tai kaikkien tarvitsemia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita. Vastauksia ei eilen saatu, puhumattakaan tunnustuksesta, että hallituksen valitsema tie on Suomelle huono, eikä vastauksia tullut myöskään tänään. Sen sijaan hallituksen riveistä kuultiin samoja vanhoja fraaseja ja hämmennystä. Siksi tänään on yritettävä uudestaan, käsittelemmhän hallituksen puoliväliriihen tärkeintä dokumenttia eli julkisen talouden suunnitelmaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen puoliväliriihessä sopima julkisen talouden suunnitelma jatkaa tälle hallitukselle ominaista linjaa. Vasemmistolle rakas ja helppo velkaantumisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tie jatkuu samalla, kun hallituksella ei ole mitään suunnitelmaa talouskasvun käynnistämiseksi tai julkisen talouden tasapainottamiseksi ja velan taittamiseksi. Silti tässä puoliväliriihessä tämä linja vietiin entistä pidemmälle. Siitä paras esimerkki on päätös romuttaa kehysbudjetoinnin perusteet. Ja syynä tähän eivät ole hallituksen väittämät koronan aiheuttamat menot. Kaikki koronaan liittyvät menot on jo päätetty siirtää kehysten ulkopuolelle. Lisäksi hallitus päätti ottaa käyttöön niin sanotun poikkeusolojen mekanismin, jolla se voi 2021 ja 2022 nostaa kehystasoa 500 miljoonaa molempina vuosina. Päätös luopua kehyksistä onkin puhtaan ideologinen ja sellaisenaan kova arvovalinta. Aikoinaan 1990-luvun alussa luotu kehysbudjetointimenettely on ollut julkisen talouden tunnustettu kivijalka, ja se on toiminut suomalaisten veronmaksajien turvana holtittomilta menoilta ja lupauksena maailmalle suomalaisten kyvystä suoriutua velkavastuusta. Nyt siitä on haluttu luopua, kun hallituksen jo ennen koronaa päättämät pysyvät menot eivät muutoin olisi mahtuneet asetettuun julkisen talouden raamiin.

No mikä, arvoisa puhemies, on sitten ollut hallituksen puolelta saatu vastaus huoleemme Suomen tulevaisuudesta? Vastaus tähän on ollut joko tosiasioiden kieltäminen tai vastausten puutteessa hyökkäys meitä ilkeitä totuuksia kertovia kohtaan. Tosiasiat kieltäessään hallituspuolueen edustajat alleviivaavat muun muassa sitä, että hallituksella on velvollisuus huolehtia ihmisistä ja heikossa asemassa olevista kriisin aikana, paikata koronan takia ilmenevää oppimisvajetta ja panostaa kriisin aikana lapsiin, nuoriin, vanhuksiin, vähemmistöihin ja muihin tärkeisiin kohteisiin. Niihin tulee panostaa nyt. Kyllä, varmasti kaikki tässä salissa allekirjoittavat tämän, mutta vilpitön kysymys hallitukselle: vapauttaako tämä hallituksen vastuusta vastata Suomen talouden ja kilpailukyvyyn rakenteellisiin ongelmiin? Ja estäisikö tämä hallitusta tekemästä näiden rinnalla työmarkkinoiden kaipaamia uudistuksia? Te tiedätte, ettei estäisi, mutta ette silti tee.

Siitä toisesta eli avoimesta hyökkäyksen linjasta nähtiin osoitus eilisessä välikysymysdebatissa ja tänään keskustelussa, ja siinä mestarina on kunnostautunut SDP:n ryhmäpuheenjohtaja Lindtman. Esimerkiksi kun hallitukselta eilen kysyttiin syitä kehysten rikkomiseen, edustaja Lindtman tivasi meiltä oppositiosta leikkauslistaa, ja sama jatkui tänään. No, meiltä kokoomukselta kyllä vaihtoehdot löytyvät siihenkin, mutta samalla kertaa kyllä muistuttaisin tätä linjaa hyödyntäville hallituksen omista pysyviä menoja lisänneistä päätöksistä. Olisiko kehyksiin palaaminen ollut helpompaa, jos edes osasta 1,4 miljardin pysyvistä uusista menoista olisi kehysriihessä luovuttu?

Siksi vetoankin, arvoisa puhemies, hallituspuolueisiin, että edes yrittäisitte suhtautua meidän esittämiimme huoliin vakavasti. Me emme näitä kritiikkejä lämpimiksemme puhu vaan sen takia, että olemme huolissamme Suomen tulevaisuudesta. Tämänpäiväinen salishow olikin kuin Kummelin sketsistä. Pena sen siinä viime metreillä keksi Kesärannassa: rikotaan menokehykset ja syytetään sitten kokoomusta: mistä leikkaatte miljardin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huttunen.

19.01 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta on puolue, joka haluaa turvata hyvinvointiyhteiskunnan palvelut koko Suomessa. Nämä hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ovat pohjoismaisen yhteiskunnan kivijalka, jolle rakennetaan turvaa ja luottamusta suomalaisten keskuudessa: pidetään huoli hänestäkin, joka ei yksin pärjää. Jotta pystymme lunastamaan tuon lupauksen, tulee valtiontalouden olla kunnossa. Tarvitsemme enem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

män työtä ja yritteliäisyyttä Suomeen. Ja jotta uutta työtä ja yritteliäisyyttä saadaan synty-mään, tarvitsemme entistä enemmän investointeja.

Ehdin toimia yrittäjänä 26 vuotta ennen kuin tulin kaksi vuotta sitten valituksi kansan-edustaksi. Tiedän, kuinka tärkeää yritysmaailmassa on ennustettava ja uskoa yrityksen kannattavuuteen luova toimintaympäristö. Valtio luo omalta osaltaan tätä toimintaympäristöä lainsäädännön kautta, eli me täällä luomme tätä toimintaympäristöä.

Hallitus päätti riihessä selvittää vuoden 2022 toukokuun loppuun mennessä yhteisö- ja osinkoverotuksen rakennemuutosta, jossa yhteisöverokannat eriytetään yhtiöön jätetyn voiton ja yhtiöstä ulos maksetun voiton osalta. Tuo on siis iso askel kohti Viron mallia, jota monet yrittäjät ovat toivoneet selvitettäväksi jo kauan aikaa, myös minä. Nyt se siis vih-doin tapahtuu. Kyseessä on selvästi keskustan kynänjälki riihessä verotukseen liittyen.

Vahvistamme myös kotimaista osaamista ja teollisuuden kilpailukykyä helpottamalla investointien lupamenettelyä ja toteuttamalla sähköistämistuen. Verotuksen puolella laa-jennamme kotitalousvähennystä öljylämmityksestä luopumiseen. Hallituksessa päätimme myös kaksivuotisesta kokeilusta, jossa kotitalous- ja hoitotyön enimmäismäärää korote-taan. Lisäksi selvitämme, voitaisiinko kotitalousvähennystä laajentaa vielä enemmän esi-merkiksi muihin energiaremontteihin.

Investointien lisäämiseksi olemme päättäneet, että kone- ja laiteinvestointien kaksinker-taista poisto-oikeutta jatketaan vuosille 24—25. Kiertotalouden edistämiseksi kierrätys-teollisuuden sähköveroluokkaa alennetaan teollisuuden sähköveron tasolle. Eli kyllä halli-tuksessa on tehty paljon tekoja yrittäjyyden eteen.

Yrittäjä voi kohdata myös haasteita, ja yrittäminen on aina myös riski. Sen itsekin yrit-täjänä tiedän hyvin. Ongelmiin joutuneita yrityksiä tuetaan nyt helpotetulla verojen mak-sujärjestelyllä, jossa viivästyskoron tasoa on alennettu.

Arvoisa puhemies! Keskusta lähtee siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus turva-taan sillä, että yhä useampi suomalainen on töissä. Ja kyllä, tämä hallitus on tehnyt ja tulee tekemään työllisyyttä edistäviä toimia. Valtiovarainministeriön arvion mukaan puoliväli-riihessä päätetyillä toimilla tavoitetaan noin 11 000 lisätyöllistä, minkä julkista taloutta vahvistava vaikutus olisi 150 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi sovittiin, että vaalikauden loppuun mennessä sovitaan uusista työllisyystoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta 110 miljoonalla eurolla. Mikäli nämä kaikki hallituksen kestävyystiekartan mukaiset uu-distukset tehdään, saadaan valtion velkasuhde vakautettua ja taitettua hienosti laskevalle uralle jo vuosikymmenen puolivälissä. Päätöksiä on siis jo tehty.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Suomi tarvitsee rakenteellisia uudistuksia, sillä maamme ikääntyy tulevana vuosina entistä nopeampaan tahtiin. Samaan aikaan entistä pie-nempi määrä työssäkäyviä suomalaisia kantaa vastuuta hyvinvointipalvelujen rahoitukses-ta. Nykyinen sote-rakenne ei tule tätä kestäämään. Sen me kaikki tiedämme täällä. Aitona vaarana on, että lupaustamme tasa-arvoisesta palvelusta läpi Suomen ei voida lunastaa. Jotta näin ei kävisi, on hallitus tuonut sote-uudistuksen eduskuntaan, ja käsittely on eden-nyt valiokunnissa hyvään tahtiin. Ja nyt tämä viedään maaliin saakka, vihdoin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vikman poissa. — Edustaja Kinnunen.

19.06 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on ollut viimeisen vuo-den aikana vakavassa paikassa — velkaa on jouduttu ottamaan. Epidemian hoito on vaati-nut panostuksia, kun yrityksiä on kannettu pahimman yli. Synkimmät ennusteet talouden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tulevien vuosien tolasta eivät ole onneksi toteutuneet. Suomen bkt:n lasku jäi pelättyä pienemmäksi. Maailmantalous on lähdössä vahvaan kasvuun, ja se vetää Suomeakin ylös. Elpymispaketti auttaa meitä tähän kasvuun mukaan.

Tarvitsemme vahvan, kestävä, koko vuosikymmenen kasvupolun, jossa lisätään tutkimusta ja kehitystoimintaa, nopeutetaan investointien luvitusta, huolehditaan yritysten mahdollisuudesta vahvistaa omaa pääomaa ja luodaan uskottava näkymä osaavan työvoiman tarjonnan lisäämiseksi. Tällä voimme jatkossa rahoittaa tarpeellisia ja riittäviä palveluja koko maahan.

Arvoisa puhemies! Sivistys on kansakunnan ainoa kestävä tulevaisuustie, totesi Santeri Alkio aikoinaan. Siitä ohjeesta on syytä pitää kiinni myös tulevaisuudessa.

Tarvitsemme panostuksia ja toimia, joilla tki-panostukset suhteessa bkt:hen nousevat 4 prosentin tasolle. Tarvitsemme toimia, joilla suomalaisten osaamisen taso nousee korkeammaksi. Tähän liittyen kehysriihessä tehtiin hyvin tärkeitä toimia. Parlamentaarisisessa ryhmässä on tarkoitus jalostaa eteenpäin näitä asioita.

Haluan nostaa vielä esiin julkisen talouden suunnitelman selonteossa mainitun panostuksen jatkuvaan oppimiseen ja perhevapailla olevien luku- ja kirjoitustaidon ja perustaitojen parantamiseen.

Jotta rakennetaan samalla tietä takaisin kehyksiin, sovittiin myös leikkauksista. OKM:n tiedepuolen maltillinen tasoleikkaus ei ole optimaalinen asia. Onneksi aikaisemmin tehdyt tulevaisuusinvestoinnit ja elpymispaketin panostukset lieventävät leikkauksen vaikutusta. Suunnitelma heijastaa sitä, että peruskoulutukseen ja toisen asteen koulutukseen ei haluttu kajota. On osattu katsoa lasten ja nuorten etua. Koulutus ja tutkimus ovat investointeja tulevaisuuteen, ja siksi niukkenevissäkin varoissa tulee pitää tutkimuksesta huolta.

Tänään on paljon puhuttu kestävästä taloudesta ja työllisyystoimista. Ennen puoliväliriihtä työllisyystoimet vahvistivat julkista taloutta noin 300 miljoonalla eurolla. Kehysriihessä tällä tiellä jatkettiin. Löydettiin tapoja vahvistaa julkista taloutta. Valtiovarainministeriön arvion mukaan päätetyillä työllisyystoimilla tavoitellaan noin 11 000:ta lisätyöllistä, ja niiden julkista taloutta vahvistava vaikutus on 150 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostaminen ja julkisen talouden vahvistaminen ovat elintärkeitä. Kun väki ikääntyy ja lapsia syntyy edelleen vähänläisesti, meidän tulee luoda kasvua ja toivoa ja rakentaa lapsiystävällistä Suomea. Tarvitaan monenlaisia työllisyystoimia. Kovien toimien takana on paljon tärkeitä asioita, jotka rakentavat sosiaalisesti kestävä yhteiskunta: jokainen on arvokas.

Kiitän hallitusta siitä, että nyt panostetaan osatyökykyisten työllistämiseen. Välittäjä Oy:n perustaminen merkitsee, että yhä useampi vajaatyökykyinen tai vammaisen tai kehitysvammaisen löytää työtä. Tässä on kysymys vielä isommasta asiasta kuin työllistymisestä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen poissa. — Edustaja Könttä.

19.11 Joonas Könttä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälinen talous ja siten myös Suomen talous ovat kasvun kynnyksellä, kun globaali pandemia on nähtävästi ja toivottavasti väistymässä. Suomi on vietävä kasvu- ja työllisyyslinjalle, ja talous on tasapainotettava. Työllisyys ylös, velka alas — siinä on keskustan linja.

Talouden nousukautta ei tule jarruttaa liiallisilla menoleikkauksilla varsinkaan siten, että ne vahingoittaisivat kansainväliseen kasvu-uraan pääsemistä. On kuitenkin tärkeää, et-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tei valtion menokehystä nostettu uusia pysyviä menoja tekemällä. Vastuullinen taloudenpito on huomisen turva.

Valtiovarainministeriön vahvistamien laskelmien mukaan hallituksen aiempien työllisyyspäätösten vaikutus oli noin 33 000 työllistä. Nämä päätökset sisälsivät muun muassa kipeän, mutta tärkeän päätöksen eläkeputken leikkaamisesta. Kehysriihessä uusia valtiovarainministeriön vahvistamia työllisyyspäätöksiä luotiin 11 000:n määrällä ja syksyksi sitouduttiin edelleen tekemään työllisyystoimia, jotka vahvistavat julkista sektoria, julkista taloutta noin 110 miljoonalla eurolla. Hallituksen työllisyystoimien kokonaisvaikutus julkiseen talouteen on noin 560 miljoonaa euroa vuosikymmenen loppuun mennessä.

Pysyviä menoleikkauksia hallitus päätti toteuttaa 370 miljoonan euron arvosta vuodesta 2023 lähtien. Nämä leikkaukset eivät ole helppoja. Yhdessä sovitusti hallitus kuitenkin leikkaa muun muassa ulkoministeriön hallinnonalalta 35 miljoonaa euroa kehitysavusta ja kiinteistöistä.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä sitä, ettei yrittäjien tai yritysten verotusta korotettu, eikä niitä saa korottaa jatkossakaan. Hallituksen päätös sähköveron laskemisesta EU:n minimiin toi tuhansia pieniä ja keskisuuria yrityksiä alemman verotuksen piiriin. Hallituksen päätös väliaikaisista tuplapoistoista kannustaa investoimaan. Hallituksen päätös arvonlisäveron alarajan nostosta helpottaa pienyrittäjiä. Hallituksen päätös pienten poistojen tekemisen sujuvoittamisesta koskee myös pienyrittäjiä. Hallituksen päätös tutkimusyhteistyökannustimesta verotuksessa luo kasvua. Hallituksen päätös parantaa omistajanvaihdoslainoja luo jatkuvuutta omistajien ikääntyessä. Paljon hyviä hallituksen päätöksiä.

Edelleen työllistävän pienyrittäjän asemaa on parannettava markkinoilla ja sääntelyä on yhä sujuvoitettava. Omistajanvaihdoksiin liittyviä esteitä myös verotuksen osalta on vähennettävä. Rekrytointikokeilu pieniin ja keskisuurin yrityksiin avaisi kasvun näkymiä ajassa, jossa nykyisistä työntekijöistä kiinnipitäminen, saati uuden henkilöstön palkkaaminen, on monelle yrittäjälle hankalaa.

Kotimaista omistajuutta on edistettävä kokonaan uusin toimin. Suomalainen kansankapitalismi on Ruotsiin verrattuna alkutekijöissä, mutta viime vuosina on menty myönteiseen suuntaan. Osakesäästötilin on avannut yli 150 000 suomalaista, joista yli puolet on alle 40-vuotiaita. Suomen Pankin mukaan helmikuussa kotitalouksien talletustileillä oli ennätyksellinen määrä rahaa: 105 miljardia euroa, siis lähes kaksi kertaa Suomen valtion budjetin verran rahaa. Suomalaisia onkin kannustettava oman varallisuuden kasvattamiseen piensijoittamisen keinoin. Osakesäästötiliä on kehitettävä ja sijoituskatto osakesäästötilissä nostettava. Varsinkin nuoria tulisi kannustaa sijoittamiseen, sillä jo pienille summille kertyy ajan myötä korkoa korolle. Samalla on kannustettava kotimaisia yrityksiä listautumaan ja madallettava listautumisen kynnystä. Pörssilistautuminen on monelle kasvuyritykselle hyvä vaihtoehto, mutta Suomessa kynnys listautumiseen on korkea, jos vertaamme esimerkiksi Ruotsiin. Yrittäjän ja yrityksen näkökulmasta prosessi on kallis, monimutkainen ja aikaavievä. Mitä enemmän lisäämme suomalaisten yritysten mahdollisuuksia kasvuun, sen parempi kaikille suomalaisille.

Yritysten kasvun edistämiseksi tulee suunnitella Suomeen oma Viron malli, jossa voittoa verotetaan vasta, kun niitä otetaan yrityksestä ulos. Olen erittäin tyytyväinen, että nyt otettiin askel tähän suuntaan. Yrityksen yhteisöverokantaa eriyttämällä on mahdollista luoda Suomen oma Viron malli.

Työllisyys ylös, velka alas — se on kestävä julkisen talouden kulmakivi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

19.16 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma, joka sisältää Suomen vakausohjelman ja vastaa EU:n keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelman vaatimukseen, vetää vakavaksi. Miksi näin? Suomen talouskasvu on ollut euroalueen maiden välisissä vertailuissa kovin hidasta jo ennen koronaa. Epidemian seuraukset ovat vielä kysymysmerkki, ja ymmärrän hyvin, ettei hallitus kykene tarkasti ja varmuudella tietämään, milloin tästä vitsauksesta päästään ja koko yhteiskunta mukaan lukien talous saadaan rullaamaan normaalin päiväjärjestyksen mukaan, mutta julkista taloutta tulisi suunnitella silti realistisesti eikä yliarvioida politiikkatoimien vaikutuksia. Vaikuttaa vahvasti siltä, että hallitus sortuu jatkuvasti kuvittelemaan liikaa poliittisten siirtojensa tehosta. Tämä johtaa puolestaan ylioptimististen tavoitteiden asettamiseen, ja sitten kun huomataan, etteivät todellisuus ja suunnitelmat kohtaa, lähdetään korjaamaan asioita kasvattamalla valtionvelkaa.

Tässä kohtaa ei voi välttyä ajatukselta, että tavoitteet asetetaan ylikunnianhimoisiksi vain, koska halutaan saada hallituksen poliittiset päätökset näyttämään paremmilta. Sen jälkeen hallituspuolueissa rummutetaan eri kanavia pitkin viestiä siitä, miten hienoja, upeita ja loistavia ratkaisuja on tehty. Tämä viesti on tietysti hunajaa omien kannattajien korviin, ja se saattaa johtaa harhaan myös muita äänestäjiä. Tietoinen todellisuuden hämärtäminen on peliä, jolla nyt yritetään saada suosiota. Kuvio on vähän sama kuin jos Suomen jalkapallomaajoukkue Huuhkajat kehottaisivat faneja juhlimaan Euroopan mestaruutta jo ennen kisojen avajaispotkua, koska meillä on vaaralliseksi tiedetty hyökkääjä ja hyvä maalivahti.

Keskeinen palanen valtiontalouteen vaikuttamisessa on tietysti työllisyyspolitiikka. Tavoite nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin niin sanottujen normaaliolojen vallitessa vaatii todellisia toimia. Tähän tavoitteeseen tähtäävät toimet ovatkin saaneet tylyä palautetta lukuisilta talousasiantuntijoilta, koska niitä toimia ei ole.

Toinen aivan olennainen asia on leikkausten uupuminen. Vuonna 2025 valtionvelan arvioidaan olevan noin 167 miljardia euroa. Eivät poliitikot voi ajatella isossa kuvassa, että menoja rahoitetaan loputtomalla lainanotolla. Eihän tavallinen ihminenäkään voi elää yli varojensa, miten haluaa. Vaikka nyt koronan seurauksena velkaa tulee väistämättä lisää, ei lainaa tule paisuttaa yhtään enempää kuin on pakko. Häiritsevää on myös se, että hallitus näkee velanoton ratkaisuna myös keskipitkän välin taloudenpitoon, vaikka koronan takia voimakkaan elvytyksen pitäisi olla selvästi tilapäinen toimi.

Varsin huolestuttava on sote-uudistuksen ongelmien vyyhti. Mahdollisiin säästöihin liittyy suurta epävarmuutta, ja kulut voivat jopa nousta, jos arviot pettävät ja valmistelu epäonnistuu.

Lopuksi pari sanaa elpymispaketista. Sen vaikutukset jäävät Suomen kannalta negatiivisiksi. Vaikka kuinka pyöritellään, 4 miljardia tulee takkiin. Saamme sitten pientä palautusta, joka investoidaan suurelta osin ympäristöhankkeisiin, joiden odotettua tuottavuutta epäilen suuresti. Tuleville sukupolville ja tulevalle hallitukselle kasataan nyt valtavan suurta taakkaa. Vielä vuosikausia, voin ajatella, tämä elpymispaketti tulee vaikuttamaan.

Arvoisa puhemies! Toivon, että kokoomus, keskustapuolue ja hallitus tulevat puolustamaan Suomea EU-pöydissä vahvemmin, jos siihen vielä annetaan mahdollisuus, jos juna ei ole mennyt jo. Tämä on suuri varjo ja ongelma, jos näin on käynyt. Perussuomalaiset halusivat nostaa elpymispakettiasian vahvasti esille, koska me tunnemme, että näin voi käy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

dä, ja on hyvä, että kansa tietää, missä mennään. Mutta jos se mahdollisuus vielä on, että turve, metsäpolitiikka, huoltovarmuus, yrittäminen ja suomalainen hyvinvointi voidaan vielä pelastaa, toivon, että laajalla rintamalla olemme Suomen puolesta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

19.21 Joakim Strand r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Täällä ollaan puhuttu nyt pari päivää talouspolitiikasta aika laajasti ja monipuolisesti.

Vi har diskuterat väldigt mångsidigt kring ekonomisk politik och de offentliga finanserna under de senaste dagarna.

Nostan tässä nyt enää muutamia pointteja esille.

Ensinnäkin hieman on hämmentänyt tämä aika budjettitekninen ja kamreerimainen keskustelu, mitä täällä on käyty. Mielestäni tulisi keskustella huomattavasti paljon enemmän investoinneista, siitä, miten tämmöinen pieni mutta kaunis ja hieno maa kuin Suomi pystyisi houkuttelemaan yhä enemmän ulkomaalaisia investointeja ja uutta työtä Suomeen. Tässä on kuitenkin syytä kiittää hallitusta, joka on ollut aktiivinen ja omilla toimillaan edesauttanut ja edistänyt sitä, että ollaan saatu biosellutehtaita Kemiin, akkumateriaalitehtaita Vaasaan, ja paljon muutakin on työn alla.

Tässä onkin tärkeätä, että pystytään myös jatkossa kilpailemaan näistä megainvestoinneista. Ne vaativat myös valtiolta panostuksia infrastruktuuriin, teollisuuspistoraiteisiin, kaikenlaiseen muuhunkin infraan, mutta ennen kaikkea toivon, että pystymme näitten panostusten ympärille luomaan myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatioekosysteemiä ja sitä vahvistaa ja kytkeä myös niihin toimijoihin, jotka jo ovat maassamme. Muun muassa tulevaisuusvaliokunta on useaan otteeseen korostanut sitä, että Suomen tulisi panostaa erityisesti systeemitason energia- ja ympäristöteknologian tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin ja myös liiketoimintaosaamiseen, jotta pystytään näitä ratkaisuja maailmalle myymään ja sitä kautta tuomaan lisää vientieuroja Suomeen.

Så jag hoppas själv att vi också framöver, när vi kämpar om de här större investeringarna som genererar tusentals nya arbetsplatser i Finland, ser till att staten är med och aktivt stöder upp regionerna både när det gäller satsningar på infrastruktur, järnvägar, vägar, förbindelser men också den forsknings- och innovationsinfra som både möjliggör att sätta Finland på kartan men som också är en förutsättning för att sedan kunna locka ytterligare aktörer.

Här har också vård- och omsorgsreformen nämnts.

Paljon on puhuttu myös sotesta tässä viime päivien aikana, ja itse toivon, että se nyt saadaan maaliin.

Jag önskar verkligen att vi får den här vårdreformen i mål. Den är knappast helt optimal, men många regioner har redan gjort mycket jobb lokalt, bland annat Österbotten.

Moni maakunta on jo hyvin pitkällä sote-integraatiotyössä, ja itse en usko, että näin pienen maan kannattaa enää montaa kymmentä vuotta vitkutella ja laittaa kaiken aikansa tämän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

tyyppiseen byrokraattiseen harjoitukseen. Tärkeintä on se, että meillä on korkealaatuiset sote-palvelut ja päästään asiassa eteenpäin. On myös selvää, että kun noin 200 järjestäjästä tulee parikymmentä, niin varmasti on myös tehokkuusvoittoja saavutettavissa näin pienessä maassa, vaikka täällä myös pelotellaan kustannusten nousulla.

Det kan vara bra att också påminna om att den vårdreform som var aktuell under förra perioden inte skulle ha varit bra för Finland och inte heller bra för Österbotten. Många stadsregioner skulle ha förlorat betydligt, betydligt fler euro den gången än vad som nu är fallet.

Tämä hallitus myös korjasi ensi töikseen käsittämättömän päätöksen jättää Pohjolan energiäkaupunki Vaasan sairaala laajasti päivystävien sairaaloiden ulkopuolelle. Se homma on korjattu, ja tänä päivänä tällä sairaalalla on kansallinen vastuu asiakas- ja potilasturvallisuudesta.

Där har vi nu ett center för patient- och klientsäkerhet.

Moni on puhunut tki:stä. Ehdottomasti tulee saada siihen 4 prosenttiin ja ennen kaikkea saada vipuvaikutusta myös yksityiseltä puolelta.

Ett skötebarn för mig som alltid är bra att nämna när man pratar om offentliga finanser på längre sikt är betalningsanmärkningssystemet, som nu äntligen går framåt.

Koska täällä sattuu olemaan hyviä kollegoita salissa, jotka ovat useamman vuoden ajan tehneet työtä sen eteen, että maksuhäiriöjärjestelmään saadaan jotain rotia, niin haluan tässä kiittää kollega Elomaata. Sen eteen on tehnyt moni muukin työtä: Myllykoski, Pirttilah-
ti, Satonen.

Många andra har jobbat stenhårt för att man ska kunna slippa ur det registret inom en rimlig tid när själva skulden är betald.

Lopuksi, arvoisa puhemies, nyt kun korona toivon mukaan hellittää, niin pidetään huolta siitä, että yritykset ja ihmiset vauvasta vaariin pääsevät taas jaloilleen.

Det kommer att ta en stund att bygga upp landet igen efter coronan, och vi måste till den delen vara ödmjuka och se till att vi stöder upp såväl företag som enskilda människor, gammal som ung. — Kiitos. [Ritva Elomaa: Rakentava puheenvuoro!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vartiainen poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Salonen poissa. — Edustaja Kopra.

19.27 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus haluaa turvata yhteiskuntamme hyvinvointipalvelut. Parhaiten tämä onnistuu, kun taloutta hoidetaan kurinalaisesti siten, että se kasvaa suotuisalla tavalla lisäten työpaikkoja ja verotuloja.

Vasemmistohallituksellamme on valitettavasti aivan päinvastainen meininki. Tälle hallitukselle kävi niin kuin joskus käy lapsille, kun lähdetään retkelle: Omat ja kaverien eväät syödään heti retken alussa ja jäädään maha täynnä köllötteleämään auringonpaisteeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Vaivalloinen matka ei enää kiinnostakaan, ja jos kiinnostaa, niin se on entistäkin raskaampi, kun saattaakin alkaa sataa vettä, tulla kylmä ja kaiken kukkuraksi ne eväätkin syötiin jo alussa.

Hallitus lisäsi pysyviä menoja 1,4 miljardilla hallituskauden alussa ja lupasi kattaa ne taloutta vahvistavilla, työllisyyttä parantavilla päätöksillä. Tämä lupaus on täyttämättä. Köllötellään. Hallitus lupasi pysyä kehyksissä, taittaa velkaantumisen. Lupaus on täyttämättä. Hallitus köllöttelee. Kehysriihessä hallituksen olisi tullut tehdä suunnitelma keinoista talouskasvun käynnistämiseksi, julkisen talouden tasapainottamiseksi ja velan taittamiseksi. Sen sijaan tuli vasemmistolaisen loputtoman velkaantumisen, valtiokeskeisyyden ja uudistusten jarruttamisen riemuvoitto. Vuosikymmeniä voimassa olleesta kehysperiaatteesta luovuttiin. Köllötellään taas. Hallitus on antanut lupauksen ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta, ja hallitus on luvannut lopettaa elämisen tulevien sukupolvien kustannuksella. On irvokasta, että tämäkin lupaus on rikottu räikeästi. Taas köllötellään. Hallituksen eväät on syöty, eikä selvästikään ole käsitystä, miten maata pitäisi johtaa. Nyt olisi hallitusröyryjen ja hallitusherrojen aika katsoa peiliin.

Hallitus antaa asioiden vaan mennä, ja kun vaikeuksia tulee, ne hoidellaan rahalla, nimittäin velkarahalla. Sitten iloisesti kerrotaan, kuinka on annettu rahaa sinne ja tänne. Kuka tahansa pystyy siihen. Rahan jakaminen ja lainan ottaminen on helppoa, kurinalainen talous ja rahan tekeminen on vaikeaa mutta mahdollista, jos osaa. Hallituksen talouspolitiikan nykykeininki ei osoita mitään johtamista, talousosaamista tai vastuunkantoa. Surullisinta on, että tätä osaamista ja ideoita olisi kyllä käytettävissä, mutta ne eivät kelpaa.

Kokoomus on esittänyt vaihtoehtoja, joilla ihmisille saadaan töitä, velkaa otetaan vähemmän ja veroja on vähemmän. Ovat niitä keinoja muutkin esittäneet, muun muassa valtiovarainministeriö ja TEM eri raporteissaan ja selvityksissään, ja edelleen on ihmeteltävä, mikseivät nämä ammattitaitoisten virkamiesten virkavastuulla tekemät ehdotukset kelpaa. Talouslinjauksia määrittää sen sijaan ennätyksellisen suuri hallituspuolueiden poliittisten erityisavustajien ja muiden avustajien porukka, ja velkarahaa palaa ennätysmäärä.

Tässä keskustelussa tänään on ollut ihmeellistä se into, jolla hallitus penää kokoomukselta leikkauslistoja. Kysyn takaisin: miksi te peräänkuulutat leikkauksia mutta meidän ehdotuksemme sen kakun kasvattamiseksi eivät kelpaa? Huomaa, että vasemmisto on ikiaikaisen ajattelunsa vanki, nimittäin sen, että talous olisi muka nollasummapeliä. Ei se ole. Toimimalla viisaasti talous saadaan kasvuun, yhä useammalla on töitä, valtion tulot kasvavat luonnollisesti ja menot pienenevät eikä tarvitsisi leikata tieteeltä 35:tä miljoonaa tai leikata poliisilta taas kerran siten, ettei poliisin määrä kasvakaan suunnitelman mukaisesti, kuten hallitus on myös joskus luvannut. Tämän sijaan hallitus ostaa velaksi itselleen suosiota lupaamalla sitä sun tätä mutta ei siis tee sitä vastuullisesti kehyksistä kiinni pitäen. Vastuullinen ja kestäväällä tavalla johdettu talouspolitiikka on toki vaikeaa ja vaatii osaamista. Kun osaamista ei ole, niin on pakko kaivaa enemmän rahaa työtä tekevien taskuista ja toisaalta jättää lasku lastemme maksettavaksi. Asiat voisi tehdä toisinkin, ja siksi tätä hallituksen toimintaa on surullista seurata.

Hallitus tekee vasemmistolaista politiikka, ja mitä muuta voisi vasemmistohallitukselta odottaakaan. Sitä kyllä ihmettelen, miten keskustapuolueen selkäranka taipuu tällaiseen. Vielä vähän aikaa sitten hallitusta johti pääministeri Sipilä, ja tällöin tehtiin toimia, jotka saivat Suomen talouden positiiviseen nousuun, töitä tuli ihmisille, kehyksistä pidettiin kiinni ja velanottoakin saatettiin vähentää. Nykyisin on sitten keskustalla aivan päinvastai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

nen meininki: se kuittaa luottokortillaan koko illan baarissa mesonneen rilluttelevan pöytäseurueen laskun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

19.32 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Yle kyseli meiltä edustajilta ennen kehysriih-tä, miten näemme: voidaanko ja pitääkö kehyksissä pysyä tai niihin päästä? Itse toivoin, että siinä onnistuttaisiin, mutta näin koronan sekä hallitusohjelman neuvottelutuloksen tuomat haasteet. Haasteet realisoituivat, ja neuvotteluista ei tullut helppoja, kuten tiedämme. Siksi matkaan jäi varmasti jokaiselle kipeitä päätöksiä. Tärkeää oli kuitenkin tällaisessa tilanteessa turvata hallituksen toimintakyky ja löytää kompromisseja. Se ei kuitenkaan saa tarkoittaa, ettei erilaisista painopisteistä voisi keskustella yhäkin.

Arvoisa puhemies! Ilmastotavoitteista hallitus on linjannut sekä hiilineutraalisuustavoitteen vuoteen 2035 että Vuosaaressa myös tarkempaa tavoitetasoa, kuinka päästövähennyk-siin päästään. Olisi hyvä, että kaikki puolueet niin oppositiossa kuin hallituksessa esittäisi-vät keinoja, joilla nämä tavoitteet tullaan saavuttamaan. Puolet tarvittavista päästöväh-enyksistä on tehty, puolia ei. Jos jätämme tekemättä, tulemme löytämään nämä tarpeet edes-tämme entistä vaikeampina, entistä kiireellisempinä — ihan jokainen puolue.

Vielä keskustelua kuunneltuani pitää todeta, että maiden hiilineutraalisuustavoitteiden vertailuja ei voi tehdä vain vuosilukuja vertaamalla. Kunnianhimon taso on erilainen, ja sisällöt ovat erilaisia. Siellä esimerkiksi osa maista laskee mukaan hiilinieluja, osa ei. Eli sy-vempää tutkiskelua tarvitaan, ja Suomen tavoite ei sijoitu mitenkään kunnianhimoisim-pien joukkoon.

Arvoisa puhemies! Koronavuosi on tehnyt hurjaa jälkeä työllisyystilanteelle. Näiden työpaikkojen palauttamisen lisäksi meidän tulee luoda uutta työtä ja uusia työpaikkoja. Pit-källä jäniteellä pienen, vientivetoisen maan menestyksen ja uusien työpaikkojen taustalla on korkea osaaminen. Hallitusneuvotteluissa liian moni koulutusinvestointi päättyi kerta-luonteiseksi investoinniksi, mutta onneksi näistä panostuksista pystyttiin nyt pitämään kiinni. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhooltoon lisätään resursseja ja varhaiskasvatukseen luodaan oppimisen tuen malli. Lisäksi nyt päätettiin tukea nuorten työhön kiinni pääsemistä muun muassa panostamalla oppisopimuskoulutukseen. Torjuimme VM:n pohjassa esitetyt leikkaukset myös korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Tutkimukseen saadaan panostuksia elpymispaketista, mutta ristiriitaiseksi koen samanaikaisesti tehdyn budjettivähennyksen. Korkealaatuisesta perustutkimuksesta on pidettävä kiinni.

Arvoisa puhemies! Väestömme ikääntyy hurjaa vauhtia. Sosiaali- ja terveyspalveluiden menot ovat kaksinkertaistuneet 2000-luvulla. Tämä nousu tulee eliniän pitenemisestä ja hoitojen kehittymisestä. Suurten ikäluokkien vaikutus ei ole vielä tässä edes näkyvissä. Sote-uudistuksessa ja tulevaisuuden lainsäädäntöhankkeissa pitäisi varmistaa, että sote-kulujen kasvu ei leikkauksella ole osaamisesta priorisoinnin siirtyessä eri käsiin päätettäväksi. Sukupol-vien välistä oikeudenmukaisuutta pitää vahtia luomalla mitoituksia ei vain vanhustenhoi-vaan vaan myös opettajien määrään.

Työvoiman tarpeeseen vastaamiseksi meillä on ollut keskeistä niin työperäisen maahan-muuton kasvattaminen kuin työurien pidentäminen inhimillistä työelämää edistämällä. Hallitus asetti nyt selkeän tavoitteen työperäisen maahanmuuton kaksinkertaistamisesta. Tämän lisäksi oleellista on pitää kiinni tänne kotoutuneista työllistyneistä ja täällä opiske-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

levista, oli alkuperäinen saapumisen syy sitten turvapaikanhaku tai työpaikka. Myös vihreiden esittämää maksutonta varhaiskasvatuksen alkua selvitetään. Osa-aikatyön mahdollisuuksien lisääminen niin iäkkäille kuin pienten lasten vanhemmille voisi myös lisätä työvuosia ja työtaakan tasaisempaa jakaantumista.

Arvoisa puhemies! Tämä sali on viimeisen puolen vuoden aikana käynyt monta keskustelua niin nuorten kuin kulttuurialan hyvinvoinnista. Sanon suoraan, että itselleni käsittämättömin kohta kehysriihen päätöksiä on hallitusohjelmasta tinkiminen juuri näiden toimijoiden Veikkauksen menetysten täydestä kompensatiosta. Juuri näillä sektoreilla toimijoiden tuet ovat pieniä ja pienetkin leikkaukset saattavat riskeerata toiminnan.

Erittäin murheellisenä pidän myös sitä, että kehitysyhteistyörahoituksen 0,7 prosentin bktl-osuutta vuoteen 2030 kohti vievä, alkuun saatu nousu katkeaa viimeisen vuoden 35 miljoonan euron leikkaukseen ulkoministeriölle.

Toivottavasti tässä tarkastellaan vielä koko maailman covid-tilannetta ja Suomen mahdollisuuksia tukea rokotusohjelmia ja lasten ja nuorten paluuta kouluun ympäri maailman sekä tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa ODA-kelpoisiin ilmastoinvestointeihin. [Puhemies koputtaa] Ilmastoratkaisuja on tehtävä niin meillä kuin muualla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Norrback.

19.38 **Anders Norrback r:** Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, onkohan nyt niin, että teillä ei taida olla mikrofonipäällä? — Otetaan alusta.

Arvoisa puhemies! Kuten kaikki hyvin tietävät, julkisessa taloudessamme on tällä hetkellä haasteita. Valtio on joutunut ottamaan lisää lainaa jo yli kymmenen vuotta eri hallitusten aikana. Tämänhetkinen velkaantuminen poikkeaa muista, sillä koronan takia tehtävä elvytys on elintärkeää, jotta pandemian aiheuttamat taloudelliset haitat pystytään minimoimaan.

Yrittäminen ja työllisyys ovat asioita, joita lähestulkoon kaikki tässä salissa tarjoavat lääkkeeksi valtiontalouden tasapainottamiseksi. Se on totta, että ainoastaan työtä tekemällä ja veroja maksamalla voimme myös jatkossa nauttia valtion tarjoamista hyvinvointipalveluista.

Värderade talman! Ekonomin är till en betydande del psykologi. Det vi säger här i salen om våra framtidsutsikter, om vår framtidstro, det lyssnar investerare, det lyssnar företag på, det lyssnar medborgarna på. Och vi väljer, när vi signalerar, vill vi i framtiden bygga vindskydd, stänga in oss, eller vill vi bygga väderkvarnar som producerar. För mig är det klart att jag väljer att bygga väderkvarnar. Igår byggde vi en väldigt viktig väderkvarn i stället för ett vindskydd. Vi gick med i EU:s stödpaket och mångåriga budget. Det var en av de viktigaste väderkvarnarna vi har byggt under en lång tid.

Men i regeringens redogörelse finns många andra väderkvarnar som är under konstruktion och en del som också är färdigbyggda. Vi har arbetskraftssituationen, där man satsar på bättre matchning på arbetsmarknaden, utländska arbetskraften, man satsar också på delvis arbetsföras sysselsättning — det här är viktigt. Vi har utbildningen, som är central, och

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

också forskningen finns med. Här finns många andra sådana här väderkvarnar som är på gång, och sedan ser vi också i redogörelsen att vi erbjuder stabilitet åt företagen.

Nu tycker jag att vi alla ändå borde börja signalera utåt från den här salen att vi faktiskt vill bygga väderkvarnar och inte vindskydd, för gömmer vi oss bakom ett vindskydd, då tvinar vi småningom bort. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Koskela.

19.41 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan siitä, mihin edellisessä puheessa jäin, eli tästä ratkaisumallista.

Julkinen talous ja erityisesti kuntatalous ovat siis tilanteessa, jossa tarvitaan uusia ajattelumalleja ja rakenteellisiakin uudistuksia. Väestö ikääntyy, ja huoltosuhde heikkenee. Kuntaveron nosto voi olla houkuttava vaihtoehto, ja se voi lämmittää hetken, mutta pidempiaikaiseksi ratkaisuksi siitä ei ole. Veroja ei voi loputtomasti nostaa.

Olen puhunut ennenkin ja nyt puhun lisää johtajuudesta. Maassamme johtajuusvaje on erittäin suuri etenkin julkisella puolella. Voisimme ottaa mallia yksityisestä sektorista: siellä ei ole mahdollista, että vastuuta siirretään tulevaisuuteen tai osastolta toiselle. Sen sijaan etsitään ratkaisuja, joilla toimintaa voidaan tehostaa ja parantaa. Tällaista ajattelua tarvitaan myös julkiselle puolelle. Hyvässä johtajuudessa yhdistyvät siis tieto ja taito — johdetaan tiedolla ja johdetaan taidolla. Tiedon saa koulutuksella, mutta tarvitaan myös taitoa, varmasti kokemus auttaa siinä, ja tietenkin henkilökohtaiset ominaisuudetkin ovat hyödyksi. Me tiedämme, että kansantaloudellisesti huonoon johtajuuteen yritysten liikevaihdosta menetetään jopa 10 prosenttia, siis yrityksissä ja yhteisöissä. Jokainen voi laskea, mitä se tarkoittaa sitten siellä viivan alla. Kun nämä ongelmat ratkaistaisiin, niin tässäkin keskustelussa, mitä tänään on käyty, moni ongelma olisi ratkennut jo yksistään tällä yhden ongelman ratkaisulla.

Julkisen sektorin johtajat ovat nyt isojen haasteiden edessä, kun sote-uudistusta ollaan taas kerran synnyttämässä. Uudistuksen yhteydessä kymmenet- tai sadattuhannet työntekijät vaihtavat työnantajaa, kun sote-asiat siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Tässä siirtymässä tarvitaan laadukasta johtajuutta, ja johtajuuden merkitys myös korostuu, kun siirrytään suurempiin yksiköihin. Omasta mielestäni tällaista maakuntahallintoa ei tarvita, vaan pikemminkin pitäisi kehittää johtajuutta nykyisen järjestelmän sisällä, koska siinä uudessa järjestelmässä nämä ongelmat vain kasaantuvat entistä suuremmiksi.

Johtajuuden kehittämisen lisäksi tarvitaan uusia rakenteellisia muutoksia, ja siihen, kuten edellisessä puheessani jo viittasin, tarvitaan muun muassa yhteisötaloutta. Yhteisötalous on vielä valitettavan vähän tunnettu käsite, mutta suosittelen tutustumaan aiheeseen vaikkapa professori Juhani Laurinkarin alkuvuodesta julkaisemasta kirjasta. Yhteisötalous voi tarjota ratkaisuja useisiin sote-alan ongelmakohtiin. Yhteisötaloudessa uusliberalistinen hyödyn maksimointi ei ole keskiössä, vaan tavoitteena on toimeentulon lisäksi lisätä sekä sosiaalista että psykologista hyvinvointia. Yhteisötalouden toimijoita ovat muun muassa yhdistykset, osuuskunnat ja järjestöt, jotka toimivat laajalla pelikentällä täyttäen perinteisten hyvinvointi- ja muiden palveluiden jättämän tyhjiön. Yhteisötalouden hyödyntämisessä ei ole tarkoitus, että sote-alan tehtäviä siirretään kansalaisyhteiskunnan harteille, vaan kyse on siitä, että yhteisötalouden toimijat voisivat täydentää julkisen sektorin palveluita. Niillä on myös kiistaton, etenkin psyykkisiä ongelmia ennaltaehkäisevä rooli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Yhteisötalouden hyödyntäminen vaatii myös laadukasta johtajuutta. Eri toimijoiden roolit ja tehtävät on osattava koordinoita järkevästi, jotta ei tule tehtyä päällekkäistä työtä. Esittäisin eräänlaista hybridimallia tässä asiassa. Tässä mallissa julkinen valta, yritykset, seurakunnat, osuuskunnat, yhdistykset ja järjestöt toimisivat yhteistyössä ja koordinoitusti toistensa kanssa toisiaan täydentäen sekä itsenäisesti. Jonkun tahon on tietenkin otettava nuorat käsiinsä ja pidettävä huolta, että toimijoiden välinen yhteistyö on mutkatonta ja sujuvaa, ja se voisi olla vaikka kunta yhtenä vaihtoehtona.

Suomen kunnat ja kesäkuussa valittavat uudet kuntapäättäjät ovat nyt isojen haasteiden tai, sanottakoon, isojen muutosten edessä. Mutta muutokset luovat aina myöskin mahdollisuuksia. Nyt tarvitaan jotakin uutta, jotta julkisen talouden ja erityisesti kuntatalouden pyörät saadaan tehokkaammin pyörimään. Toivonkin, että vajaan kuukauden päässä olevissa kuntavaaleissa äänestäjät äänestävät sankoin joukoin uusia päättäjiä, rohkeita päättäjiä rakentamaan tulevaisuuden kuntia. Nyt me tarvitaan nämä resurssit kaikki käyttöön, mitä on nyt käytettävissä.

Arvoisa rouva puhemies! Me perussuomalaiset rakastamme Suomea ja suomalaisia. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

19.46 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jotta julkisen talouden pohjan kestävyys vahvistuu, tarvitsemme monenlaisia uudistuksia. On erittäin hyvä, että hallitus on nyt lähtenyt rohkeasti niitä toteuttamaan, muun muassa jo vuosia ja vuosia puhutun ja kaivatun sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen. Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan se, minkä me kaikki tiedämme: että vanhusväestön määrän kasvu lisää erityisesti terveys- ja hoivamenoja. Hallituksen sote-uudistuksen tavoitteena on varmistaa palvelut jokaiselle suomalaiselle lapsesta vanhukseen koko maassa. Uudistus myös tulee hillitsemään kustannusten kasvua.

Arvoisa puhemies! Keskustan kynnyskysymys hallitukseen osallistumiselle oli se, että yritysten verotus ei kiristy. Tätä linjaa hallitus on noudattanut, ja se on tässä koronakriisin keskelläkin tuonut yrityksille vakautta ja ennustettavuutta toimintaan. Hallitus on myös pystynyt tekemään monia tärkeitä uudistuksia yrittäjyyden edistämiseksi. Tällä kaudella on jo muun muassa alennettu teollisuuden sähkövero EU:n minimitasolle, on otettu käyttöön tuplapoistot verotuksessa investointeihin kannustamiseksi, on nostettu alvin alarajaa pienyritysten hallinnollisen taakan helpottamiseksi ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä myös sotu- eli sosiaaliturvauudistusta, joka nyt tehdään parlamentaarisesti kahden vaalikauden aikana. Tämän laajan ja ison uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on selkeyttää tukiviidakkoa mutta myöskin saada työnteosta entistä kannattavampaa kaikissa tilanteissa, esimerkiksi osa-aikatyössä ja erilaisissa uusissa yrittäjyyden muodoissa. Tällainen työhön ja yrittäjyyteen kannustaminen myös sosiaaliturvaa kehittämällä on erittäin tärkeää meidän maamme tulevaisuuden ja talouden kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä.

19.48 Joonas Könttä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Julkisen hallinnon tuottavuuden kasvattamista ja kustannusvaikuttavuutta tukee sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Op-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

positiopiouole kokoomuksen ja perussuomalaisen irtaantuminen sote-uudistuksen suunnasta ja sen välttämättömyydestä on erikoinen poliittinen kiepautus. Käytännössä kyse on kuitenkin samasta mallista, jota sekä kokoomus että perussuomalaiset vielä omalla hallituskautellaan kannattivat.

Keskustan näkökulmasta sote-uudistuksen perustelemiseksi ei tarvitse edes keksiä omia argumentteja. Riittää, kun siteeraa oppositiopiouoleiden omia puheita ja linjauksia siitä, kuinka sote-uudistus tulisi tehdä. Kokoomuspiouole perusteli ennen edellisiä kuntavaaleja sote-uudistuksen välttämättömyyttä linjaamalla omassa vaaliohjelmassaan: ”Jatkossa kunnille jää käytännössä lähes kaikki se, mikä nykyäänkin on, mutta ilman sosiaali- ja terveyspalveluita. Sen monimutkaisempi tämä muutos ei ole.” Niin ikään perussuomalaisen peruskunta—piirikunta-malli on käytännössä lähes sama ja kopio keskustan kotikunta—maakunta-mallista.

Arvoisa puhemies! Opposition yleinen kritiikki, joskin usein ilman perusteluja, on puhe hallintohimmelistä ja uudesta kolmannesta hallinnon tasosta. Näin linjaavat eivät joko tiedä, mistä puhuvat, tai sitten tietävät ja agitoivat silti, vaikka Suomessa on jo nyt sairaanhoitopiirit ja niillä omat valtuustot ja budjetit. Erona maakuntamalliin nykyiset valtuutetut valitaan epädemokraattisesti ilman vaaleja piouoletoimistojen kabineteissa. Tulevissa maakuntavaaleissa kansa päättäisi itse, kenelle se antaa päätösvallan palveluista. Sitä kutsutaan demokratiaksi. Niin ikään hallintohimmeli ja uusi hallinnon kolmas taso ovat erikoista puhetta. Pelkästään opposition omat perustelut hallinnon yksinkertaistamisesta riittäisivät.

Tosiasia on, että maakuntauudistus keventäisi päätöksenteon nykyisistä useista sadoista erilaista julkisista toimijoista noin kahteenkymmeneen maakuntien kokoiseen ja ihmisen näköiseen demokraattiseen alueeseen. Voikin perustellusti kysyä, vastustavatko oppositiopiouole kokoomus ja perussuomalaiset hallituksen maakuntauudistusta vain vastustamisen ilosta vai mikä muu perustelisi opposition vastustusta uudistukselle, jota se on itse vallassa ollessaan kannattanut. Oppositioedustajilta on myös kysyttävä, eikö heitä huoleta lainkaan, saavatko suomalaiset jatkossa laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluita.

Julkisen talouden kannalta on keskeistä, että toteutamme kaikille suomalaisille tasapuolisen, laadukkaan ja yhteiskunnalle kestävän sosiaali- ja terveysuudistuksen, maakuntauudistuksen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

19.51 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Ihan lyhyesti vielä kommentoin veropiouolta. Tuossa aika loppui kesken — tai en tiedä, onko kuinka tarkka se viisi minuuttia, mutta mielestäni se on kohtuullisempi kuin puhua kahdeksan ja puoli tuntia.

Elikkä haluan vain korostaa, että tämä hallitus ei koske yritysverotukseen. Emme aio korottaa työn verotusta. Teollisuuden sähkövero on jo laskettu EU:n minimiin, mikä edesauttaa investointeja. Siihen tulisi saada mukaan myös sähkökattilat ja vastukset, niin kuin on työn alla, jotta voidaan käyttää tehokkaasti lämpövarastoja muun muassa varastoimalla tuulivoimaa ja muuta.

Jag vill bara kort poängtera att den här regeringen gör allt för att stärka verksamhetsförutsättningarna för företag bland annat vad gäller beskattning. Vi kommer inte att höja skat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

ten på arbete. Vårt parti ser till att man inte heller försvårar företagens verksamhetsförutsättningar, tvärtom ska man underlätta dem.

Sist vill jag säga att kollegan Norrback höll ett alldeles utmärkt anförande där han pratade om framtidsstro, vilka signaler vi sänder utifrån detta hus.

Kollega Norrback puhui niin erinomaisesti niistä signaaleista, mitä täältäkin lähtee potentiaalisille investoijille ja muille, että sen olisi voinut kääntää kokonaisuudessaan niin suomeksi kuin monelle muullekin kielelle. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vikman.

19.53 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen huolissani siitä, että hallituksen kyvyttömyys tehdä päätöksiä julkisen talouden vakauttamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi uhkaa hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoitusta. Kehysriihen jälkeen hallitus väitti heti tiedotustilaisuudessa, että velkaantumiselle painetaan nyt jarrua. Todellisuudessa painettiin vain kaasua. Vuosina 2022—2023 menokehys päätettiin ylittää 1,4 miljardilla eurolla — eli lisää alijäämää aiemman alijäämän päälle. Velka kasvaa, verot nousevat. Päätöksiä ihmisten työpaikkojen puolesta ei kuulu vieläkaan riittävästi. Menokehyksiin ei palata, ja seuraava hallitus saa siivota sotkun. Se on kylmää kyytiä Suomelle.

Ilman kestäväää julkista taloutta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveyspalveluita, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta tai muitakaan yhteiskunnan palveluita. Hyvinvointi syntyy ja yhteinen kakku kasvaa osaamisesta, ahkeruudesta, työstä ja yrittämisestä.

Muissa Pohjoismaissa korkea työllisyysaste on jo vuosikausia ollut arkipäivää. Suomalaisen hyvinvoinnin pelastaminen edellyttää, että yhä useammalla suomalaisella työkäisellä ja työkykyisellä on mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään.

Suomi tarvitsee myös lisää kasvavia yrityksiä, joilla on uskallusta, halua ja kykyä palkata uusia työntekijöitä. Hallituksen tehtävä on luoda sellainen toimintaympäristö, jossa yrittäjä uskaltaa investoida ja kasvattaa yritystoimintaansa uusilla työpaikoilla.

Arvoisa puhemies! Hallitus petti lupauksensa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta — eli kehyksissä pysymisestä, velkaantumisen taittamisesta ja uskottavien työllisyyspäätösten tekemisestä. Koronakriisissä on ollut aivan perusteltuakin ottaa velkaa. Sitä kokoomuskin on välttämättömien kriisimenojen kohdalla tukenut. Nyt kuitenkin on kyse siitä, miten palataan uuteen normaaliin kriisin jälkeen tulevana vuosina. Odotimme hallitukselta kehys- ja puoliväliriihestä talouspolitiikan suunnanmuutosta. Voi sanoa, että muutos kyllä tapahtui mutta entistä huonompaan suuntaan.

Pääministeri Marinin omassa hallitusohjelmassa luvataan, ettei hallitus elä tulevien sukupolvien kustannuksella. Ennen puoliväliriihtä kuulin ministeriiltä vakuutteluja siitä, että velaksi eläminen kyllä loppuu. Hallitus lupasi myös, että työllisyyttä vahvistavia uudistuksia tehdään, veronkorotuksista pidättäydytään ja menokehyksissä pysytään. Lisäksi hallitus lupasi, että talouskasvulle luodaan aitoja edellytyksiä muun muassa tutkimus- ja kehitysrahoitusta kasvattamalla.

Puoliväliriihessä kaikki nämä suomalaisille annetut lupaukset rikottiin. Hallituksen puoliväliriihen neuvottelutulokseen kiteytyy hallituksen tähänastinen taival: julkiset menot kasvavat, lisää velkaa, verot nousevat, ja työllisyyspäätöksiä lykättiin taas kerran. Näillä tehdyillä tai pikemminkin tekemättömillä päätöksillään hallitus vie Suomea aivan väärään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

suuntaan. Hallituksen valitsema velkaantumisen tie tarkoittaa lopulta hyvinvointiyhteiskunnan romuttamista.

Arvoisa puhemies! Miljardiluokan menolisäyksiä ei voi perustella suhdannetilanteella tai koronapandemialla. Talouden supistuminen jäi kauas ennusteista, ja tulevien vuosien kasvuennusteita nostetaan kilpaa. Hallitus on siis lisäämässä julkisia menoja ja syventämässä alijäämää nousukauden huipulle. Tämä on vastuutonta ja epäoikeudenmukaista tulevia sukupolvia kohtaan. Menokehykseen olisi pitänyt palata, ja siihen olisi pitänyt luoda uskottava suunnitelma. Nyt Suomella ei käytännössä ole suunnitelmaa talouskasvun käynnistämiseksi tai julkisen talouden tasapainottamiseksi. Vaihtoehtoja olisi kyllä ollut, jos työllisyyttä olisi haluttu aidosti parantaa, ja kokoomus on omia vaihtoehtojaan täällä laajasti esittänyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huru.

19.58 Petri Huru ps: Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta paistaa läpi hallituksen ideologinen politiikka. Jo Rinteen hallituksen ohjelma oli valmiiksi täysin ylioptimistinen. Menoja kasvatettiin surutta, ja ne menivät läpi, koska niitä kutsuttiin tulevaisuusinvestoinneiksi. Päättäneessä riihessä ei saatu aikaiseksi riittäviä työllisyystoimia, mutta ei myöskään menoleikkauksia. Tämän seurauksena kehykset tullaan ylittämään reilusti.

Esimerkkinä huonosta työllisyys- ja ilmastopolitiikasta mainittakoon turpeen veronkorotuspäätökset. Kun turvealan tappiot ovat jopa 800 miljoonan euron luokkaa ja tuhannet työpaikat ovat uhattuina, niin hallituksen noin 70 miljoonan euron tukipaketti on vain kosmetiikkaa vaalien alla. Kun vappuna olin kuuntelemassa eduskunnan edessä järjestetyssä turveyrittäjien rekkamielenosoituksessa heidän viestiään päättäjille, oli sanoma selvä. He eivät ole tulleet pyytämään tukia. He haluavat tehdä töitä.

Arvoisa puhemies! Kun talous on kääntymässä kasvuun ja pandemia väistymässä, niin silti hallitus varautuu käyttämään vuosina 2022 ja 2023 reilusti rahaa. Kyse ei välttämättä ole enää välttämättömästä elvytyksestä vaan poliittisesta valinnasta. Hallituksen vasemmistolainen ideologia ohjaa paisuttamaan menoja ja korottamaan veroja ja ottamaan lisää velkaa.

Hallitus on koko ajan ollut haluton peruuttamaan hallitusohjelmansa hankkeita. Tämä on ymmärrettävää, sillä sateenkaarihallituksessa jokaista tarvitaan ja jokaisella on joku lempilapsi, jonka rahoitukseen ei missään nimessä voi koskea, mutta tämä tekee hallituksesta myös kalliin. Onhan se absurdia, että samalla kun maailma tappelee historiallisen taudin kanssa, niin rajakontrollien suunnittelun sijaan hallitus puuhaa sote-uudistusta, jolla ei ole välttämättä edes saatavissa säästöjä, oppivelvollisuuden pidentämistä ja eurokriisipaketteja. Sellaiseen on aikaa ja varaa. Ei ihme, että hallituksen esityksien laatu on ollut heikko. Sote-uudistus tulee myllertämään pakan. Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyvät hyvinvointialueille, ja tämän johdosta valtion menojen taso nousee. On todennäköistä, että sotien käyttöönotto ja budjetoidut kulut eivät tule meneämään vaikeuksitta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: on turha valittaa rahanpuutteesta, kun samaan aikaan lahjoitamme velaksi yli 4 miljardia euroa EU-maille, jotka ovat hoitaneet huonosti talouksiaan. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 4.6.2021.